

Møte tirsdag den 17. april 2007 kl. 10

President: T h o r b j ø r n J a g l a n d

D a g s o r d e n (nr. 69):

1. Innstilling frå næringskomiteen om et aktivt og langsiktig eierskap (Innst. S. nr. 163 (2006-2007), jf. St.meld. nr. 13 (2006-2007))
2. Interpellasjon fra representanten Dagfinn Høybråten til utviklingsministeren:

«Rike land rekrutterer i stort omfang helsepersonell fra fattige land, hvor ubesatte stillinger i helsevesenet hindrer full vaksinedekning og effektiv bekjempelse av sykdom og fattigdom. Denne tappingen av helsepersonell fra u-land vil trolig tilta fordi behovet for helsepersonell i rike land stiger kraftig som følge av et økende antall eldre mennesker. Vi ser nå at rekrutteringsbyråer mv. fra industriland satser systematisk på å hente enda flere leger og sykepleiere fra fattige land. Konsekvensen kan bli sammenbrudd i det allerede hardt belastede helsevesenet i de mest utsatte utviklingsland.

Hvilke ytterligere tiltak vil Regjeringen iverksette nasjonalt og arbeide for internasjonalt for å sikre bedre helsepersonelldekning i fattige utviklingsland, og spesielt for å motvirke at målrettet personellrekruttering til rike land hindrer våre fattigste medmenneskers tilgang til de mest grunnleggende helsetjenester?»
3. Innstilling fra næringskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene André N. Skjelstad, Gunnar Kvassheim og Gunvald Ludvigsen om en gjennomgang av regelverket for kompensasjon til kommuner som rammes uforholdsmessig hardt av flom, ras og naturskade (Innst. S. nr. 161 (2006-2007), jf. Dokument nr. 8:28 (2006-2007))
4. Interpellasjon fra representanten Jan Böhler til helse- og omsorgsministeren:

«Det er av stor betydning for befolkningen hvordan apotekenes rolle og funksjonsmåte utvikles. Etter at de ble organisert i kjeder med grossister og andre som eiere, har apotekdekningen landet rundt utviklet seg i positiv retning. Det fins samtidig mangler i tilgjengeligheten og betydelig forbedringspotensial. Blant annet er det mange steder et svært begrenset tilbud av vaktapotek på nattetid og helligdager. Det burde også kunne skapes tilbud om lavterskeltjenester på apotekene, f.eks. målinger av blodsukker og blodtrykk, enkle kontroller av KOLS-rammede, bidrag til legemiddelassistert rehabilitering, osv. Eventuelle avtaler om dette må ses i forhold til de betydelige overskudd som apotekkjedene har hatt. Videre er det viktig å styrke tryggheten i medisinomsetningen. Da må faglig rådgivning til kundene sikres, noe som svekkes gjennom omsetning utenom apotek og via Internett.

Hvordan ser statsråden på disse utfordringene?»

5. Interpellasjon fra representanten Sonja Irene Sjøli til helse- og omsorgsministeren:

«En undersøkelse i regi av Ullevål universitetssykehus viser at hver femte 10-åring i Oslo har hatt astma, og at 11 pst. av barna har pågående astma. Forekomsten av astma blant norske barn er dermed høyere enn i andre europeiske land. Dette tilsier at det er nødvendig å øke innsatsen for å forebygge astma hos barn, og Norges Astma- og Allergiforbund anbefaler at det iverksettes en nasjonal strategi for å oppnå dette. Både foreldre, andre voksne og myndighetene har behov for mer informasjon om risikofaktorene for astma. Ifølge Norges Astma- og Allergiforbund er det også nødvendig å styrke forskningen på dette området.

Hva vil statsråden gjøre for å styrke kunnskapen om astma og sikre at det iverksettes forebyggende tiltak for å redusere forekomsten av astma blant barn?»
6. Referat

Presidenten: Fra Kristelig Folkepartis stortingsgruppe foreligger søknad om sykepermisjon for representanten Laila Dāvøy fra og med 17. april og inntil videre.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Vararepresentanten, Knut Arild Hareide, innkalles for å møte i permisjonstiden.

Presidenten: Knut Arild Hareide er til stede og vil ta sete.

S a k n r . 1

Innstilling frå næringskomiteen om et aktivt og langsiktig eierskap (Innst. S. nr. 163 (2006-2007), jf. St.meld. nr. 13 (2006-2007))

Presidenten: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 1 time og 30 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene: Arbeiderpartiet 30 minutter, Fremskrittspartiet 20 minutter, Høyre 10 minutter, Sosialistisk Venstreparti 10 minutter, Kristelig Folkeparti 10 minutter, Senterpartiet 5 minutter og Venstre 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra hovedtalerne fra hver partigruppe og fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen – innenfor den fordelte taletid.

Videre foreslår presidenten at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Ingebrigt S. Sørfonn (KrF) [10:02:14] (ordfører for saka): Eg har med dette gleda av å leggja fram innstillinga frå næringskomiteen om eigarskapsmeldinga. Samstun-

des vil eg takka alle fraksjonane i komiteen for eit godt og konstruktivt samarbeid i saka.

Innstillinga viser at det er brei semje om korleis staten skal utøva eigarskapen i dei verksemdene som staten eig – heilt eller delvis. Ein samla komite understrekar at staten som eigar må fokusera på langsiktig verdiskaping og industriell utvikling i dei selskapa han eig. Langsiktig verdiskaping er sjølvsagt ikkje mogeleg utan industriell utvikling, uavhengig av kven som eig selskapa.

Eit stort fleirtal i komiteen legg til grunn at det viktigaste staten som eigar kan gjera for å sikra at desse måla vert nådde, er å setja krav om kva langsiktig avkastning som kan forventast. Vidare må staten medverka aktivt for å finna best mogeleg eigna styrerepresentantar som kan ta ansvar for utforminga av verksemdene sine forretningsstrategiar. Og staten må følgja opp styra sitt arbeid i ein god og jamleg dialog, innanfor dei rammene som aksjelova, eller andre relevante lover, set. Det føreset at staten som eigar sørgjer for å ha god kompetanse på nettopp det å vera ein god eigar, og på å følgja dette opp i praksis.

Både i Noreg og i resten av verda er det i aukande grad allmenn aksept for at verksemdene ikkje kan avgrensa sitt fokus til reine marknadsanalysar og klassiske vurderingar av lønsemda på produkta og tenestene som dei vil produsera. Dette er heilt nødvendige analysar som kvart eit styre må bruka vesentlege delar av tida si på. Men framtidretta verksemdar må òg ha eit bevisst forhold til korleis produksjonen påverkar miljøet, og til den rolla verksemdene har i lokalsamfunna. Og aktive eigarar vil på same måten forvissa seg om at styra arbeider bevisst òg med desse spørsmåla. Det er brei semje i komiteen om at verksemdar med statleg eigarskap bør vera leiande òg på dette området, både fordi det tener målet om langsiktig verdiskaping og fordi samfunnsmessig og etisk fokus har ein verdi i seg sjølv.

Det er semje i komiteen om at det er andre verkemiddel enn eigarskap som kan vera hensiktsmessige for å nå viktige politiske mål for sysselsetjing og næringsutvikling. For eksempel vil regulatoriske tiltak og tenestekjøp vera meir presise og effektive verkemiddel for å nå spesifikke mål enn kva eigarskap i seg sjølv kan vera.

I ein av og til slagordprega debatt om eigarskap kan ein lett tilsløra ei sentral sanning: Det er ikkje kapitaltilførsel som er avgjerande for om me får ei god industriell utvikling og fornying innanlands. Det er kompetanseutvikling og innovasjonskraft som avgjer framtida for næringsverksemd i Noreg. Å hevda at prosenten på den statlege eigarskapen er ein garanti for ønskt utvikling på desse avgjerande områda, vil etter mi mening vera direkte useriøst.

Desse hovudprinsippa for statleg eigarskap har vorte klårt kommuniserte frå Regjeringa si side i eigarskapsmeldinga, og har altså brei støtte i Stortinget. Slik eg ser det, er dette uansett ei vidareføring av dei retningslinene som har vore gjeldande for statleg eigarskap, uansett om namnet på næringsministeren har vore Dag Terje Andersen, Odd Eriksen, Børge Brende eller Ansgar Gabrielsen. Samstundes er det klårt at sjølv om retningslinene for eigarskapen har hatt klare fellestrekk over skiftande regjeringar, har utøvinga av eigarskapen vorte meir aktiv og

profesjonell dei seinare åra, ikkje minst som følgje av satsinga på ei eiga eigarskapsavdeling i Nærings- og handelsdepartementet. Det var eit godt organisasjonsgrep med brei tverrpolitisk støtte.

Det er altså brei semje om måla for den statlege eigarskapen og om korleis eigarskapen skal utøvast. For alle praktiske føremål er dette ei vidareføring av tidlegare kommuniserte retningslinjer og praksis.

Men det er ikkje like stor semje om kor omfattande den statlege eigarskapen skal vera. Regjeringspartia avviser å selja så mykje som ein einaste aksje i noko selskap, medan særleg dei andre opposisjonspartia – altså Framstegspartiet, Høgre og Venstre – ikkje kan sjå at grunngevinga for den statlege eigarskapen tilseier så store eigarpostar i mange selskap. Eg overlèt til dei einskilte fraksjonane å argumentera for sine syn.

Frå Kristeleg Folkeparti si side vil eg understreka at òg i eigarskapspolitikken tek me utgangspunkt i verdigrunnlaget vårt og i ideala våre. Spørsmålet om storleik på statleg eigarskap kan likevel ikkje definerast som eit livssynsspørsmål. Me er relativt pragmatiske til dette, og meiner at storleiken må setjast ut frå kva føremål eigarskapen har, og ut frå kva type eigar som best er i stand til å realisera og følgja opp dei måla som er sette for langsiktig avkastning og industriell utvikling.

Eg må få lov til å oppklara noko som eg meiner er ei openberr misforståing som det raud-grøne fleirtalet i komiteen har gjort seg skuldig i. Den går ut på å setja eit slags likskapsteikn mellom omgrepa aktiv eigarskap og mykje eigarskap. Det har tydelegvis vore spesielt viktig for regjeringspartia å visa at dei står for ein aktiv eigarskap – etter deira mening i motsetnad til den førre regjeringa. Men så har dei altså innsett at når det gjeld sjølv utjamninga av eigarskapen, har det ikkje vore grunnlag for dei store endringane. Sett i lys av retorikken frå valkampen er dette sjølvsagt ei ubehageleg erkjening, og borte er – heldigvis – tanken om at selskapa burde styra etter såkalla politiske signal. Slike vyar passar betre som overskrifter i media enn som reelle styringsdokument. Så i mangel av reelle konflikter om innhaldet i eigarskapsstyringa må ein visa ein ny aktivitet på andre måtar. Så vert storleiken på den statleg eigarskapen frikopla frå grunngevinga for denne eigarskapen. Så vert salsfullmakter, som i alle fall nokre av regjeringspartia tidlegare har røysta for, trekte tilbake. Så vert det signalisert oppkjøp av aksjar i StatoilHydro for over 20 milliardar kr, utan nærare grunngeving. Dette siste er ei eiga sak som Stortinget vil få til behandling seinare i vår, så eg skal ikkje gå nærare inn på det her. Men det er likevel rett å nemna det, for i eigarskapsmeldinga drøftar Stortinget generelle og prinsipielle retningslinjer for statleg eigarskap. Då er det òg å forventa at ein i seinare saker som gjeld statleg eigarskap, etterlever desse retningslinene.

Det kan vera grunn for å åtvara mot at gigantomani i praksis skal telja sterkare enn dokumenterte prov når konkrete verkemiddel skal fastsetjast for å realisera måla for statleg eigarskap.

Eg er òg noko overraska over at regjeringspartia ikkje ønskjer å vera med på ein merknad der ein oppmodar Re-

gjeringa om at den årlege eigarskapsmeldinga skal gjera greie for korleis selskapa arbeider med dei såkalla tverrgående omsyna, dvs. etikk, miljø, likestilling og mangfald, forskning og utvikling. Dersom ein meiner at ei auka fokusering på desse omsyna er eit av dei nye grepa i den såkalla meir aktive eigarskapspolitikken, verkar det etter mi meining litt merkeleg å avvise ei større offentleg fokusering på at dette vert praktisert.

Lat meg så til slutt få lov til å ønskja regjeringspartia velkomne etter. For med stor glede har me i Kristeleg Folkeparti merka oss at det no vert gjeve klare løfte om at ved svangerskap og fødsel skal sjølvstendig næringsdrivande få likestilt sine trygderettar med ordinære arbeidstakarar. Det har me, saman med Høgre og Venstre, lenge arbeidd for. Men ei god sak vert ikkje dårlegare sjølv om fleire stor opp om ho, og spesielt ikkje dersom ei slik støtte gjev fleirtal for saka. Eg håpar derfor at dei positive tonane vert følgde opp med konkret handling alleire i revidert nasjonalbudsjett i år. Dersom så skjer, tek eg sjansen på her og no å lova full støtte frå Kristeleg Folkeparti.

Men så tilbake til eigarskapsmeldinga. Som saksordførar gler eg meg over at det er brei tverrpolitisk semje om hovudføringane. Dette lovar godt for ein trygg og stabil statleg eigarskapspolitikk i framtida.

Så vil eg til slutt ta opp dei forslaga som Kristeleg Folkeparti er medforslagsstillar til i innstillinga.

Presidenten: Representanten Ingebrigt S. Sørffonn har tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Gunvor Eldegard (A) [10:11:27]: Først til noko av det siste representanten Sørffonn sa i sitt innlegg – at dei hadde jobba så lenge for sosiale ordningar for gründerar. Da forundrar det meg at det ikkje var rydda opp i dette i den førre regjeringssperioden.

Eigentleg hadde eg faktisk tenkt å starta denne replikken med å seia at me tykkjer at representanten frå Kristeleg Folkeparti har gjort ein veldig god jobb som saksordførar for stortingsmeldinga om ein aktiv og langsiktig eigarskap. Som me ser av innstillinga, har Arbeidarpartiet og Kristeleg Folkeparti mykje felles oppfatning når det gjeld eigarskapspolitikken. Det som undrar meg litt, er at Kristeleg Folkeparti til og med seier at dei ikkje vil vera med på tiltak mot høge leiarlønner, eller, som det vert skrive i innstillinga, at dei ikkje ser noko sterkt behov for at staten skal røysta mot opsjonar. Meiner ikkje representanten Sørffonn og Kristeleg Folkeparti at me har sett for mange tilfelle i det siste der opsjonar og lønsfest har løpt løpsk?

Ingebrigt S. Sørffonn (KrF) [10:12:37]: Dersom ein les merknadene våre, vil ein sjå at dei er tydelege på at når det gjeld opsjonsordningar og høge leiarlønner, tek me sterkt avstand frå det. Det har me sagt i debatten rundt dette, og det har me òg gjort klart i innstillinga til eigarskapsmeldinga. Det me likevel seier, er at me ikkje i alle samanhengar vil sjå vekk frå opsjonar som verkemiddel, spesielt

for gründerbedrifter med svak betalingsevne osv. Det kan henda at dette kan forsvarast i tilfelle der det t.d. er liten betalingsevne. Der fleire er med og byggjer opp og skaper verdiar i bedrifta, vil me ikkje seia at opsjonsverkemidlet ikkje skal kunna brukast. Men som instrument for høge leiarlønner er det ein uting som me har teke sterkt avstand frå, og det går òg fram av innstillinga.

Så til det spørsmålsstillaren starta med, kvifor me ikkje har gjort noko med dei sosiale ordningane for sjølvstendig næringsdrivande. Der vil nok òg spørjaren og hennar parti registrera at dei greier ikkje å gjera alt i løpet av si regjeringsstid. Det vil alltid stå noko ugjørt att. Men me er glade for at det ser ut til at me skal finna ei løysing på det – dette har me jobba lenge med.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [10:14:12]: Jeg la merke til at representanten Sørffonn mente at regulatoriske tiltak var et mer hensiktsmessig virkemiddel for å sikre samfunnsmessige mål enn offentlig eierskap. Det er vel sånn at offentlig eierskap er noe som vi i vår blandingsøkonomi bare går inn for der hvor det private eierskapet har vist seg over tid ikke å være tilstrekkelig.

Mitt spørsmål er da såpass enkelt: Er det ikke et mer effektivt virkemiddel for det offentlige å sikre samfunnsmessige hensyn gjennom det direkte eierskapet, enn å satse på at en skal lage kompliserte regulatoriske inngrep der en i ettertid skal vurdere de beslutninger som eier tar, som følge av at den som har eiendomsrett, har styringsrett over bedriften?

Ingebrigt S. Sørffonn (KrF) [10:15:13]: Spørsmålet går rett inn i det som er hovudutfordringa i eigarskapsmeldinga, nemleg å skilja staten sine roller som eigar og som myndigheitsutøvar. Det er veldig viktig, og det er brei tverrpolitisk semje om at desse rollene må klargjerast. Ein styrer ikkje via politiske signal direkte til bedriftene, men ein styrer via dei styrepreressantane ein har valt inn i dei styrande organa, og som myndigheitsutøvar via dei regulatoriske tiltaka og rammevilkåra som vert gjevne. Det er derfor me presiserer dette tydeleg. Det står faktisk òg i meldinga frå regjeringa, og eg går ut frå at representanten for regjeringspartia er einig i det som står der, at regulatoriske tiltak er viktigare som styringsdokument enn ei politisk styring som minner om heilt andre regime.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Gunvor Eldegard (A) [10:16:44]: Me gjekk til val på ein meir aktiv næringspolitikk med ein meir aktiv eigarskap, og eg er glad for at me i dag kan leggja fram ei innstilling som følgjer opp dette i konkret handling.

Staten forvaltar enorme verdiar og har stor eigarmakt gjennom sin statlege eigarskap. Dei statlege selskapa er arbeidsplassar for folk over heile landet, og inntektene til statskassa er avgjerande for å kunna halda oppe det velferdsnivået me har i dag. Det er derfor svært viktig at den statlege eigarskapen vert utøvd på ein profesjonell og langsiktig måte, slik at han kan bidra til ei sunn utvikling

av selskapa, industriell utvikling og konkurransekraft også i framtida. Det legg me no grunnlaget for.

Stortinget har i dag eit heilt anna grunnlag for å hand-sama dette enn det dei hadde i førre periode, da Bondevik II-regjeringa la fram si eigarskapsmelding. Fleirtalet i Stortinget sende da stortingsmeldinga tilbake til regjeringa med pålegg om å leggja fram ei meir gjennomarbeidd sak. I mellomtida har det såkalla Reinertsen-utvalet lagt fram si innstilling om korleis den statlege forretningsmessige eigarskapen skulle forvalta og organiserast, og denne regjeringa har følgd opp med ei eigarskapsmelding som gir eit godt grunnlag for det arbeidet me no har avslutta i komiteen.

Den innstillinga me legg fram no, varslar ein ny kurs i eigarskapspolitikken. Innstillinga vitnar om dei store ideologiske skilnadene mellom høgresida og venstresida i næringspolitikken. Dei borgarlege partia vil selja seg ut av ei rekkje statlege selskap. For Arbeidarpartiet er det viktig å sikra ein sterk offentleg og nasjonal eigarskap for å nå viktige politiske mål og sikra avkastning og inntekter til fellesskapet. Staten har opp gjennom historia spelt ei svært viktig rolle i utviklinga av norsk industri og næringsliv.

Eit eksempel som kan nemnast, er Kongsberg, der det med utgangspunkt i Kongsberg Våpenfabrikk er utvikla ei næringsklyngje som representerer sivil teknologiutvikling i verdsklasse. Romfartsteknologi og olje og gass er andre døme.

Dei statlege selskapa skaper mange arbeidsplassar og bidreg på mange måtar til det norske velferdssamfunnet. Dette dreier seg både om kompetanse, lokalisering og ressursforvaltning, men også om inntekter i form av utbytte. Gjennom sin eigarskap bidreg staten til selskapa sin langsiktige vekst og industrielle utvikling, og sikrar nasjonal forankring av viktige selskap. For å vidareutvikla norske næringsmiljø og den næringspolitiske kompetansen me har knytt til statsselskapa, må me halda fast ved norskbasert eigarskap til våre største selskap. Det har faktisk fleire gonger vist seg at det private eigarmiljøet i Noreg berre i avgrensa grad kjøper seg opp i kapitalkrevjande og strategisk viktige selskap.

Eg er glad for at eit klart fleirtal i Stortinget stiller seg bak Regjeringa sin nye kurs i den statlege eigarskapspolitikken. Målet med den statlege eigarskapen vert no klargjort, og gjennom eit årleg dokument skal regjeringa sin eigarskapspolitikk kommuniserast til dei statlege selskapa. Det vert òg lagt vekt på at dei statlege selskapa skal ta omsyn til miljø, omstilling, likestilling, etikk, forskning og utvikling. Gjennom generalforsamlinga skal staten sikra moderasjon i leiarlønningar, og heretter er det «raudt kort» for opsjonar i dei statlege selskapa.

For Arbeidarpartiet er det opplagt at staten har eit spesielt ansvar for at dei selskapa der staten har store eigardelar, utøver eit aktivt samfunnsansvar, ikkje minst i høve til dei tilsette og dei lokalsamfunna der dei har si verksemd. Dette er ikkje eit spørsmål om å gå vekk frå kravet om lønsemd. Det å ta samfunnsansvar står ikkje i motstrid til å opptre forretningsmessig, tvert imot. Selskap som skal vera konkurransedyktige over tid og ha eit langsiktig

perspektiv på si verksemd, må ha eit godt og balansert forhold til sine omgivelser. Det løner seg for selskapa å tenkja sosialt og langsiktig.

Omfanget av den statlege eigarskapen skal vera på om lag same nivå som no, det har vore eit viktig prinsipp frå Regjeringa si side, og det er fleirtalet i Stortinget samd i. Men her står høgrepertaria og dei raud-grøne langt frå kvarandre. Framstegspartiet vil t.d. selja ut statlege eigardelar i NSB, StatoilHydro, Telenor, Posten og Statkraft. Nærings- og handelsdepartementet har rekna ut at dette dreier seg om verdiar på mange hundre milliardar kroner – 288 milliardar kr er anslaget.

Det viser at det er eit klart skilje mellom Framstegspartiet og Arbeidarpartiet i næringspolitikken. Dersom Framstegspartiet skulle få gjennomslag for å selja ut så store statlege eigardelar i så mange sentrale norske selskap, tek dei ein stor risiko på at strategisk viktige selskap kan hamna på utanlandske hender. Utsal av statlege selskap har dei borgarlege partia gjennomført før. Historia viser at Bondevik II-regjeringa med Høgre i spissen selde SND Invest på billigsal, og dersom dei hadde fått det som dei ville, hadde dei gjort det same med BaneTele. Dette har heldigvis den raud-grøne regjeringa sett ein stoppar for, og salsfullmakter som tidlegare er vedtekne av Stortinget, vil no verta trekte tilbake.

Privat eigarskap er sjølvstøtt og viktig. Det private næringslivet står for hovuddelen av verdiskapinga her i landet, og slik skal det òg vera i framtida. Arbeidarpartiet meiner at eit mangfald av eigarskap i bedriftene er viktig for at me skal kunna ha eit konkurransedyktig og dynamisk næringsliv med gode og sikre arbeidsplassar. Me vil ha både private og statlege, nasjonale og utanlandske eigarar i bedriftene våre. Forskjellige eigarar representerer ulike kompetanser som dei tek med seg inn i selskapet, og for enkelte bedrifter kan t.d. kompetanseoverføring frå nye eigarar vera nødvendig for at dei skal kunna utvikla seg. Så privat eigarskap er veldig viktig og står sentralt i Regjeringa sin aktive næringspolitikk.

Kapitaltilgang er sjølvstøtt og viktig, og gjennom sin kapitalstyrke er det etter vårt syn opplagt at staten skal bidra med kapital til norsk næringsliv. Komiteen støttar Regjeringa sitt forslag om å oppretta eit marint fond, og det er bra.

Eg er òg veldig glad for at Regjeringa allereie no følger opp meldinga med forslag om eit nytt næringsfond på 2 milliardar kr. Arbeidarpartiet sine fylkeslag på Austlandet har lenge teke til orde for eit slikt fond, som kan finansiera nyskappingsprosjekt med eit stort verdiskapingspotensial på område der den private marknaden ikkje stiller opp – for det er det det dreier seg om. Me har mange eksempel på at marknaden ikkje alltid står klar til å finansiera gode prosjekt. Mange innovative bedrifter har problem med å få realisert sine moglegheiter for vekst på grunn av manglande eller forseinka kapitaltilgang. Nokre vil ha det til at dersom det ikkje finst kapital i den private marknaden, så er ikkje prosjektet lønnsamt! Så perfekt er nok ikkje marknaden, det finst det nok av eksempel på. Men ei overdriven tru på marknadskreftene er vel ganske typisk for enkelte av partia i denne salen. Dette fondet vil

(Eldegard)

me sjølv sagt få høve til å diskutera nærmare når me skal behandla forslaget til statsbudsjett.

Ei meiningsmåling for mindre enn eit år sidan viste at folket vil ha ein meir aktiv eigarskap. Meiningsmålinga, som vart gjennomført av Opinion i fjor sommar, viste at 92 pst. av befolkninga meiner at staten bør bruka eigarskapen sin til å ta vare på viktige samfunnsinteresser. Dette er etter mi meinig eit teikn på at Regjeringa og fleirtallet i komiteen har solid støtte blant folk flest til å ta dei nødvendige grepa som no vert tekne i eigarskapspolitikken. Me legg no grunnlaget for at staten i framtida skal vera ein tydeleg, profesjonell og langsiktig eigar i norsk næringsliv, noko som vil komma fellesskapet til gode.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Kåre Fostervold (FrP) [10:25:53]: Representanten Eldegard var i sitt innlegg inne på strategisk viktige selskaper – jeg tror det ble nevnt en god del ganger. Man kunne da få inntrykk av at staten nå har full kontroll.

I meldingen legges det vekt på en del selskaper staten er eier av. Det betyr altså – slik jeg tolker innlegget – at alle selskaper der staten ikke er deleier eller eneeier, ikke har en viktig strategisk betydning i Norge. Og det er ganske overraskende. Da kunne det jo vært interessant, så lenge det er viktig med statlig eierskap i strategisk viktige selskaper, å høre om det er planer om oppkjøp av andre selskaper, eller om alle selskaper som nå kun er privateid, ikke er strategisk viktige for Norge.

Gunvor Eldegard (A): [10:26:43] Eg vil takka representanten for spørsmålet.

Slik eg ser det, har det ikkje komme nokon spesielle signal frå Regjeringa om at det er enkelte selskap som me skal kjøpa opp – pr. i dag. Men som representant for regjeringspartia vil eg jo seia at ja, me meiner at me er med i veldig mange strategisk viktige selskap. Me er veldig glade for alle dei andre selskapa og den næringsutviklinga som finst i landet vårt, og me vil gjera alt me kan for å gje gode rammevilkår slik at dei selskapa framleis skal vera gode – og kanskje strategisk viktige – for landet vårt.

Petter Løvik (H) [10:27:35]: Eg er veldig einig i det saksordføraren sa, at saka no er komen ned på jorda.

Det meste av det som er lagt fram av Regjeringa, er basert på tankegods som er felles for alle dei politiske partia. Men det er spesielt eitt område der eg føler at vi skil lag, nemleg når det gjeld å sikre norske interesser gjennom privat norsk eigarskap. Representanten var litt inne på dette i innlegget sitt. Det som er tilfellet, er at mogleghetene for å styrkje den private norske eigarskapen er blitt sterkt svekte dei to siste åra, m.a. gjennom ein svært sterk auke i grunnlaget for formuesskattlegging, og at ein har gått imot ein del nødvendig skattelette på avskrivingsida.

Opposisjonen – Høgre inkludert – foreslår at ein får ei melding om korleis ein kan sikre den norske private eigarskapen. Regjeringspartia går imot dette. Kva er bakgrunnen for det?

Gunvor Eldegard (A) [10:28:39]: Det er veldig viktig for meg å seia at for oss er det viktig med eit mangfald av eigarskap. Privat eigarskap er veldig viktig også for regjeringspartia. Det spelar ei viktig rolle og utgjer den største verdiskapinga i landet vårt. Det skal det framleis gjera, og det skal me vera med og leggja rammevilkår for.

Slik eg ser det, er det – slik det er no – ikkje noko grunnlag for at det skal verta mindre privat eigarskap i landet. Sjølv om representanten hevdar at formuesskattlegginga hindrar privat eigarskap, er eg sterkt ueinig med han i at det er det som hindrar norske interesser i å kjøpa seg opp i strategisk viktige selskap i Noreg.

Ingebrigt S. Sørfonn (KrF) [10:29:43]: Det har vekt ei viss oppmerksomhet at Regjeringa i veka før Arbeidarpartiet sitt landsmøte varsla eit nytt fond på 2 milliardar kr som skal brukast til å investera i unoterte bedrifter. Umiddelbare planar om eit slikt fond er ikkje nemnde i det heile i eigarskapsmeldinga. I ettertid har det òg kome fram at næringslivet sjølv ikkje har etterspurt dette fondet. Derimot etterspør dei rammevilkår som gjer det lettare å etablere nye bedrifter.

I Kristeleg Folkeparti har me ved fleire høve teke til orde for å ta vekk formuesskatten på arbeidande kapital, eller på næringsformue. Mitt spørsmål vert om representanten er einig med Kristeleg Folkeparti og med næringslivet sjølv i at eit slikt grep, nemleg å fjerna formuesskatten på arbeidande kapital, vil stimulera til nyskaping og vidareutvikling i næringslivet. Eg håpar – for å vera litt leiande – at dette ikkje går inn under det som Arbeidarpartiet definerer som skattelette til dei som har meir enn nok frå før.

Gunvor Eldegard (A) [10:30:48]: Eg vil først svare på det med at næringslivet ikkje ønskjer eit slikt fond. Eg trur det faktisk ikkje er tilfellet. Eg trur at mange i næringslivet, og spesielt gründerar – alle dei som driv innovative bedrifter, som har fantastiske produkt som er klare til å bli kommersialiserte, og som ikkje får kapitaltilgang – er svært glade for at det kjem fleire moglegheter for at bedriftene kan verta verande i Noreg, kan utvikla seg i Noreg til potensielt store bedrifter.

Eg trur ikkje det ville ha hjelpt denne typen bedrifter om formuesskatten på arbeidande kapital hadde forsvunne. Fondet vil bidra til at selskapa får moglegheit til utvikling og kommersialisering av nye, innovative produkt.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Øyvind Korsberg (FrP) [10:32:12]: Et av de viktige grepene Fremskrittspartiet gjør i forbindelse med behandlingen av denne eierskapsmeldingen, er å foreslå et moderat og kontrollert nedslag i en del bedrifter der staten er eier. Vi ønsker å bruke denne muligheten til å investere formuen på en litt annen måte, til nytte for videre vekst for Norge og næringslivet. Samtidig sørger vi for å sikre et nasjonalt eierskap i de strategisk viktige selskapene – eksempelvis Telenor, Hydro og Statoil – i og med at vi be-

holder en eierandel på 34 pst., og dermed har negativ kontroll i selskapene.

Vi er med på å sikre at hovedkontorfunksjonene forblir i landet, og at forskning og utvikling forblir i landet, og vi sørger for at det blir en stabil og god utvikling av selskapene. Samtidig signaliserer vi at staten ikke trenger å eie mer enn det som er nødvendig. Vi vil bruke de midlene vi frigjør, på en helt annen måte.

Vi fremmer også forslag om at statlige selskaper som i dag ikke er børsnotert, blir børsnotert og delprivatisert. Vi har sett den positive utviklingen som både Telenor og Statoil har hatt etter at Stoltenberg I-regjeringen fikk disse selskapene på børs, og delprivatisert dem.

Det viktigste for oss er at man får en profesjonell og god styring av selskapene som er med på å sikre at selskapene blir drevet på en god måte, og at selskapene er interessante samarbeidspartnere og interessante for private investorer, både store og små. Det er også viktig, og for så vidt naturlig nok i forbindelse med meldingen, at selskapene får gode og stabile rammevilkår i form av skatte- og avgiftssystemet, og at de blir konkurransedyktige overfor sine konkurrenter i utlandet.

Det er viktig å presisere at dersom forslagene våre får flertall, er det viktig at et slikt nedslag av de statlige selskapene skjer over tid, slik at det ikke forstyrrer den naturlige utviklingen som er på børsen, og at verdiene i selskapene blir ivaretatt på en god måte.

Representanten Eldegard var i sitt innlegg inne på at Fremskrittspartiet ville selge seg kraftig ned og overlate disse andelene til utenlandske eiere. Jeg må bare få minne representanten Eldegard om at den norske stat investerer enorme beløp i utlandet, i utenlandske selskaper, gjennom oljefondet. Vi gjør det samme når det gjelder Statkraft, som er på oppkjøpsraid i utlandet, vi bygger gasskraftverk og gjør store investeringer i utlandet. Samtidig sørger denne regjeringen for at utenlandske selskaper innenfor kraftproduksjon ikke får komme inn i Norge. Det samme gjelder Telenor, som er stor i Øst-Europa. Med andre ord: Man tillater én politikk for statlige selskaper i utlandet, mens man skjermmer den norske biten.

Det blir litt merkelig, for da et av de store industrikonsernene i Norge ble lagt ut for salg – Aker Yards – skjedde det ingen ting i form av en aktiv eierskapspolitikk. Det som kom fra Regjeringen, var i realiteten snorkelyder – de brydde seg ikke om at det her skjedde noen store grep. Så en aktiv eierskapspolitikk har tydeligvis forskjellig betydning ut ifra hvem som snakker på vegne av de rød-grønne partiene.

Jeg er glad for at vi etter hvert har fått en eierskapsmelding på bordet, men jeg må si at jeg ble veldig skuffet over meldingen. Det er en melding som vi ventet lenge på – den ble utsatt, den har vært betydelig omstridt.

Med tanke på det man opplevde i valgkampen i 2005, var det ikke måte på hvor aktiv eierskapspolitikk denne regjeringen skulle føre. Jeg tenker da spesielt på Union-saken. De rød-grønne og en del andre gikk mil etter mil i fakkeltog for å berge Union. Da valget så var over og stemmesedlene var telt opp, så man ikke mer til den aktive eierskapspolitikken. Det man har sett så langt, er en dør-

fabrikk i Årdal og en statsråd som var så passiv og så uenig med sine egne at han måtte pakke kofferten og gå. Så har det vært en debatt om hvorvidt man skulle kalle det et smykkeskrin eller en verktøykasse. Det har vært Regjeringens næringspolitikk så langt.

Det som er viktig med statlige selskaper, og det som skiller oss fra de rød-grønne, er dette med ledelsen av selskapene. Fremskrittspartiet mener at det viktigste for et selskap er at man har en profesjonell ledelse, at man ikke blander politikk og butikk, og at man ikke bruker de store statlige selskapene til å drive distriktspolitikk. Skal man drive distriktspolitikk – og det skal man til en viss grad – må man gjøre det med de virkemidlene som man bør bruke. Man bør ikke bruke de store statlige selskapene, for man har et soleklart ansvar overfor andre aksjonærer i selskapet, og det bør man ta sterkere hensyn til.

Samtidig er det også viktig at man forvalter og omtaler disse selskapene slik at man ikke svekker deres troverdighet. Jeg må bare vise til den advarselen næringskomiteen og for så vidt de rød-grønne fikk, da vi hadde en høring i forbindelse med eierskapsmeldingen. Det kom en klar advarsel fra børsdirektøren, som mente at en god del av den omtalen som en del av selskapene hadde fått fra de rød-grønne på Stortinget, var uheldig for selskapene. Det er jo bare å se på f.eks. utnevnelsen av styreleder i Statoil og all den støyen og alt det bråket som man klarte å få til. Når det videre gjaldt fusjonen mellom Hydro og Statoil, var det en rekke rød-grønne politikere som hadde et voldsomt engasjement. Det engasjementet var sannsynligvis dypt og ekte, for det gikk egentlig bare på hvilket navn selskapet skulle ha.

Jeg tror at slike utspill er med på å svekke selskapenes omdømme, spesielt i utlandet, der man er usikker på hva som i realiteten er debatten, og hvor mye politikere styrer selskapet. Det viktigste for oss er at alle aksjonærer blir ivaretatt på en god og trygg måte, slik at det er trygt å investere i selskapet.

Vi har også ryddet vei for å bruke en del av de midlene vi frigjør når det gjelder nedslag i statlige bedrifter. For oss er det viktig å styrke næringslivet, spesielt i distrikterne. Derfor foreslår vi et infrastrukturfond pålydende 300 milliarder kr, der avkastningen øremerkes veinvesteringer med 70 pst., jernbane- og kollektivtiltak inkludert bussbasert kollektivtrafikk med 25 pst. og bredbånd med 5 pst. I tillegg oppretter vi et fond på 30 milliarder kr til gjennomføring av rassikringstiltak i veisektoren. De signalene vi får når vi er ute og møter næringslivet – det kan være sentralt eller i Distrikts-Norge – er at man har problemer når det gjelder veinett og samferdsel. Det har vært et stort etterslep. Det har vært et forsømt område over mange år, og vi mener at det nå er viktig at man frigjør kapital fra en del av de statlige selskapene og investerer den på en slik måte at man gagnar også næringslivet rundt omkring i Norge. Det har vi fått klare tilbakemeldinger på, og det er jeg sikker på at også andre representanter har fått tilbakemelding på, dersom de har vært ute i Distrikts-Norge.

Vi ønsker å styrke Argentum, slik vi har god tradisjon for å gjøre i hvert eneste budsjett. Det gjør vi også denne

gang. Vi følger også opp Regjeringen i denne saken med å fremme et forslag som er omdelt i salen, på 2 milliarder kr til et næringsfond.

La meg til slutt få lov til å ta opp de forslagene Fremskrittspartiet står alene om, og de forslagene vi står sammen med andre partier om og som ikke allerede er tatt opp.

Presidenten: Representanten Øyvind Korsberg har tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Aud Herbjørg Kvalvik (SV) [10:42:38]: Eierskapspolitikken er en interessant studie av maktkampen mellom ulike fløyer i Fremskrittspartiet – mellom den nasjonalistiske fløyen, som ønsker at ting er norske for det norske skyld, og den liberalistiske fløyen, som ønsker å selge for salgets skyld. Det var nasjonalistene som vant partiprogrammet, mens liberalistene vant den praktiske politikken.

Gjennom arbeidet med meldingen har Fremskrittspartiet meldt et utsalg av statsaksjer i størrelsesorden 300 milliarder kr. Flere titalls tusen norske arbeidsplasser vil bli berørt. Og jeg kan ikke se at de har en god plan for hvordan vi skal beholde eierskapet i Norge.

Da vil jeg spørre hvordan Fremskrittspartiet har tenkt å følge opp nasjonalt eierskap i virkeligheten.

Øyvind Korsberg (FrP) [10:43:37]: Slik situasjonen er, er det jo ikke slik at vi setter noen norske arbeidsplasser i fare, snarere tvert imot. Går man tilbake og ser på da Hydro og Statoil ble delprivatisert og børsnotert, ser man at verdien i selskapene har økt, og at man også har ivare tatt det som er i de ansattes interesse. Jeg vet ikke om det er blitt flere ansatte i disse selskapene, men det ser jeg ikke bort fra.

Når vi foretar et nedsalg til 34 pst., ivaretar man det som er i selskapets interesse. Man sørger for at hovedkontoret forblir i Norge, man kan sørge for at utviklingen i selskapet forblir i Norge, dersom det er ønskelig. Men samtidig må vi gi rom til de store selskapene, slik at de får muskler til å komme seg ut og konkurrere i utlandet, eksempelvis slik som Telenor gjør i Russland, og slik som Hydro og Statoil gjør i Russland og i en del andre områder.

Lars Peder Brekk (Sp) [10:44:56]: Representanten Øyvind Korsberg understreket at staten er aktiv ute, gjennom sine selskaper og investeringer ute, og skjerner seg mot investeringer i Norge. Jeg vil gjerne ha utdypet på hvilken måte staten er aktiv i å skjermeseg mot utenlandske investeringer i Norge. Er det sånn å forstå at spørsmålet om eierskap og om å stoppe nedsalg i Telenor, Statoil – altså viktige norske strategiske selskaper – betyr at en stopper utenlandske investeringer i Norge? Da vil jeg gjerne ha det bekreftet. Eller er det slik at staten på annet vis har regulatoriske inngrep mot utenlandske investeringer? Jeg kjenner ikke til det, men jeg vil gjerne ha Øyvind Korsberg til å forklare hvordan det skjer.

Øyvind Korsberg (FrP) [10:45:51]: Det jeg viste til, er bl.a. Statkraft, som gjør store investeringer i utlandet, kjøper opp utenlandske kraftselskaper i Sverige, Finland og en del andre land, enten direkte gjennom selskapet eller gjennom datterselskaper.

Jeg tror også representanten Brekk har fått med seg den støyen det er dersom noen utenlandske selskaper ønsker å kjøpe seg inn i norsk kraftproduksjon i Norge. Ca. 90 pst. av den norske kraftproduksjonen er eid av det offentlige, enten gjennom staten eller gjennom kommuner/fylkeskommuner. Det er bildet.

Når det gjelder oljeselskapene, er et av dilemmaene man står overfor nå, at man får ett veldig sterkt selskap som vil ha stor kontroll på sokkelen. Fremskrittspartiets bekymring angående det framgår også av merknader, men den saken blir behandlet senere i denne salen.

Gunvor Eldegard (A) [10:47:14]: Framstegspartiet vil børsnotere Statkraft, for deretter å gjennomføre eit nedsalg til 51 pst. statleg eigardel. Tidlegare NVE-sjef Erling Diesen spår at dersom dei skulle få gjennomslag for dette, vil kjøparar bli dei store europeiske kraftselskapa som drøymer om vasskraft som eit perfekt supplement til sine atom- og kullkraftverk. Dette vil gje store økonomiske tap for landet i all framtid. Ingen kommersiell salssum kan kompensera det langsiktige inntektsbortfallet dette vil medføra.

Framstegspartiet og Høgre ville også selja Oslo kommune sin del i Hafslund, men heldigvis sa byrådet nei til det. Bodet dei hadde fått, var på 5 milliardar kr. Året etter fekk kommunen utbetalt 4 milliardar kr i utbytte. Dette hadde sjølv sagt kommunen gått glipp av dersom dei hadde gått med på kjøpet. Høgre har innrømt at det salet ville ha vore dumt. Burde kanskje ikkje Framstegspartiet tenkja seg om no, før dei sel fleire kraftselskap?

Øyvind Korsberg (FrP) [10:48:31]: Det er ganske interessant å få høre den type argumentasjon. Jeg må bare minne representanten Eldegard om at det var Stoltenberg I-regjeringen, altså Eldegards eget parti, som både børsnoterte og delprivatiserte Statoil og Telenor. Jeg må også få lov til å minne representanten Eldegard om at da Narvik Energi ble solgt til danske Energi E2, så ble det gjennomført med Arbeiderpartiet i spissen i Narvik. Så her er det ulike syn på hvordan man skal forvalte det man har av formue. Det respekterer vi fullt ut. Hvis noen ønsker å selge seg ned i et område og investere midlene, enten i form av investeringer i kommunene eller i staten, synes vi det er bra. Det framgår av våre forslag.

Vi har ikke levd i den tro at om man selger ut en del av Statkraft, så betyr det at de fossene som produserer strøm i Norge, faktisk blir flyttet ut av landet. De står der fremdeles og produserer strøm, og det tror jeg vi begge er glade for.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Torbjørn Hansen (H) [10:49:56]: Eierskapsmeldingen bekrefter at det fortsatt er bred enighet i Stortinget om

hovedprinsippene for håndteringen av statens direkte eierskap i næringslivet. Dette er etter min oppfatning veldig positivt. Staten eier mer enn en tredjedel av verdiene på Oslo Børs og store verdier i næringslivet som ikke er børsnotert. Det ville hatt stor negativ betydning både for de statseide bedriftene og for næringslivet ellers dersom utøvelsen av eierskapet ble lagt vesentlig om i retning av en aktiv politisk styring.

I Soria Moria-erklæringen lovet det langt mer aktivt statlig eierskap. Dette løftet blir gjennom dagens vedtak gravlagt som uaktuell politikk. Det er tvert imot bred enighet om at Regjeringen skal følge de spilleregler som gjelder i aksjeloven, norsk anbefaling for eierstyring og OECDs retningslinjer for statlig eierskap. Det er enighet om at staten skal opptre ryddig, og at utøvelsen av eierskapet skal skje på en åpen måte. Det er enighet om at eierskapet skal være profesjonelt, med klare grenser mellom oppgavene til eier, styre og ledelse.

Dette er nyttige avklaringer både i forhold til regjeringserklæringen, i forhold til valgløfter og i forhold til mange utspill og episoder som har vært i media de siste årene. Utspillene har vært krav om innblanding i strategiske beslutninger i selskapene, ønske om oppkjøp i selskaper for å hindre omstilling, ønske om å straffe eller belønne statsbedrifters investeringsvalg gjennom utbyttensnivået og krav om utskifting av ledere og styrerepresentanter som ikke følger såkalte politiske signaler formidlet gjennom media.

Eierskapsmeldingen ble i så henseende berget som fødte en mus, og det er gode nyheter både for de statseide bedriftene og for næringslivet generelt at eierskapspolitikken ikke blir vesentlig lagt om. Eierskapsmeldingen gir en klargjøring av formålet med det statlige eierskapet utover maksimering av langsiktig verdiskaping og industriell utvikling. Tilleggsformålene som listes opp, er

- selskapenes evne til å ivareta miljøhensyn
- evne til å gjøre ansvarlig omstilling
- bidrag til mangfold
- høy etisk standard
- satsing på forskning og utvikling

Dette er en oppfølging av Eierskapsutvalgets anbefalinger og en prosess som ble iverksatt av Bondevik I-regjeringen. Denne type forventninger har det alltid vært til de statlige eide bedriftene. Det blir litt underlig at regjeringspartiene forsøker å framstille en skriftliggjøring av slike forventninger som et nytt aktivt grep i eierskapspolitikken. Det vil jeg heller beskrive som et politisk knep enn som et politisk grep. Den foreslåtte kategoriseringen av selskapene etter formål med eierskapet bidrar til økt oversikt og klargjøring, og følger naturlig opp forslagene fra Eierskapsutvalget, som ble nedsatt av den forrige regjeringen.

Ved utnevning av styremedlemmer i statlige bedrifter er det viktig at Regjeringen opptre ryddig og profesjonelt. Jeg håper at Regjeringen lærte en lekse av den uprofesjonelle håndteringen av utnevning av styreleder i Statoil i fjor, og sørger for at det i framtiden blir prosesser som inngir tillit i forbindelse med utnevning av styremedlemmer, også utenfor de rød-grønne partikorridorer.

Omfanget av privat nasjonalt eierskap er et viktig tema i næringspolitikken. Høyre mener at det er en fundamental svakhet i eierskapsmeldingen og i Regjeringens politikk at man ikke ser betydningen av det private norske eierskapet. En samlet opposisjon foreslår at Regjeringen skal legge fram en egen stortingsmelding om hvordan det norske private eierskapet skal styrkes.

Høyre peker spesielt på at formuesskatten begrenser det private eierskapet og presser dette over på utenlandske hender. I så henseende er det underlig at regjeringspartiene skriver i innstillingen at det private eierskapet styrkes gjennom konkurransedyktige skattemessige rammevilkår. Regjeringens politikk er den stikk motsatte, med gradvis nedbygging av privat norsk eierskap gjennom en særnorsk formuesskatt for nordmenn som er eiere i norske bedrifter. Det er klart at trekker man inn milliarder av kroner hvert eneste år fra norske eiere i norske bedrifter, vil eierskapet i norske bedrifter gradvis bli overført til utenlandske hender. Det viser den sammensetningen vi har av eierskapet, bl.a. på Oslo Børs.

I innstillingen er det stor grad av enighet rundt statlig tilførsel av kapital til næringslivet gjennom ulike fondsløsninger. Alle, bortsett fra Fremskrittspartiet, mener at det samlet sett ikke er mangel på kapital i norsk næringsliv. Det er enighet om å bygge videre på såkornfond og Argentums fond-i-fondløsning.

I den sammenheng var det ganske oppsiktsvekkende at statsministeren og næringsministeren i forrige uke gikk ut og lanserte et forslag om å reetablere et opplegg med statlige direkteinvesteringer i oppstartsbedrifter, f.eks. innenfor miljø- og bioteknologi. Dette området er godt dekket av såkornfondsløsninger og Argentum-modellen, og det virker litt underlig at Regjeringen lanserer fondsløsninger som ikke er omtalt i eierskapsmeldingen, samtidig som Stortinget behandler eierskapsmeldingen.

Dessverre er det kun opposisjonen som ser verdien av at folketrygdfondet sprer sine investeringer også på unoterte aksjer. I dag er folketrygdfondet, også kalt Pensjonsfondet – Norge, stort sett investert på Oslo Børs. De børsnoterte selskapene har bedre kapitaltilgang enn de unoterte selskapene. Høyre ønsker derfor at folketrygdfondet også skal kunne investere i ikke-noterte bedrifter. Her synes jeg at regjeringspartiene framstår som passive og veldig forsiktige i innstillingen. Pensjonsfondet – Norge forvalter altså 106 milliarder kr i aksjer og rentepapirer i Norge og Norden pr. 1. januar 2007. 52 milliarder kr er plassert i aksjer i Norge, fortrinnsvis børsnoterte aksjer. Det er klart at det ville hatt noe å si for kapitaltilgangen hvis folketrygdfondet kunne spre disse investeringene på et bredere sett av selskaper enn bare de børsnoterte selskapene.

Debatten om norske lederlønninger er like forutsigbar som at partene i arbeidslivet starter lønnsforhandlinger hvert år. Her er det sjelden mangel på sterke kommentarer fra rød-grønne politikere.

Staten er eier i de største norske selskapene, og dette skaper fokusering på lederavlønning i disse selskapene. En samlet komite peker likevel på at konkurransedyktig lønn er et viktig virkemiddel for å rekruttere de beste le-

derne. Det betyr at lederlønnsnivået i de statseide bedriftene også i framtiden vil følge utviklingen i markedet. Komiteen er klar på at styret har ansvaret for å fastsette lønnsvilkår innenfor de rammer som forelegges generalforsamlingene, slik aksjeloven nå legger opp til.

Komiteen er skeptisk til hvordan enkelte opsjonsordninger for toppledelse i børsnoterte selskaper har vært utformet. Regjeringspartiene vil av den grunn stemme mot alle opsjonsordninger i de statseide bedriftene og i tillegg kreve en streng regulering av lederlønsordningene.

Dette blir etter min mening litt spill for galleriet. Når lederlønnsnivået skal være konkurransedyktig, vil det bli en utvikling her som skaper debatt, uansett hvordan man strukturerer disse ordningene. I Sverige innførte den sosialdemokratiske regjeringen en strengere regulering av lederlønn, med det resultat at selve grunnlønnen økte vesentlig for å kompensere tapte ekstraytelser.

For en tid tilbake kom det fram en sterk politisk kritikk av ledelsen og styret i Telenor, knyttet til at konsernsjefen innløste opsjoner. Det er grunn til å understreke at det er inngåelse av slike avtaler, og ikke selve innløsningen, som bør være tema. Videre er det en del av historien at Telenor, som er en statseid bedrift, har hatt en enestående selskaps-spesifikk industriell utvikling etter børsnoteringen.

Det er bare å slå fast at de opsjonsordningene som er i Telenor, ble lansert som et løfte til aksjemarkedet i forbindelse med at Arbeiderpartiet og Stoltenberg I-regjeringen privatiserte og børsnoterte Telenor for sju år siden. Den siden av saken synes jeg ikke er kommet tilstrekkelig fram i stormen av kritikk fra mange rød-grønne politikere mot en av de mest veldrevne norske statseide bedriftene vi har.

Det er politisk enighet om at staten som eier må se til at rammene for incentivordninger i de statseide bedriftene skal oppleves som rettferdige. På den andre side er det tilfeller hvor opsjonsordninger for ansatte på bred basis er et viktig og godt virkemiddel. Jeg ser derfor ingen grunn til at staten automatisk skal stemme mot alle slike ordninger.

Høyre har et litt annet syn på omfanget av statlig eierskap i private bedrifter enn det denne regjeringen har. Høyre mener at statens eierskap bør tilpasses den situasjonen det enkelte selskap er i, utviklingen den aktuelle næringen er i, og statens interesser som aksjonær. Staten har ikke et kapitalbehov, men selskapene som staten eier, har behov for en god forretningsmessig utvikling. Telenor og Statoil, som ble privatisert og børsnotert av Stoltenberg I-regjeringen, har hatt en god utvikling i etterkant. Særlig har Telenor lyktes i utlandet. Jeg synes det er ganske opplagt at den internasjonaliseringsstrategien som Telenor har lyktes så godt med, hadde vært komplisert hvis det hadde vært et 100 pst. statlig eierskap, på grunn av den risikoen som selskapet tar når det investerer så mye i utlandet som Telenor har gjort.

Det betyr at den dogmatiske linjen Regjeringen nå legger seg på, hvor eierskapet skal fryses akkurat på dagens nivå, virker passivt, og det virker svakt begrunnet i et næringspolitisk perspektiv. Næringslivet og enkeltbedriftene utvikler seg, og statens eierskap bør tilpasses denne utviklingen. Høyre fremmer derfor forslag om salgsfullmakter i selskaper som er inne i en fase som tilsier en mer tilba-

ketrukket linje fra staten. Dette gjelder bl.a. Mesta, Cermaq, Flytoget, Entra Eiendom, BaneTele, Kongsberg Gruppen og Statskonsult. I disse selskapene mener vi at dagens nivå på eierskap ikke er tilstrekkelig begrunnet.

Avslutningsvis vil jeg nevne at regjeringspartiene mente at det var behov for en ny, forsterket ervervslov. Ervervsloven ble presentert som det redskapet som skulle hindre nedleggelsen av Union i Skien, dette til tross for at ervervsloven ikke reddet en eneste arbeidsplass i løpet av de årene den virket, eventuelt unntatt en del stillinger innenfor advokatbransjen. Vi konstaterer med glede at Regjeringen har snudd også i dette spørsmålet.

Derimot er det både unødvendig og omstillingsfiendtlig at Regjeringen jobber med en egen lov om omstilling. Omstilling er en av drivkreftene for økt velstand og vekst, og en del av kjernen i den norske velferdsmodellen.

Jeg vil avslutte med å ta opp de forslag som Høyre fremmer enten alene eller sammen med Venstre i innstillingen.

Presidenten: Representanten Torbjørn Hansen har tatt opp de forslag han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Arne L. Haugen (A) [11:00:24]: I innstillingen er Høyre med på merknader som understreker at meldingens opplegg er en videreutvikling av Bondevik II-regjeringens eierskaps- og næringspolitikk. I neste omgang oppfattet jeg at Stoltenberg-regjeringens politikk beskrives som dogmatisk og et tilbakeskritt.

Jeg vil gjerne gi representanten Hansen en ny anledning til å forklare hva Høyre mener.

S i g v a l d O p p e b ø e n H a n s e n hadde her teke over presidentplassen.

Torbjørn Hansen (H) [11:01:07]: Det er åpenbart at det store spørsmålet når det gjelder håndteringen av det statlige eierskapet, har vært hvorvidt Regjeringen skal gå inn og styre selskapene i enkeltbeslutninger. Det er det debatten har handlet om. Det har vært om Telenor skal kunne selge Telenor Satellite Services, det har vært om Telenor skal kunne selge Opplysningen, og det har vært spørsmål om oppkjøp i selskaper som foretar omstilling som man ikke er tilfreds med.

Vi konstaterer med glede at Regjeringen holder seg til den rollefordelingen som nå er mellom stat, styre, generalforsamling og ledelse i disse statsbedriftene, og at det ikke ble innført nye prinsipper for statlig styring av de statseide bedriftene. Regjeringen viderefører det nivået for eierskap som man hadde da Regjeringen overtok for snart to år siden. Det er for så vidt greit nok, men vi ser jo at utviklingen går videre. Det er utvikling i næringslivet, bedriftene utvikler seg, og vi mener at en dogmatisk fastlåsing av eierskapet, som Regjeringen legger opp til, ikke tilfredsstillende de behovene man har for å modernisere eierskapet i norsk næringsliv etter hvert som verden går videre.

Aud Herbjørg Kvalvik (SV) [11:02:21]: I innstillingen viderefører Høyre tradisjonen fra forrige periode og sier at staten bør selge seg kraftig ned i en rekke selskaper. Partiet beholder altså sin verdikonservatisme, og det er jo hyggelig for Høyre.

Det som imidlertid er mitt anliggende her, er Høyres oppfatning om at staten i mindre grad enn det Regjeringen legger opp til, bør ha en oppfatning om hvordan selskaper skal styres. Høyre som «statlig eier» har altså mindre forventninger til statens selskaper enn private eiere skal ha til sine selskaper.

Da er spørsmålet mitt: Bekymrer det ikke Høyre at deres politikk faktisk fører til at makten flyttes fra selskapets største eier over til mindre aksjonærer og administrasjonen? Er dette god Høyre-politikk?

Torbjørn Hansen (H) [11:03:05]: Når det gjelder styringen av selskapene, slår Regjeringen fast at dagens prinsipper om aksjelov, retningslinjer for eierskap, OECDs retningslinjer osv. skal gjelde også i denne stortingsperioden. Det innebærer et klart brudd med det som vi oppfatter er SVs politikk. SV ønsker jo å styre de stats-eide bedriftene langt mer aktivt enn det denne regjeringen gjør, og det som ligger i stortingsmeldingen.

Når det gjelder disse forventningene som er omtalt i mitt innlegg, knyttet til miljø, omstilling, etikk, forskning osv., er det forventninger som politikerne alltid har hatt til de statseide bedriftene. Det er også forventninger som er generelle, og som gjelder for andre deler av norsk næringsliv. Jeg synes derfor det er positivt at disse tingene blir formulert. Det avklarer også at Regjeringen ikke har tenkt å blande seg inn i saker som er mer omdiskutert, f.eks. omstillingsprosesser som foregår i disse bedriftene, og som Regjeringen nå bekrefter at de ikke skal blande seg opp i.

Lars Peder Brekk (Sp) [11:04:25]: Representanten Torbjørn Hansen understreker at Høyre støtter opp om kapitalfond som såkornfond og Argentum. Men de kritiserer at det lanseres nye fondsløsninger i en situasjon da vi diskuterer eierskapsmeldingen, fondsløsninger som er en oppfølging av det som er uttalt i eierskapsmeldingen. De fondene er da tenkt å gå inn i unoterte aksjer, bl.a. Samtidig kritiserer representanten Torbjørn Hansen at folketrygdfondet ikke får anledning til å spre aktiviteten på unoterte aksjer, som er det samme formålet som vi skal ha bl.a. for det nye kapitalfondet.

Jeg har lyst til å spørre Torbjørn Hansen om ikke han ser at det er en motsetning mellom den argumentasjonen at man på den ene siden skal bruke folketrygdfondet for å gå inn i unoterte aksjer, mens man på den annen side ikke skal bruke annen statlig kapital for å gå inn i unoterte aksjer?

Torbjørn Hansen (H) [11:05:30]: For Høyre er det ikke noe problem at staten bidrar med kapital i næringslivet, men vi er opptatt av hvordan dette skjer. Såkornfondet skjer jo i privat regi, hvor pengene blir kombinert med privat kapital, og det blir styrt av forretningsmessige hen-

syn. Det samme gjelder for Argentum-modellen, som er en fond-i-fond-løsning, hvor det investeres parallelt med private investeringsselskaper, og det er en armlengdes avstand mellom investeringene og de politiske myndigheter. Det jeg oppfatter at Regjeringen har tenkt å presentere – det er ikke lagt fram for Stortinget ennå – er en direkte investeringsordning etter SND Invest-modellen, som vi hadde tidligere.

Jeg mener at den ordningen som man har med fond-i-fond-løsning og et saminvesteringsfond, som såkornfond innebærer, er bedre former for næringspolitikk enn en direkte investeringsløsning, som her er presentert. Jeg kan ikke se at den løsningen som er lansert, er omtalt tydelig i eierskapsmeldingen. Det tyder jo på at dette har en direkte sammenheng med landsmøtet.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Aud Herbjørg Kvalvik (SV) [11:06:55]: I SVs arbeidsprogram står det:

«Det statlige eierskapet bør være større og langt mer aktivt enn i dag.»

Det er derfor med ikke så rent lite stolthet SV i regjering her er med på å legge fram og behandle en statlig eierskapspolitikk som er i tråd med nettopp disse prinsippene.

For SV er det viktig å slå fast at staten er en god eier. Det har den vist gjennom et forbilledlig arbeid med forvaltningen av olje fra norsk sokkel, bruken av fossekraft og ved å opptre som en tålmodig og langsiktig eier for en rekke bedrifter som har stått foran store utviklingsoppgaver eller omstillingsutfordringer. Staten har både hatt blikket på bunnlinjen og sett framover, med bærekraft og distriktsutvikling som viktige styringsverktøy.

Eierskapsmeldingen slår fast at gitte nedsalgsfullmakter skal trekkes tilbake, bl.a. i selskapene Cermaq og Telenor. Regjeringen fremmer heller ikke forslag om nye salgsfullmakter. Tvert imot melder Regjeringen at vi skal holde eierskapet omtrent på dagens nivå, og som dere alle vet, skal vi også kjøpe oss opp til 67 pst. i statlig eierskap i det nye StatoilHydro.

Jeg er stolt over at vi nå reverserer tidligere regjeringers privatiseringsstrategier, og det er et tydelig bevis på at SV er med i en regjering som drar landet i riktig retning. Så kan jeg også nevne at tittelen «Aktivt og langsiktig eierskap» kan leses som overskrift i SVs arbeidsprogram på side 77. Der står det også:

«Landet har en lang rekke utfordringer for framtida (...) Selskaper som Telenor, Statkraft, Posten, Statoil, NSB og Hydro har alle kompetanse til å være med på å løse disse utfordringene. SV vil derfor reversere privatiseringen, og deretter bruke disse selskapene aktivt for å oppnå viktige mål for samfunnet.»

Og det er det dette handler om.

I forrige periode behandlet Stortinget regjeringen Bondevik IIs Eiermelding. Den het «Et mindre og bedre statlig eierskap». Rett nok er det et ordtak som heter: Smått er godt. Men når det gjelder store bedrifter som forvalter sentral infrastruktur, og som er viktige samfunnsak-

tører, ser heldigvis vanlige folk betydningen av at staten har en sterk hånd på rattet.

Vi skal sørge for at vi oppnår viktige samfunns mål. Vår melding slår fast helt nye eierprinsipper, og det er nødvendig og riktig.

La meg fort ta noen eksempler når det gjelder lederlønninger. Staten skal stemme nei – som vi har sagt før her i dag – på generalforsamlingen dersom det fremmes forslag om opsjoner i selskaper der staten er eier. Vi forventer at styrene setter en grense på 50 pst. av fast lønn som tak for tilleggsytelser.

Når det gjelder arbeidsrettigheter, skal samarbeidet med de ansatte og deres organisasjoner skje i de beste tradisjoner.

Jeg er også veldig fornøyd med at dette er prinsipper som et samlet storting er enig om i dag.

Dessverre har vi sett at store industri- og teknologibedrifter i Norge ikke fullt ut har utnyttet sitt potensial når det gjelder omfanget av forskning de siste årene. Tvert imot har store enkeltbedrifter redusert forskningen sin. Dette er en utvikling vi ikke er tilfreds med, og som er veldig bekymringsfull. Slik skal det ikke være, og det må vi få gjort noe med.

Forskning og utvikling er, sammen med utvikling av de ansattes kompetanse, en av de viktigste kildene for å bygge konkurransefortrinn. Vi er avhengig av at de store norske bedriftene tar skikkelige krafttak for forskning. Etter mitt syn påhviler det de største selskapene et særskilt ansvar, og det er naturlig at vi har forventninger når det er staten som er eier.

Flertallet på Stortinget, bestående av regjeringspartiene, Kristelig Folkeparti og Venstre, slår nå klart fast betydningen av at industri- og teknologibedriftene som staten er en stor eier i, framover skal legge til grunn en strategi for økt forskning og utvikling. Det er et veldig klart signal fra den største eieren til en rekke selskaper, som f.eks. Telenor, Statkraft og også nye StatoilHydro, som vi håper de tar inn over seg.

Når det gjelder miljø, har SV et særskilt engasjement. Derfor registrerer jeg med glede at alle partiene på Stortinget, unntatt Fremskrittspartiet, legger til grunn at statlige selskaper skal være i fremste rekke når det gjelder miljøtiltak innen sin bransje. Dette er ikke mindre enn fantastisk!

Vi har vært gjennom den varmeste høsten på 500 år, og FNs klimapanel har jo vekket stort sett hele kloden. Så jeg mener at det bare er å brette opp ermene og jobbe!

Et annet område som er viktig ved det nye eierskapet, er at vi slår fast prinsipper når det gjelder etikk. Det er viktig at selskaper med høy andel statlig eierskap skal utforme etiske retningslinjer for virksomheten, som ligger tett opp til dem som nå ligger til grunn for Pensjonsfondets retningslinjer. Vi regner også med at dette, med de andre forventningene, blir uttrykt i det årlige politikkbrevet som skal utstedes til de virksomheter der staten er eier.

Jeg synes vi har fått et veldig bra resultat av dette lange arbeidet, og jeg vil rette en takk til saksordføreren som har gjort en glitrende jobb, og jeg synes at komiteen har kom-

met fram til en god politikk for det framtidige norske statlige eierskapet.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP) [11:12:56]:

Det var mye i representanten Aud Kvalviks innlegg som det kunne vært interessant å kommentere. Men jeg tror en grei oppsummering av det innlegget er at det nærmest var en sosialistisk hyllest av Regjeringen, som kunne vært en partikongress i mange land verdig.

Men det er ett ord jeg ikke hørte i hennes innlegg. Det er ordet «privat» eierskap. Det kunne vært interessant om representanten Kvalvik kunne bruke noen setninger på å redegjøre for hvordan SV ser på privat eierskap i norsk næringsliv, hvordan SV ser på de private eiere som til daglig driver norsk næringsliv. Så: Hvordan vil SV bidra til å øke privat eierskap i norsk næringsliv?

Aud Herbjørg Kvalvik (SV) [11:14:11]: Jeg må takke replikanten for spørsmålet. «Sosialistisk hyllest» har jeg lært litt mer om etter å ha vært med næringskomiteen til Moskva. Det var litt av en opplevelse og litt av noen omgivelser.

Nei, jeg snakket ikke mye om det private eierskapet, for det er det statlige eierskapet vi behandler i dag. Men jeg kan forsikre representanten om at SV har, og vil ha, en svært aktiv næringspolitikk, også for de private aktørene. Og som representanten kanskje har lagt merke til, har lederen for partigruppen på Stortinget, Inge Ryan, jobbet kjempemye for entreprenører. Jeg mener jo at vi er veldig avhengig av å legge godt til rette for nyskaping og innovasjon, særlig rundt om i distriktene. Jeg tror kanskje at de redskapene vi nå har, gjennom f.eks. Innovasjon Norge, er godt egnet og kan bygges videre ut for å imøtekomme behovene.

Petter Løvik (H) [11:15:19]: I valkampen og tida etterpå var SV svært aktive, og dei har hatt mange utspel. Ein kan nemne statlege oppkjøp i SAS og Vattenfall, krav om å presse Statoil til å avgrense utanlandsinvesteringar, krav om å hindre sal av dotterselskap i Telenor, krav om at staten skal styre børsnoterte selskap ved hjelp av politiske signal, osv., osv. Men så kjem gudskjelov eigarskapsmeldinga. Her slår Regjeringa fast at spelereglane skal følgjast. Det blir ikkje meir politisk styring enn det som følgjer av aksjelova og retningslinjene for eigarstyring og selskapsstyring. Då er mitt spørsmål: Var utspela frå SV berre tom retorikk, eller er det ein reell snuoperasjon frå SV vi er vitne til?

Aud Herbjørg Kvalvik (SV) [11:16:14]: SV har markert seg på venstresiden i norsk politikk. Nå samarbeider vi i en regjering med to andre partier som ligger til høyre for oss. Når det er sagt, vil jeg si at jeg stiller meg fullt og helt bak det som står i eierskapsmeldingen som er lagt fram, og i innstillingen som er lagt fram fra regjeringspartienes representanter.

Statlig eierskap gir god politisk styring. Det har vi mange eksempler på. Vi har ikke vanskeligheter med å se for oss hvordan verden ville sett ut hvis f.eks. Fremskrittspartiet skulle fått gjennomslag for sine drømmer om å selge oljereservene på norsk sokkel.

Det er ingen stor snuoperasjon som har skjedd i SV. Vi jobber godt sammen med de to andre partiene og har kommet fram til gode kompromisser, som vi er veldig fornøyd med.

Dagrun Eriksen (KrF) [11:17:16]: I sitt innlegg snakket representanten Kvalvik om både forskning og utvikling. I innstillingen som Stortinget behandler i dag, er både de nåværende og de tidligere regjeringspartiene enige om at det er kompetanseutvikling og ikke tilføring av mer kapital fra statens side som vil være avgjørende for en god innenlands industriell utvikling.

En av de ledende leverandørene på kompetanse på dette området er en av institusjonene i representantens hjemfylke, nemlig NTNU. Derfra kommer også en berømt statsråd. Han ble i hvert fall ganske berømt, eller beryktet, for å ha innført ordet «hvileskjær» i høyere utdanning og forskning. NTNU var ganske klar i sin dom over statsbudsjettet og den manglende satsingen på teknologisk kompetanseutvikling.

Er representanten enig i at hvis det er kompetanseutvikling som er nøkkelen til god industriell utvikling, er det behov for en mye sterkere satsing på høyere utdanning og forskning og et bedre budsjett for institusjoner som NTNU i 2008 enn det regjeringspartiene fikk til i 2007?

Aud Herbjørg Kvalvik (SV) [11:18:27]: Representanten Dagrun Eriksen løfter fram et spørsmål som jeg er veldig opptatt av. Jeg mener at forskning og utvikling virkelig trenger et løft. Det vi har sagt, er at vi skal opp på 3 pst. Om vi klarer det i år eller neste år, kan ikke jeg forsiktere. Vi har ikke banket noen tall i forhold til budsjettet ennå.

Men det som er helt sikkert, er at det ikke bare er staten alene som skal gjøre denne forsknings- og utviklingsjobben eller kompetansehevingen. Vi forventer jo at bedriftene også bidrar. De skal jo bidra med en vesentlig andel. Det som dessverre har skjedd, er at mange, også store bedrifter med gode resultater, løper fra sitt ansvar og sin andel av denne innsatsen. Det bekymrer oss, fordi vi ligger betydelig etter land som vi ellers liker å sammenlikne oss med.

Så vil jeg si at statsråden ikke har gitt veldig dårlige budsjetter til forskning og utvikling, men de kan styrkes, og det vil skje framover.

Presidenten: Replikkordskiftet er over.

Lars Peder Brekk (Sp) [11:20:04] (komiteens leder): Senterpartiet ser det som en hovedoppgave i næringspolitikken å sørge for spilleregler og ta i bruk virkemidler som sikrer lokalt og nasjonalt eierskap. Senterpartiet er overbevist om at et samspill mellom en aktiv nasjonalstat og et i hovedsak privat og norskeid næringsliv best

kan trykke norske ressurser og interesser på globale markeder.

Et mangfoldig eierskap er et gode. Men det kan være interessekonflikter mellom aktivt og passivt eierskap, mellom privat og offentlig eierskap og mellom nasjonalt og multinasjonalt eierskap. Senterpartiets hovedlinje er å legge til rette for aktivt, privat og nasjonalt eierskap. Og rent prinsipielt bør det være slik at jo mer aktivt og personlig eierskapet er, desto gunstigere bør rammebetingelsene være. De næringspolitiske prioriteringer må utformes slik at dette kan ivaretas.

Gunstig næringsutvikling er ikke bare avhengig av om eierskapet er offentlig eller privat, men også av hvordan eierskapet utøves. Samfunnet er tjent med et mer langsiktig og stabilt eierskap enn det vi har sett i dag. Klare politiske mål må ligge til grunn for offentlig eierskap, og offentlig eierskap av noe omfang og varighet skal være aktivt. Hensyn som taler for offentlig eierskap er forvaltning av naturressurser, bygging og drift av infrastruktur og sikkerhetspolitiske forhold.

For Senterpartiet er det således helt grunnleggende at eierskapsmeldingen nå slår fast at staten skal være en aktiv, langsiktig og ikke minst forutsigbar eier i viktige norske selskaper. Gjennom eierskapet skal staten bidra til god og stabil utvikling av næringslivet i landet.

I meldingen er Regjeringens mål med statens eierskap i de enkelte selskap presisert, og selskapene er for første gang kategorisert etter formålet med eierskapet. For Senterpartiet har det vært viktig å både synliggjøre alternativer og videreutvikle tenkningen rundt formålet med statens eierskap. Dette danner i neste omgang et bedre og mer avklart fundament for et langt mer aktivt og målrettet statlig eierskap. Styrenes strategiske arbeid lettes ved at dette klargjør de forventninger og mål staten har som eier.

Etter Senterpartiets mening legger eierskapsmeldingen grunnlag for en fornuftig balanse mellom marked og styring. Dette er særdeles viktig i en markedsbasert økonomi der staten er stor eier i flere viktige børsnoterte selskaper.

Likeledes er meldingens avklaring av generelle og aksepterte eierstyringsprinsipper av avgjørende betydning. Det slås klinkende klart fast at ordinære rutiner og styringsprinsipper for selskaper skal følges, og en klargjør og understreker styrenes ansvar.

Opposisjonens forsøk på å stigmatisere Regjeringen og regjeringspartiene i Stortinget i eierskapspolitikken slås ettertrykkelig tilbake gjennom denne meldingen og gjennom komiteinnstillingen. Basert på de reaksjoner vi har sett etter at meldingen kom, har næringslivet og dets representanter hatt en mye mer positiv og edruelig tilnærming til meldingen enn det opposisjonen her i dag har gitt uttrykk for, og ikke minst ved det som har kommet fram tidligere i diskusjonen.

De aller fleste næringsaktører finner at meldingen gir en positiv avklaring på statens ambisjoner og styringsvilje innenfor norsk næringsliv, og det er jo ikke noen overraskelse at private eiere skjønner at staten som eier, på samme måte som private aktører, også må både utvikle og utøve aktivt eierskap.

Senterpartiet er meget fornøyd med at Regjeringen allerede nå har signalisert at den vil følge opp eierskapsmeldingen og Senterpartiets landsmøtevedtak om etablering av et strategisk fond/investeringsselskap for statlig medeierskap i internasjonalt orienterte bedrifter som sitter med kompetanse, teknologi og betydelige utviklingsmuligheter. Målet er at en i lag med private aktører kan sikre at eierskap, utvikling og verdiskaping skjer i Norge. I Senterpartiet er vi opptatt av at dette skal være et kommersielt innrettet og framtidsrettet fond for hele landet, og vi ønsker at fondet skal organiseres innenfor SIVA-paraplyen. Dette skal verken være et såkalt strukturfond eller være et tradisjonelt såkornfond.

Både når det gjelder fondets innretning og størrelse, vil dette være grunnlag for videre oppfølging i regjering og storting i forbindelse med arbeidet med kommende statsbudsjett.

I meldingen slås det fast at Statkrafts hovedoppgave er å være en effektiv produsent av kraft i Norge. Statkraft skal være ledende i Europa innen miljøvennlig energi, og selskapet kan fortsatt delta i industriell utvikling i Norge og Europa.

Jeg vil understreke at det er viktig å merke seg at komiteens klare flertall, regjeringspartiene samt Kristelig Folkeparti, understreker at Statkraft skal ha et hovedfokus på økt elproduksjon i Norge. Flertallet understreker videre at Regjeringen fortløpende må vurdere om selskapet kan bedre sin innsats innen områdene ny fornybar energi, industrikraftavtaler og som regional utvikler. Det hersker ingen tvil om Statkrafts viktige rolle for å sikre industriens behov for stabil og langsiktig kraftforsyning. Statkraft forutsettes, innenfor rammene av EØS-avtalen, å ivareta industriens behov for stabile og langsiktige kraftavtaler, slik at dette kan understøtte viktige industrielle og langsiktige strategier.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Øyvind Korsberg (FrP) [11:25:13]: Senterpartiet er et parti som prøver å late som om de har en distriktsprofil og ser viktigheten av lokalt selvstyre, som de pleier å si det.

Da Senterpartiet var i opposisjon, stod de sammen med Fremskrittspartiet i mange saker, bl.a. når det gjaldt rovdyr, friluftsliv og en rekke andre saker. Vi fremmer i dag et forslag om Statskog der vi ber Regjeringen fremme en sak om at man overfører eiendomsmassen til den enkelte kommune, rett og slett fordi vi stoler på lokaldemokratiet. Det har altså Senterpartiet gjort tidligere. Det Senterpartiet gjør nå, er sannsynligvis å stemme imot. Jeg vil da bare spørre om det er et resultat av Soria Moria-erklæringen, eller er det et resultat av ny politikk fra Senterpartiet?

Lars Peder Brekk (Sp) [11:26:18]: Det påstås fra representanten Øyvind Korsberg at Senterpartiet prøver å late som om vi har en distriktsprofil i vår politikk. Jeg tror han må være den eneste representanten i dette hus som sier at Senterpartiet prøver å late som om vi har en distriktsprofil. Selvsagt er det et kjempeviktig poeng med

hele Senterpartiets politikk å ivareta distriktene og distriktenes utfordringer.

Når det gjelder Statskog, står vi selvsagt på det som er flertallets innstilling. Vi har lyst til å understreke at vi ikke skal utelukke at det i framtida kan bli muligheter for å selge ut deler av Statskogs portefølje. Men i den situasjonen Statskog er i nå, med betydelige endringer bl.a. når det gjelder Finnmarkseiendommen, er det ikke riktig å foreslå det på det nåværende tidspunkt.

Torbjørn Hansen (H) [11:27:22]: Representanten Brekk talte varmt om det nasjonale eierskapet, både det private og det statlige, og det høstes etter min mening ganske fornuftig ut. Men da blir det et paradoks at eierskapsmeldingen knapt omtaler privat eierskap i Norge, det til tross for at de private eierne faktisk står for den viktigste kompetansen og bidrar mest i forhold til utviklingen av det norske næringsliv. Derimot kommer Senterpartiet stadig med forslag til nye investeringsfond, samtidig som altså Regjeringen presser ut private eiere gjennom å ha en særnorsk formuesskatt. Det fører til at andelen private eierskap bare blir mindre og mindre i Norge.

Hva er da årsaken til at Senterpartiet ikke støtter forslaget om en egen stortingsmelding om private eierskap, i og med at dette påstås å være viktig og ikke er omtalt i eierskapsmeldingen? Jeg vil også ha et svar fra representanten Brekk på hvorfor Senterpartiet mener at Folketrygd-fondet ikke skal kunne investere mer penger i unoterte aksjer.

Lars Peder Brekk (Sp) [11:28:26]: Jeg vil be representanten Torbjørn Hansen lese innledningen til eierskapsmeldingen, der det klargjøres at eierskapsmeldingen omtaler og omhandler det statlige eierskapet i all hovedsak. Det har da selvsagt også vært utgangspunktet for arbeidet med eierskapsmeldingen i Regjeringen, i komiteen og i de politiske partiene på Stortinget. For oss er det ikke noen ulempe at vi i denne omgangen har hovedfokus på det statlige eierskapet. Det har vært utgangspunktet og det viktigste. Så er vi også opptatt av å arbeide videre med hensyn til det private eierskapet.

Det foreslås i meldingen en egen stortingsmelding om såkalt private eierskap. Vi tror at det er viktig å jobbe med innovasjonspolitik. Vi tror at det er viktig å jobbe med ulike former for virkemiddelbruk og skattepolitikk, og på det viset vil vi understreke at vi arbeider med dette og vil understøtte det private eierskapet, og det er det vi satser videre på nå.

Leif Helge Kongshaug (V) [11:29:39]: Venstre mener at hvis velferden skal sikres i framtida, må det utvikles tusenvis av nye bedrifter. Bare litt over 6 pst. av arbeidsstyrken i Norge er selvstendig næringsdrivende i dag, og skal vi lykkes i at det skal bli flere selvstendig næringsdrivende, er det viktig at de sosiale rettighetene blir forbedret. Jeg registrerte med glede at Senterpartiet på sitt landsmøte hadde fokusering på gründere og selvstendig næringsdrivende og forbedring av de sosiale rettighetene, jf. bl.a. utspill og taler fra lederen.

Venstre har skrevet til barne- og likestillingsministeren med oppfordring om å starte med å forberede lovteknisk arbeid med tanke på at det vil bli fremmet forslag i revidert om forbedringer når det gjelder de sosiale rettighetene. Svaret var veldig nedslående. Det var i tråd med tidligere praksis ved behandling av forslag som ikke antas å ha støtte fra et flertall i Stortinget osv.

Er Senterpartiet enig med Venstre, eller er Senterpartiet enig med barne- og likestillingsministeren, som mener at det ikke er flertall på Stortinget for å forbedre de sosiale rettighetene til gründere og selvstendig næringsdrivende?

Lars Peder Brekk (Sp) [11:30:54]: Jeg kan si meg helt enig med Leif Helge Kongshaug i viktigheten av å få flere nye bedrifter, få flere gründere og få økt privat aktivitet. I likhet med Venstre er vi veldig opptatt av at vi skal bedre de sosiale ordningene, spesielt for kvinner, slik at man også kan understøtte den utviklingen. Det er et viktig arbeid som vi jobber med i forbindelse med neste års budsjett. Jeg vil tro at når barne- og familieministerens har sagt at man ikke vil følge opp i forbindelse med revidert, har det sammenheng med at dette er en sak som det må jobbes videre med i budsjettssammenheng. Det er en viktig sak som krever at en jobber skikkelig med grunnlaget. Det er viktig at den underlegges en behandling som vi helst bør ha i forbindelse med budsjettet for 2008.

Presidenten: Replikordskiftet er over.

Leif Helge Kongshaug (V) [11:32:01]: Eierskapsmeldingen skulle være Regjeringens store dokumentasjon på den aktive næringspolitikken, men den består nesten utelukkende av en beskrivelse av generelle virkemidler og selvfølgelig ting som hele Stortinget er enig i. I all klartekst sier eierskapsmeldingen at det meste egentlig bør være som det var under den forrige regjering – og den før der – og at det er de prinsipper som er nedfelt i lovverk som gjelder, ikke mer eller mindre uoverveide utspill fra enkeltrepresentanter, som flere talere har vært inne på. Det eneste som kan minne om noen aktivitet, er at Regjeringen signaliserer at den vil gå mot forslag om opsjoner i selskaper som omfattes av meldingen. Her er det heller ikke noe forslag om en ny og forsterket ervervslov, slik som regjeringspartiene lovet i Soria Moria-erklæringen – heldigvis, er det grunn til å legge til. Her er det ingen oppfølging av mange ulike utspill fra stortingsrepresentanter fra de tre regjeringspartiene knyttet til statlige oppkjøp, styring av enkeltstående selskaper, endringer av delprivatiserte selskaper, utbygging av styrerepresentanter osv.

Det samme understrekes for alle praktiske formål i det 60 siders høringsnotatet om Tiltak ved bedriftsnedleggelse, som næringsministeren har hatt på høring. Notatet sier i klartekst at Regjeringen ikke har noen såkalte nye verktøy i verktøykassen, men at dagens regelverk er tilstrekkelig. Det eneste konkrete som foreslås, er et byråkratisk forslag om meldeplikt til kommuner og fylkeskommuner dersom noen vurderer å legge ned en bedrift,

et forslag som for øvrig møter kraftig motbør i Finansdepartementet.

Er det ikke noe skille mellom de politiske partiene i eierskapspolitikken? Jo, det går et markant skille i synet på privat og offentlig eierskap – mellom oss som ønsker et mangfoldig og desentralisert norsk privat eierskap, og Regjeringen som utelukkende er opptatt av hvordan statens eierskap skal bli mer omfattende, på bekostning av det private. Det er jo bare å se på det nye SND-fondet, som «jeg, Roar og folkene våre har kommet fram til», som statsministeren så treffende beskrev det på siste møte mellom Arbeiderpartiet og LO. Det er et fond som næringslivet absolutt ikke etterspør.

I Avis2 står det:

«Ingen har etterspurt dette fondet blant småbedriftene. Det ligger kun politiske hensyn bak dette, sier administrerende direktør Tom Bolstad i Bedriftsforbundet, som organiserer nettopp slike virksomheter som statsministeren ønsker å stimulere med sitt næringsfond. – Det eneste positive med fondet er at det kun disponerer 2 milliarder kroner, sier Bolstad og sikter til forslag om at et slikt fond burde disponere minst det ti-dobbelte.»

Venstre vil sikre norsk eierskap i næringslivet gjennom å styrke det private eierskapet. Derfor er vi for privat eierskap i enkelte heleide statlige selskaper. Derfor er vi for ytterligere nedsalg i selskaper som allerede er delprivatiserte.

I Venstres nye prinsippprogram, som ble vedtatt på vårt landsmøte for noen dager siden, heter det:

«Offentlig eierskap i næringslivet skaper lett rolleblanding og demokratiske problemer. Det skal derfor begrenses til vitale samfunnshensyn, som viktige kompetansetilgjanger, grunnleggende infrastruktur og kontroll med energi- og naturressurser. Den offentlige eierandelen i slike selskaper skal ikke være høyere enn det som er nødvendig for å ivareta formålet. Styringen skal skje i samsvar med prinsippene om godt eierskap.»

Venstre forventer at norske bedrifter tar samfunnsansvar. Det gjelder spesielt bedrifter der det offentlige har eierandeler f.eks. gjennom statens ulike investeringsfond, fordi de også handler på vegne av fellesskapet. Ikke minst gjelder dette innenfor miljøområdet. Venstre forventer derfor at de statlige eide selskapene innenfor virksomhetsområdene aktivt må søke løsninger som bidrar til en mer bærekraftig utvikling, og som stimulerer til en bedre ressursforvaltning og mindre miljøbelastninger.

I eierskapsmeldingen er gründere og entreprenører viet minimal oppmerksomhet, ikke i annet enn i et forslag om en gründerbank.

Venstres næringspolitikk handler om å legge til rette for det nye næringslivet vi skal leve av i framtida. Det handler om forenkling og om fleksibilitet, ikke minst for gründere og selvstendig næringsdrivende. Det må lages gode sosiale ordninger for gründere, fordi vi er avhengige av at de blir flere hvis vi skal sikre morgendagens velferd.

Tiltak som vil gjøre det enklere å være gründer og selvstendig næringsdrivende, er Venstres svar på Regjerin-

gens såkalte aktive næringspolitikk, som stort sett dreier seg om statlig kontroll.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Steinar Gullvåg (A) [11:37:59]: Venstre befester gjennom denne innstillingen sin posisjon som et klassisk høyreparti. Partiet går nå inn for nedsalg i selskaper som Yara og Telenor. De foreslår at staten skal kvitte seg med aksjene i Baneservice, i Cermaq, BaneTele, utvalgte deler av Statskog og Entra Eiendom. En reduksjon av statens eierskap og dermed innflytelse i næringslivet er da formodentlig et ledd i partiets miljøpolitiske strategi.

På et aller annet vis har partiet fått for seg at norske bedrifters evne til å satse på miljøteknologi er omvendt proporsjonal med størrelsen på det statlige eierskapet. Da er det naturlig at Venstre litar på at private interesser nå skal stå for hoveddelen av utviklingen av norsk miljøteknologi. Jeg går ut fra at vi nå slipper maset om at statsbedriftene skal gå foran på dette området.

Leif Helge Kongshaug (V) [11:39:11]: Når det gjelder offensive holdninger til miljøteknologi, forskning og utvikling for å møte den nye framtida med tanke på omstilling og ta de utfordringer vi står framfor, er det ikke noen forskjell på om bedriften er statlig eid eller privat eid. Som jeg sa i innlegget mitt, forventer vi nå, enten bedriften er privat eid eller statlig eid, at de tar det ansvaret som tilligger dem, og at de har en bevisst miljøprofil også når det gjelder utviklingen på dette området.

Ellers er jeg enig med replikanten, som sier at vi vil selge oss ned i en del virksomheter. Det skal ikke være slik at en skal eie i private bedrifter bare for at det er kjekt å eie. En må ha et formål med eierskapet. I mange av de selskapene som her var nevnt, er det ikke noe tydelig formål med et statlig eierskap.

Aud Herbjørg Kvalvik (SV) [11:40:27]: Jeg har registrert at representanten fra Venstre hevder at meldingen består av en rekke selvfølgeligheter, og at det meste skal være som det har vært.

Da vil jeg tillate meg å hente fram et avisutklipp fra VG i november i fjor, der det bl.a. står:

«Den nøkterne, anstendige og konservative bedriftslederen som satte samfunnets felles interesser høyt på sin dagsorden, har forsvunnet ut av norsk næringsliv og er i dag erstattet av en gjeng menn som sitter i hverandres styrever og bevilger hverandre store fallskjermer, bonuser, lønninger og opsjoner. For disse lederne er en aggressiv aksjonærverdi-tenkning det viktigste. Det er ikke rart, siden høy aksjeverdi gir penger rett i lomma til den enkelte leder. Jo høyere aksjeverdi, jo mer i opsjonsgevinst.»

Nå tar Regjeringen makten over opsjonsavtalene fra styrene og flytter slike viktige avtalebeslutninger ut av de rommene som er lukket, som bare er for de rikeste som får lov til å være der inne. Hva mener representanten fra Venstre om den forandringen?

Leif Helge Kongshaug (V) [11:41:37]: En kan være enig i at i enkelte tilfelle har det gått for langt med opsjoner og gunstige betingelser i en del bedrifter, men vi må ikke være helt fanatiske på dette området. Jeg tror nemlig at opsjoner vil være utrolig viktig å bruke også i framtida – ikke minst i nystartede bedrifter, som ikke har råd til å engasjere de beste hodene og den beste kompetansen, og som dermed må legge seg på et lavere lønnsnivå, men kan gi signaler om at hvis bedriften går bra, er det mulighet for å kjøpe seg inn i bedriften. At det finnes slike opsjoner, tror jeg nemlig er viktig for at vi skal få flere små bedrifter, og at vi dermed kan få mulighet til å sikre den velferden vi har snakket om, nettopp gjennom et nyskapeende næringsliv.

Her må en tillate seg å ha flere tanker i hodet på samme tid. Det er ikke et enten-eller-fenomen.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [11:42:50]: Partiet Venstre går mot oppkjøp i det nye selskapet StatoilHydro, men går inn for å selge seg ned i både Yara og Telenor. En har ingen egne meninger om Statkraft, annet enn at industrikraftkontraktene til strøm til videreforedling f.eks. av tømmer skal avvikles. Dette er i en situasjon hvor den norske stat har stort overskudd av kapital. En trenger altså ikke salgsgevinstene.

Mitt spørsmål er: Hvorfor er det viktigere for det norske folk å eie småposter i alle verdens aksjeselskap enn å ta vare på statlig eierskap i norske nøkkelbedrifter? For meg er dette et brudd med Venstres historie. Hva er ideologisk nytt?

Leif Helge Kongshaug (V) [11:43:44]: For Venstre er det viktig å ha et statlig eierskap i virksomheter – som jeg var inne på i mitt innlegg – bl.a. der det gjelder naturressurser, og i virksomheter der det er et klart formål med at staten er eier, men det har ingen hensikt at staten skal ha et stort eierskap bare for å være en stor eier.

Vi har også mange eksempler på at bedrifter som har en større del av privat eierskap, er mer omstillingsdyktige. De kan møte utfordringene både med tanke på nødvendige omstillinger og nye omstillinger som samfunnet krever. Derfor ser vi ingen grunn til at vi skal eie for å eie, men at vi skal eie der det er nødvendig for å ha den nødvendige styring av og kontroll med de selskapene som styrer over viktige naturressurser og andre områder som vi er opptatt av.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Statsråd Dag Terje Andersen [11:45:04]: Jeg vil i likhet med mange andre først takke saksordføreren og komiteen for det arbeidet som er nedlagt, og for en god debatt så langt i dag.

Innstillingen viser at det er stor grad av enighet om en rekke viktige linjer i statens eierskapspolitikk. Det gjelder bl.a. i forhold til organiseringen av eierskapet. Med ett unntak ønsker samtlige parter å bygge videre på den forvaltningsmodellen som vi har i dag. Det er også stor grad av enighet om hvordan eierskapet skal utøves, nemlig i

henhold til alminnelige prinsipper for eierstyring og selskapsledelse, med stor grad av åpenhet og forutsigbarhet knyttet til forvaltningen. Det er bra for norske selskaper og norsk verdiskaping at Stortinget gir så bred støtte til hovedlinjene i Regjeringens politikk.

Gjennom stortingsmeldingen har Regjeringen tatt grep om det statlige eierskapet. Det gjør vi for å sikre forankring av et nasjonalt eierskap og for å sikre viktige politiske mål. Regjeringen vil sikre naturressursene, langsiktig vekst og industriell utvikling, i tillegg til stabilitet på eiersiden. Alle nordmenn, hver og en av oss, har en eierandel i selskaper hvor staten er med som eier. Denne regjeringen vil forvalte det eierskapet på en god og langsiktig måte. Vi vil utøve et aktivt eierskap. Det innebærer å ta stilling til vekstplaner og følge opp med konkrete eierdisposisjoner når det er grunnlag for det. Det innebærer også å være en tydelig eier som klart gir uttrykk for forventninger. Regjeringen forventer at styret har høye ambisjoner for selskapenes utvikling. Vi forventer at styrene forvalter selskapene med sikte på å skaffe eierne markedsmessig avkastning, samtidig som de sikrer selskapene god industriell utvikling.

Denne eieren har forventninger om at selskapene også må ivareta andre hensyn som går utover hensynet til kortsiktig avkastning. Hensynet til miljøet, til mangfold i ledelse, forskning og utvikling, etikk, helse, miljø og sikkerhet, omstillinger i nærmiljøene, arbeid mot korrupsjon og investeringer i arbeidskraften er viktige hensyn som må ivaretas, og som støtter opp om en langsiktig, god utvikling av selskapet.

Vi vil bidra til å sette sammen styrer som kan sikre at hensynet til langsiktig verdiskaping og andre mål staten har, blir ivaretatt.

I meldingen har Regjeringen klargjort målene for det statlige eierskapet generelt og for de enkelte selskapene konkret. Denne klargjøringen av målene med eierskapet er viktig, fordi det kan bidra til at eierskapet blir forvaltet på en bedre og riktigere måte. Vi vil bl.a. gjøre det lettere å formulere forventninger og vurdere selskapenes prestasjoner. Selskapene vil også på en enklere måte kunne definere hovedoppgavene, og vite hva som krever eiers medvirkning. I tillegg har Regjeringen lagt opp til at selskapene deles inn i ulike kategorier, avhengig av målene med eierskapet.

Regjeringen har fått støtte i Stortinget til å endre allmennaksjeloven. Dette gir aksjonærene økt innflytelse i lederlønnsfastsettelsen. Lovendringene trådte i kraft 1. januar i år.

Selv om det er nyanser i enkelte detaljer, er jeg godt fornøyd med at det er enighet om de viktigste prinsippene for tiltak mot høye lederlønninger. En samlet komite slutter seg også til at staten kan benytte sin eiermakt på generalforsamlinger for å unngå at det utvikler seg en uheldig kultur knyttet til høye lederlønninger.

Denne regjeringen har varslet at den vil stemme nei til nye opsjoner, men sier ja til noen typer bonusordninger. Men vi er opptatt av at det skal være basert på reelle resultatbidrag og ligge innenfor en ramme i forhold til fastlønnen. Fastlønnen skal være det sentrale elementet i

godtgjørelsen, også til ledere. Bonus bør begrenses med tak som ikke overstiger halvparten av fastlønnen.

For å ha en høy grad av åpenhet og forutsigbarhet har Regjeringen i tillegg til omtalen i meldingen lagt fram retningslinjer om statens holdning til lederlønn. Disse er presentert for samtlige selskaper som er omhandlet i eierskapsmeldingen. Dermed er det på forhånd klart hvordan denne regjeringen vil stemme i forhold til de retningslinjene som styrene må legge fram for generalforsamlingen.

Vi ser nå at dette arbeidet gir resultater. Selskapene legger i sterkere grad nå fram mer moderate lederlønnsprogrammer enn det de har gjort tidligere. Det er grunn til å tro at dette også vil påvirke private selskaper.

Selv om deler av opposisjonen støtter opp om hovedlinjene i Regjeringens eierskapspolitikk, ser vi også at klassiske ideologiske skillelinjer i politikken kommer klart til syne: Fremskrittspartiet vil selge aksjer for nær 300 milliarder kr, og Høyre ønsker et betydelig redusert statlig eierskap, med nedsalg for over 20 milliarder kr. Staten har ikke noe behov for å realisere deler av nasjonalformuen. Det er heller ingen norske eiermiljøer som står klar til å kunne overta, selv om en liten del av det som mindretallet her foreslår, skulle bli solgt. Det er derfor ingen grunn til at staten skal foreta reduksjoner i sitt eierskap. Jeg konstaterer at ingen av mindretallets nedsalgsforslag vil få flertall.

Flertallet og Regjeringen vil tvert imot beholde et sterkt statlig eierskap. Regjeringen har derfor varslet at vi vil fremme forslag om at nedsalgsfullmakter trekkes tilbake. Fornuftige strukturelle løsninger innenfor fullmaktenes rammer vil vi derimot kunne støtte.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Øyvind Korsberg (FrP) [11:50:28]: Mens vi har ventet på eierskapsmeldingen – man kan vel egentlig bare si at ventetiden har vært som et langt svangerskap og en trang fødsel – har en statsråd måttet gå av, og det har vært mye rød-grønn støy fra egne rekker.

Det mest oppsiktsvekkende med meldingen er vel for så vidt ikke meldingen, men det samrøret som er mellom LO og Arbeiderpartiet. Det fikk jo en viss form for utløsning i slutten av forrige uke, da statsminister Stoltenberg lanserte et fond på 2 milliarder kr. Det er mulig at det er en form for betaling for den støtten LO har gitt Arbeiderpartiet i valgkampen – det vet jeg ikke – eller at det er en form for indremedisin for å stoppe Jan Bøhler.

Jeg kan tenke meg å stille et spørsmål til statsråden. Det kunne jo ha vært om hvordan det er å være løpegutt for LO, men spørsmålet er: Hvorfor kom ikke dette forslaget i eierskapsmeldingen?

Statsråd Dag Terje Andersen [11:51:39]: Jeg må først få lov til å si at det er utrolig mye rart man skal høre som premisser for et spørsmål. For eksempel så er det ingen statsråd som har gått av i tilknytning til eierskapsmeldingen i det hele tatt. Det er to statsråder som har jobbet med den. Han som begynte på meldingen, gikk av av pri-

vate årsaker, og det synes jeg til og med Fremskrittspartiets representanter burde respektere i Stortinget.

Når det så gjelder det foreslåtte fondet, har jeg hørt hevdet tidligere i debatten i dag at det er noe helt nytt, og at det ikke er omtalt i meldingen. Noen som kan trenge kapital, er nyetablerte bedrifter med nyutviklet teknologi i en vanskelig oppstartfase. Det er omtalt i innstillingen på side 13, ikke så direkte som jeg sier det nå, men det er både i meldingen og i komiteens egen innstilling omtalt som ett av de områdene der det kan være behov for kapital. Det er altså tenkt på et fond som man kan søke om egenkapital fra, men den egenkapitalen skal ikke trues på noen som helst. Her er det lagt opp til et godt samarbeid mellom privat og statlig kapital.

Torbjørn Hansen (H) [11:52:55]: Det har vært ganske store forventninger til en kursendring i eierskapspolitikken i forkant av framleggelsen av denne meldingen. Regjeringspartiene lovet i Soria Moria-erklæringen et langt mer aktivt statlig eierskap, og det har vært en ren føljetong av utspill fra rød-grønne politikere om diverse typer inngrep i de statseide bedriftene. Så viser innstillingen, som statsråden påpeker, at det er bred enighet om eierskapspolitikken og den meldingen som Regjeringen har lagt fram. Det viser jo at Regjeringen har lagt fram en eierskapspolitikk som i stor grad viderefører de prinsipper som lå der fra før av, ikke en kursendring som lovet.

Ser vi på innholdet i eierskapsmeldingen når det gjelder forventninger til miljø, til kategorisering og til et eierskapsbrev hvert år, følger det opp arbeidet fra den forrige regjeringen. Det er heller ikke noe spesielt nytt om fond. Når det gjelder lederlønn, er det fortsatt konkurransedyktige betingelser. Regjeringen vil heller ikke gå inn og kjøpe opp selskaper som står i fare for å bli kjøpt opp, f.eks. Aker Yards.

Ser ikke næringsministeren at dette blir ganske puslete i forhold til de løftene som lå i forkant her?

Statsråd Dag Terje Andersen [11:54:06]: Når det gjelder en del av den tidligere debatten om forutsigbarhet og ryddighet i forhold til å styre, har det aldri blitt gitt noen signaler fra noen av regjeringspartiene om at det skulle forandres på det. Det har ligget fast hele tiden. Det har ligget fast fra partiene, fra tidligere statsråd og fra meg.

Det som er nytt i eierskapsmeldingen, er at vi nå mer aktivt erklærer hva vi vil med eierskapet vårt. Jeg er glad for at Høyre har blitt med på det, ved at vi både har generelle forventninger til alle selskapene som staten er deleier i, og at vi har spesielle industrielle forventninger til det enkelte selskapet. Når representanter fra Høyre nå sier at det er noe alle kan være enig i, er det kanskje en bekreftelse på det Einar Førde i sin tid sa, at vi alle er sosialdemokrater. Men det er i hvert fall en ny politikk. Det er ikke en politikk som ville ha blitt lagt fram av den forrige regjeringen.

Det er heller ikke slik at den forrige regjeringen la fram konkrete tiltak angående lederlønninger. Det har vi gjort, og jeg er glad for at det nå i all hovedsak får oppslutning.

Det som imidlertid gjenstår, er at Høyre sitter fast i sitt ideologiske klister om å selge ut store andeler av statlig eierskap i en situasjon der vi vet at det ikke er private norske eiere til å overta. Det synes jeg er uheldig for norsk næringslivs utvikling framover.

Dagfinn Høybråten (KrF) [11:55:22]: Ti dager etter at Regjeringen la fram sin eierskapsmelding, med budskapet om at staten nå skulle bli en aktiv eier, fikk vi norgeshistoriens største fusjon mellom selskaper med en omsetning som tilsvarer mer enn en fjerdedel av Norges samlede brutto nasjonalprodukt, en fusjon mellom to selskaper der staten samlet eier mer enn 60 pst. av aksjekapitalen.

I tiden etter offentliggjøringen ble det strid, bl.a. om navnevalg, om lokalisering av hovedkontor og om konsernfunksjoner, mellom Stavanger og Oslo. Ansvarlig statsråd var høyt på banen og fastslo: Jeg vil ikke ha et splittet hovedkontor. Statoils og Hydros sjefer stilte ultimatum: Når fusjonsplanen er vedtatt, kan intet endres. En bedre og mer betydningsfull case om hva den nye regjeringens aktive eierskap betyr i praksis, er umulig å finne.

Hva er fasiten etter fire måneder med aktivt eierskap? Ledelsen i selskapet er fordelt mellom Stavanger og Oslo, etter de opprinnelige planene. Det permanente navnevalget ble endelig bestemt av styrene, slik de opprinnelig la opp til. Den internasjonale virksomheten skal styres fra Oslo.

Mitt spørsmål til statsråden er: Er det ikke slik at eierne her har vært utrolig passive, og at styrene og ledelsen har fått det på en prikk som de ville ha det?

Statsråd Dag Terje Andersen [11:56:43]: For det første når det gjelder den statsråd det ble henvist til, tror jeg representanten mener en annen statsråd enn meg, altså den framtidige eier av selskapet. Jeg vil henvise til at dette i sin helhet skal diskuteres i en egen sak som blir lagt fram for Stortinget, og som altså ikke er omtalt i eierskapsmeldingen.

At fusjonsplanen er den endelige planen, er en realitet, og det er i tråd med det eierskapsmeldingen sier om ryddig styring og hvem som har hvilke roller i selskaper. At vi endte opp med et navneresultat som enkelte i hvert fall antydte burde har vært et annet, og at det ble diskusjon om det i opinionen, synes jeg ikke er noe stort problem for styringen. I det hele tatt synes jeg at selskapet kom fram til et godt navn. Det er jeg veldig glad for.

Noe av det som Regjeringen har vært opptatt av helt fra begynnelsen, er det andre poenget som representanten tok opp, og det er viktig. Det er slått fast at hovedkontoret skal være i Stavanger. Det blir Stavanger som får økning i antall ansatte i det sammenslåtte selskapet, med litt reduksjon i Oslo. At vi skulle bevare det sterke oljemiljøet, har vært et viktig poeng for Regjeringen. Det er også resultatet av den planen som er lagt fram.

Leif Helge Kongshaug (V) [11:58:05]: Jeg tror næringsministeren er enig med meg når jeg sier at mange av de framtidige arbeidsplassene som skal sikre velferden i samfunnet vårt, ennå ikke er skapt. Et nøkkelord vil være

fornyning og omstilling. Videre at bedrifter må tilpasse seg et moderne samfunn med nye utfordringer.

Nå er det slik at næringsministeren har sendt på høring en sak om tiltak mot bedriftsnedlegging, der det er foreslått meldeplikt når bedrifter skal legges ned. Det forslaget er ikke møtt bare med skepsis. Det er faktisk fra mange hold svært dårlig mottatt, også hos egne statsråder i Regjeringen. Både finansministeren, arbeids- og inkluderingsministeren og fornyings- og administrasjonsministeren er svært skeptiske til meldeplikt. Fornyings- og administrasjonsministeren sier endog at det vil virke mot sin hensikt og ha en negativ innvirkning på sysselsettingen.

Mener næringsministeren (presidenten klubber) at et slikt forslag letter omstillingen og øker sysselsettingen? Eller er han enig med fornyings- og administrasjonsministeren, som sier at det vil virke mot (presidenten klubber) sin hensikt og negativt på sysselsettingen?

Presidenten: Presidenten vil minne om at taletida for replikker er inntil 1 minutt.

Statsråd Dag Terje Andersen [11:59:31]: For det første vil jeg si meg enig med representanten Kongshaug i at de viktigste arbeidsplassene framover fremdeles ikke er skapt. Det var jo noe av grunnen til at det var så viktig ved regjeringsskiftet å få en forandring og aktivitetsøkning i næringspolitikken. Det har vi fått til. Det har bl.a. ført til at vi har økt den næringsrettede forskningsinnsatsen med 420 mill. kr i forhold til den forrige regjeringen, at vi har styrket virkemidlene til Innovasjon Norge, og at vi har økt innsatsen på maritim og marin sektor for å få fram nye arbeidsplasser på de områdene der vi allerede er gode. Så jeg er enig med representanten Kongshaug i det.

Når det gjelder spørsmålet om lov om omstilling, får det være opp til presidenten i hvor stor grad vi skal diskutere saker som ikke er framlagt for Stortinget. Men jeg for min del er overbevist om at når den loven kommer, og vi har tatt hensyn til de høringsuttalelser som har kommet, vil det komme et lovutkast som gjør at vi kan få til enten det å berge truede arbeidsplasser, eller i hvert fall få til omstilling under trygghet. Når representanter tidligere her har vist til at vi er gode på omstilling i Norge, er det fordi vi gir trygghet – det er det den loven bygger på.

G u n n O l s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Kåre Fostervold (FrP) [12:00:54]: Statsråden brukte det å sikre naturressurser som argumentasjon for å forsvare den høye graden av statlig eierskap i norske selskaper. Selskaper som er strategisk viktige, har tidligere i dag vært nevnt som et forsvar for det store statlige eierskapet. En del av våre selskaper – Hydro, Statoil, Telenor – har jo en rolle i Norge når det gjelder strategisk viktige posisjoner, og også som eiere av naturressurser. Den eneste måten disse selskapene kan ekspandere på, er å gå ut. Jeg regner med at statsråden er klar over at olje er en naturres-

surs også i andre land. Er det ikke et moralsk dilemma for statsråden at den norske stat skal eie så store andeler i selskaper som kjøper opp naturressurser i andre land, når vi selv ønsker å forsvare våre naturressurser og eierskapet til dem gjennom norske selskaper?

Statsråd Dag Terje Andersen [12:01:55]: Nei, egentlig ikke – fordi Statoil og Hydro i liten grad kjøper opp andre lands naturressurser. De får lov til å utvinne de ressursene. Det at det er et selskap som en stat, en seriøs stat, er deleier i, er faktisk en betryggelse for veldig mange land i verden – de land som med rette er opptatt av å ivareta sine nasjonale interesser knyttet til f.eks. olje- og gassutvinning, men som ikke selv har den tekniske kompetansen som vi har ervervet oss i Norge, fordi noen var kloke nok til å organisere Statoil på en annen måte enn det høyresiden i norsk politikk, og Fremskrittspartiet i særdeleshet, ville gjøre på 1970-tallet. Det har gitt oss en utrolig kunnskapsbase. Det er en trygghet for mange land at det er et selskap som den norske staten er deleier i, som tar seg av olje- og gassutvinning i de landene.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [12:03:07]: I valgkampen i 2005 løp nær sagt alle sosialister med en stortingsrepresentant i magen rundt og lovet statlig næringsliv og arbeidsplasser over hele landet. Med en rød-grønn regjering skulle staten styre, og ingen arbeidsplasser skulle nedlegges eller flyttes ut av landet. Vi vet alle i dag at dette var tomme løfter – og det skal landets arbeidstakere og næringslivet være veldig glad for.

Eierskapsmeldingen er på en rekke områder en oppramsing av selvfølgeligheter. Eller hva med følgende sitat fra sammendraget i meldingen:

«Staten skal med sitt eierskap bidra til selskapenes langsiktige vekst og utvikling. Dette krever en aktiv eierskapspolitikk hvor det formuleres forventninger til styrene om å ha høye ambisjoner. Regjeringen vil stille krav til avkastning og utbytte som bygger opp under selskapenes langsiktige mål.»

– Nei, tenk det!

Kan noen i denne sal tenke seg den motsatte formuleringen?

Den ville i så fall være:

«Staten skal med sitt eierskap motarbeide selskapenes langsiktige vekst og industrielle utvikling. Det er da påkrevd å utøve en passiv eierskapspolitikk hvor det forventes at styrene har lave ambisjoner. Regjeringen vil ikke stille noen krav til avkastning eller utbytte, men bygge opp under selskapenes kortsiktige mål.»

Men til tross for meldingens oppramsing av selvfølgeligheter, er det også en del formuleringer som jeg ønsker at statsråden konkretiserer med reelle eksempler.

I meldingen heter det bl.a.:

«Dersom et heleid selskap» – da de fleste selskaper er heleide, antar jeg at Regjeringen mener heleid statlig selskap – «pålegges av staten å gjennomføre investeringer eller annen virksomhet som styret ikke finner

forretningsmessig forsvarlig,» – jeg gjentar: ikke finner forretningsmessig *forsvarlig* – «legges det til grunn at selskapene skal kompenseres gjennom egne bevilgninger» – over statsbudsjettet.

Dette er et oppsiktsvekkende utsagn, og viser med klarhet at Regjeringen ikke forstår hvordan bedrifter må tilpasse seg skiftende trender og tendenser i markedet. Det er jo ikke slik som næringsministeren tror, at en strategisk styrebeslutning kan kompenseres med en bevilgning over statsbudsjettet. Styrene fatter vanskelige og smertefulle beslutninger fordi de vurderer dette som forretningsmessig nødvendig på sikt, ikke for å oppnå kortsiktig gevinst.

Men siden dette åpenbart ikke er Regjeringens forståelse av bedriftsstyrenes beslutningsvurderinger, ber jeg om at statsråden gir et par konkrete eksempler på hvor slik kompensasjon kan være aktuelt. Og forventer statsråden at en styreleder som får pålegg om å gjennomføre tiltak han eller hun ikke finner forretningsmessig forsvarlig, fortsetter som styreleder?

Under kapittelet om statens forretningsmessige eierskap inneles det statlige eierskapet i fire kategorier. I kategori 1 ligger de selskaper som Regjeringen mener skal ha økonomisk verdimaksimering – eller profitt – som hovedmål. Hvilke av dagens helt eller delvis statlig eide selskaper mener statsråden passer inn i denne kategorien?

I kapittelet om vurderinger knyttet til tilførsel av kapital til norsk næringsliv heter det bl.a.:

«Vi ser en forsterket tendens til at norske kunnskapsbedrifter selges ut så snart de når et internasjonalt nivå.»

Dette er en tendens Regjeringen hevder den ønsker å stanse. En av drivkreftene bak slike salg til utlandet er muligheten for fortjeneste. Tror Regjeringen at motivasjonen for å starte gründervirksomhet opprettholdes dersom muligheten for fortjeneste ved salg opphører? Og hvordan planlegger Regjeringen å innføre slike salgsrestriksjoner uten at disse er i strid med våre forpliktelser i EØS-avtalen?

I kapittelet «En aktiv eierskapspolitikk» skriver Regjeringen at selskaper med statlig eierskap også må håndtere miljømessige hensyn godt og bringe frem et mangfold i ledelsen på alle nivåer.

Fremskrittspartiet antar da at Regjeringen er av den oppfatning at privateide selskaper i mindre grad ivaretar miljømessige hensyn – og i så fall: Kan statsråden gi noen eksempler på slike privateide bedrifter?

Videre ønsker Regjeringen såkalt mangfold i ledelsen på alle nivåer. Kan statsråden utdype dette ønsket? Betyr det at visse mennesker skal kvoter inn, selv om andre er mer kompetente? Og hvilke kriterier skal legges til grunn for at man omfattes av begrepet «mangfold»? Er det kjønn? Er det alder? Er det seksuell legning? Er det etnisitet? Er det hudfarge? Er det farge på øynene? Er det fysiske handikap? Eller er det andre mangfoldskategorier statsråden ønsker å dele folk inn i? Muligens er det medlemskap i forskjellige partier som skaper mangfold – eller er det fagorganiserte Regjeringen sikter til? Hva med folk med hatt og stakk? Hva med dem med langt hår? Inngår disse i Regjeringens definisjon av mangfold, eller skal de

holdes utenfor? Eksisterer Regjeringens mangfoldsbegrep i ledelsen i statsrådets eget departement? Det hadde vært interessant å få vite. Man burde vel ordne opp hjemme før man pålegger andre å ordne opp.

Avslutningsvis ønsker jeg å kommentere Regjeringens ønsker om å etablere langsiktige utbytteforventninger for selskapene, hvor det forventes et tre–fem års perspektiv. Det er en helt meningsløs strategi å velge, da bedriftene lever fra år til år, på bakgrunn av trender og salg og fortjeneste i markedet. Slike forventninger kan man ikke pålegge bedrifter.

Steinar Gullvåg (A) [12:08:18]: Mens opposisjonspartiene på den ene siden forsøker å skape inntrykk av at Regjeringens eierskapspolitikk er en videreføring av den forrige regjeringens politikk, anklager de på den andre siden regjeringspartiene for å ha et «dogmatisk» syn på statlig eierskap. Da er det vel knapt annet å vente enn at Fremskrittspartiet og Høyre, med Venstre som et nyfrelst haleheng, fremmer et utall forslag om hel- og delprivatisering av statsbedrifter og ditto nedsalg av statlige eierandeler.

Når statlige aksjeposter gav staten et utbytte i størrelsesordenen 20 milliarder kr i 2006 og verdien av det statlige eierskapet i børsnoterte selskap løper opp i over ½ billion kr, illustrerer det hvilke verdier vi her snakker om. I tillegg kommer verdien av statlige eierandeler i ikke børsnoterte selskap som også løper opp i 80 milliarder kr.

Fremskrittspartiet, som tar hardest i – det gjør de jo alltid – vil selge statsaksjer for nær 290 milliarder kr. Høyre nøyer seg med 24 milliarder kr. Dersom disse partiene, sammen med Venstre, mot formodning skulle få flertall i Stortinget etter valget i 2009, vil vi altså få et stortilt utsalg av statsaksjer. Akkurat som om problemet i norsk økonomi er at staten nå trenger mer penger!

Høyrepartiene ønsker seg tilbake til sin egen næringsnøytralitet, der staten kun er en passiv tilskuer til det som skjer i næringslivet. Dette er motstykket til en aktiv næringspolitikk, der staten – som andre eiere, for øvrig – har en mening med sitt eierskap utover det som går fram av selskapenes bunnlinjer.

Stortingets behandling av eierskapsmeldingen viser forskjellene i næringspolitikken. Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre mener prinsipielt at privat eierskap alltid er overlegent offentlig eierskap. Når Bondevik-regjeringen ikke kom lenger i sin privatiseringspolitikk, kan det bare skyldes at Kristelig Folkeparti holdt igjen og hindret stortilt salg av statsaksjeselskap – enten det eller så har Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre flyttet sin politikk flere grader til høyre etter at de mistet flertallet i Stortinget.

Regjeringens eierskapsmelding gir mening til det statlige eierskapet. Komiteinnstillingen viser det ideologiske skillet mellom regjeringspartiene og høyrepartiene i synet på offentlig eierskap. Mens regjeringspartiene ønsker å bruke staten aktivt som næringsutøver og investor, vil høyrepartiene redusere statens rolle i næringsutviklingen til et minimum. Derfor foreslår Regjeringen å reversere tidligere gitte fullmakter til å selge seg ned i bestemte sel-

skap. Derfor foreslår Regjeringen opprettelse av et marint fond der staten kan gå inn og stimulere utviklingen av den marine næringen. Derfor har statsministeren nå signalisert at Regjeringen er innstilt på å opprette et statlig investeringsfond som, gjerne sammen med privat kapital, kan løfte fram nyskappingsprosjekter.

Staten skal altså være en langsiktig eier. Det statlige eierskapet og statlige investeringer i næringslivet skal bidra til langsiktig verdiskaping og industriell utvikling – og for å opplyse representanten Tybring-Gjedde: Det finnes altså private selskaper som har det motsatte fortegnet og det motsatte formålet, nemlig kortsiktige gevinster – mest mulig.

Selskapene skal og må selvsagt være konkurransedyktige over tid. Det er en selvfølge, men det er likevel nødvendig å påpeke det, fordi opposisjonen later som om kravene til lønnsomhet er slappere i offentlig eide bedrifter enn i private. Det er naturligvis feil. De bedriftene som staten eier helt eller delvis, står ikke tilbake for noen på akkurat det området. Snarere er det slik at statlige selskaper ofte virker tiltrekkende på private investorer, særlig i bedrifter som strever med å kare seg opp av den såkalte blodpølen.

Som andre eiere har staten definerte formål med sitt eierskap og forventninger til eierskapet i de ulike selskapene. Det gjelder forventninger til miljø, etikk, forskning, utvikling og forretningsmessige strategier. Slik bør det være. Regjeringen har gjennom sin eierskapsmelding bidratt til å definere formålet med det statlige eierskapet og formålet med de enkelte bedriftene.

Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP) [12:13:51]:

Det er for så vidt veldig bra at Stortinget endelig har en debatt om næringspolitikk. Jeg tror alle vi som sitter i næringskomiteen, kan være enige om at det har vært svært få debatter knyttet til næringsområdet så langt denne stortingsperioden. Det er jo Regjeringens ansvar å komme med saker som kan skape debatt i Stortinget, og Regjeringen skal i hvert fall ha skryt for at denne saken har bidratt til en viktig debatt om eierskap her i Stortinget.

Den offentlige debatten etter at Regjeringen la frem eierskapsmeldingen, har vist at mange internt i regjeringspartiene, både her i Stortinget og i fagbevegelsen osv., var skuffet over det som kom frem i den. Men jeg tror også at en del i næringslivet trakk et lettelsens sukk over at de verste antakelsene trolig ikke ble en realitet i eierskapsmeldingen. Med det prøver jeg å si at etter mitt syn er eierskapsmeldingen forholdsvis passiv, og den gir for så vidt ikke uttrykk for noe nytt i forhold til hva andre tidligere regjeringer og Stortinget har stått for i eierskapspolitikken.

Fremskrittspartiet og regjeringspartiene er enige om at det er viktig å føre en såkalt aktiv næringspolitikk, men debatten så langt i denne stortingsperioden har vist at det er betydelig uenighet om hva en slik politikk skal innebære. Etter min oppfatning har debatten så langt gått svært galt når det gjelder regjeringspartienes kommunikasjon til omverdenen om dette temaet. Mye skyldes friløpere i Ar-

beiderpartiet, SV og Senterpartiet her i Stortinget. Arbeiderpartiets næringspolitikere har blitt satt på sidelinjen av mer tydelige politikere som Jan Bøhler, Per Olaf Lundteigen og enkelte solospillere i Sosialistisk Venstreparti. Det synes jeg er trist, fordi det er viktig at synet til det ledende parti i Regjeringen kommer frem tydeligere enn det har gjort.

Det som er beklagelig, er at dette har vist at flertallet står for en detaljstyring av alle beslutninger som fattes i selskaper med offentlig eierskap. Man vil altså også øke den offentlige eierandelen i selskaper hvor staten allerede har full kontroll. Man kan jo stille seg spørsmålet om hva poenget med det er. Det er også kommet flere ugjennomtenkte forslag om statlige oppkjøp av andre, private selskaper hvor staten i dag ikke er eier. Man har sett en offentlig ydmykelse av toppledere i Norges viktigste selskaper. Man kan stille spørsmål om hvem som vil bli leder i slike selskaper hvis man skal gjennomgå den typen offentlige ydmykkelser. Det er blitt en detaljstyring av lønns- og bonusordninger for ledere i de store selskapene. Totalt sett er det mange uklare signaler og tvilsomme meldinger til børs og marked, som bidrar til forvirring med tanke på hva staten egentlig mener i saken.

Fremskrittspartiet har hatt en annen definisjon av hva som er en bra aktiv næringspolitikk, og hva som er en bra aktiv eierskapspolitikk. Det viktigste er at vi har rammevilkår for næringslivet som er i verdensklasse. Dette gjelder en stor satsing på næringslivsrettet FoU, at man har et konkurransedyktig skattesystem hvor man er konkurransedyktig innen formuesskatt, arveavgift, utbyttebeskatning og generell bedriftsbeskatning, at man har et tydelig fokus på samferdsel, på utdanningssystemer, på infrastruktur – f.eks. gassrørledninger – og at man har en moderat og fornuftig miljøpolitikk som kan bidra til utnyttelse av norsk gass i Norge. I et lite land som Norge, som har en høy kostnadsstruktur, er vi avhengige av å være verdensledende i næringspolitikk.

Arne L. Haugen (A) [12:19:25]: Det går en linje gjennom næringskomiteens behandling av eierskapsmeldingen, mellom dem som vil bruke statens eierskap og kapital til å satse aktivt for å bygge landet, utvikle norske bedrifter og næringsliv, ja ta hele landet i bruk, og de som vil ha en mer passiv holdning til dette og definere statens eierskap som noe mer annenrangs, og gjerne også vil selge seg ned.

Statens eierskap i norsk næringsliv er stort. Derfor er det av største betydning at det forvaltes slik at målsettingene med eierskapet, slik det er nedfelt for hvert enkelt selskap i denne meldingen, blir ivaretatt på en god måte.

Jeg synes det er bra at det er bred enighet om en del viktige overordnede prinsipper for eierskapet, samtidig som komiteens behandling også synliggjør disse klare politiske skillelinjene. Slik jeg oppfatter dette, utgjør Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre én gruppering, regjeringsfraksjonen én, og så synes jeg at Kristelig Folkeparti i mange sammenhenger kommer i en mellomstilling, delvis også sammen med regjeringsfraksjonen. Det synes jeg er interessant.

(Haugen)

Etter mitt syn er det slik at statens målsettinger som eier må være tydelig kommunisert, i de rette fora og av dem som skal representere det statlige eierskapet. For Arbeiderpartiet er det viktig å understreke at statens egne prinsipper retter seg mot alle statlige selskaper, om de er heleide eller deleide. Dette er prinsipper som er i tråd med allment aksepterte eierstyringsprinsipper, og de omhandler vesentlige forhold som likebehandling, åpenhet, uavhengighet, styresammensetning, styrets rolle osv. Disse prinsippene suppleres av norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse. Det er viktig at disse prinsippene blir fulgt opp i praksis i eierskapspolitikken.

Noe av den debatten vi har hatt i det siste året rundt disse problemstillingene kunne vi kanskje ha vært foruten, men det er også viktig å ha en åpen debatt. Det har med vårt åpne demokratiske samfunn å gjøre. De prinsippene som er nedfelt i meldingen, og behandlingen her i dag, tror jeg vil bidra til en ryddig debatt framover.

Og så klarer jeg altså ikke å debattere dette temaet som har med styring av bedrifter å gjøre, uten å nevne hvor viktig bedriftsdemokratiet er som drivkraft i utvikling av virksomheten. Samspillet mellom de ansatte, ledelse og eiere v/styret er et særtrekk i den nordiske modellen som jeg mener har hatt stor suksess der det er gitt anledning til å fungere.

Så over til de enkelte selskapene, og jeg har kommentarer til to – først Statkraft. Jeg er tilfreds med at Regjeringen legger til grunn at selskapet innenfor EØS-regelverket skal arbeide for å møte industriens behov for stabil og langsiktig kraftforsyning. Å lykkes med det er ekstremt viktig for å videreutvikle verdensledende kompetansemiljø og -industri som er motorer for næringsmessig utvikling i mange lokalsamfunn rundt i landet vårt. Når Statkraft er inne som mulig partner med andre energiselskaper i regionale sammenhenger, er det viktig at selskapet opptrer med konduite og forståelse for de lokale selskaperens identitet. Da tror jeg slike løsninger kan bli meget vellykket.

Det andre selskapet jeg gjerne vil nevne, er Nammo og datterselskapet Nammo NAD. Norwegian Ammunition Disposal Company ble etablert på Løkken Verk først på 1990-tallet med basis i en egen kgl.res. som gav selskapet, som privateid selskap, anledning til å håndtere militær ammunisjon for miljøvennlig destruksjon i gruvene på Løkken – vel å merke en destruksjon som foregår i lukkede rom 800 m under bakken under fullstendig miljømessig kontroll. Jeg synes det er hyggelig at Nammo har overtatt 50 pst. av aksjene i dette selskapet, slik at dette nå er integrert i en stor nordisk enhet – etter mitt syn et glimrende eksempel på statlig industriell og miljømessig tenkning.

Sigvald Oppebøen Hansen (A) [12:24:22]: Eg har lyst til å starte med å vere litt raus – litt raus overfor saksordføreren for å ha gjort ein ryddig og god jobb og fått til eit godt samarbeid i komiteen, slik at me har fått fram ei god innstilling.

I motsetning til representanten Hans Frode Kielland Asmyhr meiner eg at Regjeringas eigarskapsmelding, som me behandlar i dag, er blitt teken godt imot ute i samfunnet, både i fagrørsla og i næringslivet generelt. Sjølv sagt finst det nyansar, nyansar i synspunkt, og det har vore debattar – det skulle berre mangle. Men stort sett kan ein konkludere med ei god mottaking. Det viser også at det – tverrpolitisk – har blitt brei politisk semje om mange viktige spørsmål i eigarskapsmeldinga, om dei store linjene når det gjeld ein aktiv statleg eigarskap.

Ein god og solid statleg eigarskap er viktig fordi det sikrar råderetten over felles naturressursar, nasjonal forankring av viktige selskap og inntekter til staten. Det sikrar at bedriftene har hovudkontor og forskingsaktivitetar i Noreg. Framstegspartiet og Høgre står for ei anna linje. Dei ønskjer at staten skal selje seg ned eller heilt ut i fleire statlege selskap. Med andre ord ønskjer desse to partia at ein skal selje arvesølvet, gje slepp på store inntekter til framtidige generasjonar og la marknaden styre viktige næringar for Noreg.

Aktiv statleg eigarskap handlar nemleg om fellesskap og samfunnets behov. Omsynet til miljø, omstilling, mangfald, etikk, forskning og utvikling må styra ta med i sine vurderingar for å sikre ei langsiktig og god utvikling. Tidlegare fullmakter om å selje seg ned i statlege selskap blir no trekte tilbake, og det er bra. Som alle hugsar, foreslo Bondevik II-regjeringa omfattande reduksjonar i den statlege eigarskapen, og når opposisjonen hevdar med brei penn at eigarskapsmeldinga vidarefører politikken til den førre regjeringa, blir det berre tom retorikk.

Eigarskapsmeldinga tek viktige grep for ein aktiv næringspolitikk. Vidare slår me fast at Statkraft, Statnett og Statskog skal bli behaldne som 100 pst. statlege selskap. Her ser me ei klar kursending i høve til den førre regjeringa.

Ein aktiv statleg eigarskap handlar også om klare retningslinjer for leiarløn. Vidare er lov om omstilling no ute på høyring, og om kort tid, våren 2008, vil det kome ei stortingsmelding om innovasjon. Dette er tiltak som fyller opp omgrepet «aktiv næringspolitikk» – for verdiskaping og for auka velferd.

Til slutt: Eg registrerte under replikkordvekslinga mellom representanten Øyvind Korsberg frå Framstegspartiet og representanten Lars Peder Brekk frå Senterpartiet at Korsberg sa at Framstegspartiet vil overføre Statskog til kommunane fordi dei har tillit til og stoler på kommunane. Dette er etter mi meining nye tonar. Politiken til Framstegspartiet er gjennomsyra av statleg styring. Eg kan nemne eksempel på det. Det gjeld helse og sjukehus, det gjeld pleie- og omsorgstenester gjennom ein statleg sjekk og ikkje minst andre tiltak på lokalnivået som skal styrast gjennom øyremerkte midlar i stor stil. Er det dette Framstegspartiet kallar å ha tillit til og å stole på kommunane?

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Svein Flåtten (H) [12:29:30]: Det var to begreper jeg savnet i statsrådens redegjørelse. Det ene var «privat eierskap». Det var forventet at han ikke ville snakke om det. Det andre var «aktiv næringspolitikk», som jeg heller ikke hørte. Det var faktisk også som forventet, for ingen er raskere enn statsråden til å oppfatte når politisk retorikk er utgått på dato.

Statsråden sier her og i meldingen at man har tatt grep for å avklare og tydeliggjøre hvordan man skal drive statlige selskap. Men behovet for den avklaringen var skapt av de rød-grønne selv gjennom valgkampretorikk og trylleordet «en aktiv næringspolitikk» samt en rekke enkelt-utsagn fra frittgående stortingsrepresentanter om hvordan dette skulle innrettes, hver gang man hadde synspunkter på alt fra oppkjøp til styresammensetninger. Den aktive næringspolitikken skulle løse alle næringslivets problemer, nærmest som om man stod foran innmarsjen til det forjettede land. Problemet var bare at det var ført en politikk i forrige periode som hadde gitt slike rammevilkår at man allerede var i det forjettede land. Det var gjort gjennom en finanspolitikk som gav lavere rente, konkurranse-dyktig kronekurs, sysselsettingen økte, og man fikk en sterkt økende skatteinnngang.

Ikke minst av den grunn er uklarheten om kampsaken «aktiv næringspolitikk» problematisk – ikke det at det var uklarhet om statens eierskapspolitikk, den har det vært tverrpolitisk enighet om gjennom flere tiår, gjennom skiftende regjeringer, og også ved de nedslagene som har vært gjort av arbeiderpartiregjeringer. Dette viser innstillingen. Det er ganske typisk at en av styrelederne, som vel også er administrativ leder i et av de børsnoterte selskapene, sa da meldingen ble lagt frem, at i den utstrekning meldingen rydder av veien uklarheter, er det uklarheter man selv har skapt.

Meldingen inneholder heldigvis lite nytt når det gjelder statens eierskap. Den er og blir en verden av store ord, minimalt med endringer og innslag av åpne dører. Den eneste som finner «aktiv næringspolitikk» i dette, må være representanten Gullvåg, som i sitt innlegg snakket mye om dette.

I meldingen snakkes det også om «samfunnsansvar», som om begrepet skulle være oppfunnet av Regjeringen nå. Og Arbeiderpartiets fraksjonsleder sier i sitt innlegg at det å ta samfunnsansvar ikke står i motstrid til lønnsomhet. Det kan det av og til gjøre. Hva skal styrene gjøre da? Hva når målene om samfunnsansvar kolliderer med lønnsomhet og den årlige meldingen som Regjeringen skal sende? Og når det gjelder nettopp denne årlige meldingen, det nye eierbrevet, sies det at den skal gi uttrykk for Regjeringens politikk «slik den er kommunisert til Stortinget». Det betyr at siden intet er sagt konkret i meldingen, kan heller ikke Regjeringen instruere selskapenes styrer. Det er faktisk noe av det viktigste ved denne meldingen. Den vil ikke sette begrensninger på selskapenes styrer, men det vil legge begrensninger på den enkelte stortingsrepresentant fra posisjonspartiene.

Terje Aasland (A) [12:32:59]: Vi er i ferd med å behandle en god melding, som etter mitt skjønn vil ivareta

de interessene vi som eiere har, på en god og troverdig måte. Jeg tror, i motsetning til opposisjonen, at vi nå er i ferd med å legge mening i det som er sagt og uttalt om et aktivt eierskap. Meldingen representerer det på en god, forsvarlig og forutsigbar måte.

Jeg vil henlede oppmerksomheten på et av selskapene jeg synes har en stor og viktig samfunnsmessig rolle, nemlig Statkraft. Statkraft har gjennom de siste tiårene utviklet seg til å bli et selskap som kanskje har en av de aller største og viktigste samfunnsmessige rollene i vårt samfunn. En viktig del er selvfølgelig at selskapet skal ha stor evne til å produsere kraft, samtidig som selskapet har nok kraft til å ivareta den rollen det er pålagt nå gjennom eierskapsmeldingen, å imøtekomme industriens behov for stabile og langsiktige rammebetingelser innenfor kraftforsyningen.

Jeg er ikke helt sikker på om de forventninger som har vært tillagt selskapet fram til nå, har vært innfridd. Derimot bør eierskapsmeldingen og nettopp utøvelsen av eierskapet være grunnlaget for at disse forventningene innfris, og det har jeg stor tiltro til skal skje. Jeg er derfor svært tilfreds med at Regjeringen framhever Statkrafts rolle for å imøtekomme dette punktet om industriens behov for stabil og langsiktig kraftforsyning. Jeg synes også det er verdifullt å understreke det nettopp i denne debatten og på en måte skape enda større forventninger om at Statkraft faktisk ønsker å innfri det som er nedtegnet i eierskapsmeldingen, og for så vidt også gjennom komiteens behandling av meldingen.

En annen viktig del som kanskje ikke er så mye fokusert, er selskapets regionale rolle. Blant annet gjennom eierskapet til Trondheim Energiverk, Skagerak Energi, BKK og Agder Energi har Statkraft en betydelig rolle og et ansvar overfor 580 000 nettkunder, 570 000 strømkunder. Mye av dette er fokusert på og handler om regional utvikling knyttet både til bredbånd, fjernvarme og ikke minst nye kraftprosjekter. Det er viktig at Statkraft sammen med sine regionale partnere ivaretar den rollen som de er satt til å inneha som regional utvikler innenfor de områdene. Det er store forventninger til at Statkraft som selskap skal innfri denne rollen. Jeg tror derfor det er viktig at man fortløpende etter at eierskapsmeldingen nå er behandlet, vurderer resultatkrav og andre målformer for selskapet, slik at en imøtekommer det. På dette området har jeg stor tiltro til at både Regjeringen og ikke minst statsråden følger opp på en aktiv og troverdig måte.

Kåre Fostervold (FrP) [12:36:31]: Det er fristende å si etter alt skrytet om de store norske statlige selskapene at det er ganske utrolig at de har klart det uten å ha hatt en melding å se til.

Det har vært store forventninger til eierskapsmeldingen, kanskje spesielt fordi man gjennom en tøff valgkamp og i de to årene etterpå har varslet en dramatisk endring i norsk eierskapspolitikk. Den meldingen som vi behandler i dag, må være en stor skuffelse for de lokalpolitikkerne i de rød-grønne partiene som har frontet en slik kursendring, og som har trodd på signalene fra sine partiledere.

I stor grad inneholder meldingen en beskrivelse av dagens situasjon samt legger noen undefinerbare målsettinger for selskapsledelsen, målsettinger om ivaretagelse av etikk, miljø, mangfold osv. Men det som absolutt mangler, er hvordan dette skal måles, og hva som er godt nok på de ulike områdene for en tilfredsstillende måloppnåelse for Regjeringen. Samtidig legges det opp til et årlig styringsdokument, noe som kan være spennende for medlemmer av regjeringspartiene på Stortinget. Jeg tror nemlig at dette vil medføre en årlig debatt, kanskje først og fremst ledet av misfornøyde medlemmer fra regjeringspartiene som sitter i denne sal. For det er ikke tvil om at denne meldingen i stor grad signaliserer en videreføring av den eierskapspolitikken som den forrige regjeringen hadde. Kanskje vi skal være glad for det. Derfor vil vi fortsatt oppleve rød-grønne politikere som driver eierskapsutøvelse gjennom mediene og ikke gjennom generalforsamling eller styremøter. Det har til tider virket som om enkelte partier har hatt en høstjakt på direktører og styreledere i hel- eller deleide norske selskaper.

I Hydro–Statoil-fusjonen opplevde vi så mye støy rundt navnevalg og lokalisering at til slutt gikk en ansatt representant i Hydro-styret ut i Dagens Næringsliv den 7. februar og bad politikerne «jেকে seg ned». Men før det var det mange meninger om opsjoner, lederlønninger, slutt-pakker, Bangladesh, kvinnerepresentasjon, styreledere, etikk – ja, så lenge det ikke gjelder forsvarsindustrien, da.

Men tilbake til det jeg kaller de rød-grønnes høstjakt på direktører og styreledere. I Dagens Næringsliv 15. januar sier de herværende representanter Gullvåg og Kvalvik at Hydro-sjef Eivind Reiten ikke har de riktige holdningene som de mener kreves for å bekle styreledervervet i det nye norske selskapet. Det kan derfor være avklarende for Stortinget å få vite hvilke holdninger som er forventet av styreledere i norske selskaper for å tilfredsstille en sosialistisk regjering. For dette momentet står ikke beskrevet i eierskapsmeldingen. Men det er tydelig: Hydro-sjefens holdninger er så dårlige at det skal påvirke hans rolle som fremtidig styreleder. Å se på hans dyktighet som leder og det resultatet hans bedrift har levert for sine eiere, er tydeligvis underordnet. Men det hadde vært greit å få en avklaring på hvilke holdninger man skal ha i norske selskaper.

Steinar Gullvåg (A) [12:40:07]: Når enkelte representanter fra opposisjonen undrer seg over at man ikke har omtalt det private eierskapet i denne debatten i tilstrekkelig grad, kan det skyldes at vi i dag faktisk diskuterer det statlige eierskapet.

Til representanten Fostervold, som etterlater en tvil om vår mulighet og evne til å diskutere lederskapet i statlige bedrifter og for så vidt også i private bedrifter, må jeg si at det kan da ikke være slik at styrer og bedriftsledere i private eller offentlige bedrifter skal være fritatt for politisk kritikk eller politisk meningsytring. Når de f.eks. utstyres seg selv med lukrative opsjonsavtaler eller lønnsavtaler, skal vi som politikere altså unnlate å kommentere dette, fordi slike kommentarer kan komme til å påvirke aksjekursen – stadig ifølge disse representantene.

Nå tror jeg at det er helt andre grunner til at investorer på verdens børser mot formodning skulle få apoplektiske anfall, enn kritikk fra en Jan Bøhler – eller for så vidt fra undertegnede, for den saks skyld. Derimot vet jeg at feite opsjonsavtaler og lederlønninger kan være årsak til nervøse rykninger både på Majorstua og på Youngstorget, hos partene i arbeidslivet, som tar ansvar og skal ta ansvar for å gjennomføre lønnsoppgjør innenfor tåleevnen for norsk økonomi.

Så har jeg lyst til å si at vi må kunne kreve – og det er hensikten med denne eierskapsmeldingen – at de som skal styre og lede offentlig eide bedrifter, helt eller delvis, må svare til de forventninger som eierne, offentlige eller private, styrer etter. Hvis de ikke gjør det, er konsekvensene gitt.

Statsråd Dag Terje Andersen [12:43:04]: Representanten Tybring-Gjedde kom, spurte og gikk. Men jeg skal likevel tillate meg å gi et kort svar på noen av de konkrete spørsmålene han reiste i forhold til at staten skulle kjøpe ulønnsomme tjenester – hvis vi skulle ha det fra offentlige selskaper. Han bad meg nevne eksempler på det. Ja, eksempler på det er Posten, der kjøper vi ulønnsomme tjenester, vi kjøper det på jernbaneruter, vi kjøper det på flyruter, og vi kjøper det for så vidt også fra private selskaper i forbindelse med Hurtigruta. Så det er mange eksempler på det, og det er ryddighet i forhold til at selskapet ikke skal bli pålagt å gjøre noe som er ulønnsomt, men får betalt for å levere de tjenestene.

Så til representanten Flåtten, som sa at jeg ikke hadde nevnt noe om privat eierskap og ikke noe om aktiv næringspolitikk. Det er feil. Jeg nevnte begge deler i innledningen min. Men det er riktig at jeg i hovedsak snakket om eierskapsmeldingen og statens eierskap.

Når det gjelder den aktive næringspolitikken, er jo det mye mer. Det er ikke slik at dette skulle være den aktive næringspolitikken. Den aktive næringspolitikken er at vi har lagt bort næringsnøytraliteten. Det er at vi satser på maritim sektor på en helt annen måte enn den forrige regjeringen gjorde, med konkrete tiltak på nettolønnsordning, utvidede GIEK-rammer – senest nå utvidede lånegarantier for verft som skal bygge båter. Det er at vi satser på den marine sektor med en klarere, tydeligere fiskeripolitikk, også med fond som skal understøtte utviklingen av videreforedling av fiskeriressursene. Det er at vi satser på energisektoren langt bredere enn Regjeringen har gjort, og i grensesnittet over mot miljø har utvidet fondet til Enova. Vi satser på en feed-in-ordning som gir støtte til nye energikilder osv. På reiselivssektoren har vi jo fordoblet innsatsen i forhold til den forrige regjeringen, noe som har ført til at til og med NHO sier at vi gjør en god jobb, og da er det bra.

Det går godt i næringslivet i dag – ikke bare på grunn av denne regjeringen, det går godt internasjonalt, og det er rammevilkår som er gode. Men nettopp i den situasjonen bør vi sammen kunne diskutere: Hva gjør vi for at det skal gå godt i næringslivet når det kommer en nedgangskonjunktur? Det er i den sammenhengen jeg er litt skuffet, særlig over Høyre som ser ut til å sitte fast i gammelt, ide-

ologisk klister om at det pr. definisjon er galt av staten å eie, i tråd med Edmund Burke og Adam Smith og andre ideologer. Men Norge er i en spesiell situasjon fordi det går bra, og fordi vi har mye kapital som kommer fra en engangsinntekt, som er olje- og gassektoren. Det er da jeg inviterer Stortinget til å være med på en diskusjon om hvordan vi skal bruke denne kapitalen, sammen med privat kapital, for å sørge for at vi investerer i det næringslivet som skal bære velferdsstaten den dagen vi ikke har olje- og gassinntektene, altså bruke Norges unike situasjon til i fellesskap mellom staten og det private å framskaffe morgendagens næringsliv basert på forskning, utvikling og nye produkter.

Petter Løvik (H) [12:46:27]: Det er ikkje tilfellet, det statsråden sa, at Høgre har noko prinsipielt imot at staten skal vere eigar. Det er berre det at vi vil avgrense det til dei områda der dette er nødvendig for å sikre viktige nasjonale interesser. Det er heller ikkje sant det representanten Gullvåg sa, at kritikken vår går på at regjeringspartia ikkje har omtalt den private eigarskapen. Det er omtalt frå dei raud-grøne både i innstillinga og frå hovudtalar for Arbeidarpartiet tidlegare i dag. Problemet er berre at den omtala sa ikkje noko som helst. Det vart ikkje sagt noko om korleis ein vil styrkje dette vidare.

Representanten Eldegard sa i samband med privat eigarskap at dette med formuesskatt betyr veldig lite. Ja, det er ikkje dei reaksjonane eg har fått når det gjeld den kraftige oppskrivninga av f.eks. formuesverdien og likningsverdien i delar av næringslivet, og den generelt auka formuesskatten. Spørsmålet mitt, som representanten Eldegard ikkje ville eller ikkje kunne svare på, og som heller ingen andre har svart på, er: Kvifor kan ikkje regjeringspartia gå inn for ei samla framstilling av korleis vi kan styrkje den private norske eigarskapen, ikkje berre i store bedrifter, men òg i dei mange små bedriftene? Vi ber i forslag nr. 1 om å få ei stortingsmelding om dette, fordi vi meiner at det mangfaldet vi treng av statlege, utanlandske og private norske investeringar er viktig for ei vidareutvikling av norsk næringsliv.

Så seier statsråden i hovudinnlegget sitt at det har vore ein kraftig auke i næringsretta forskning. Ja, det er mange måtar å bruke tal på. Det var faktisk ein ganske kraftig nedgang i forhold til det sentrum-høgre-regjeringa foreslo for 2006, og det blei ikkje eingong heilt oppretta for 2007. Så her er det veldig mange måtar å bruke tal på.

Så til slutt: Representanten Arne L. Haugen var inne på eit veldig interessant tema. Han snakka om den nordiske modellen. Det er ein veldig bra modell; kor spesielt nordisk han er, kan vi diskutere, men vi har iallfall klart å få til ein modell her i landet og i ein del av dei andre landa som gjer at omstilling kan skje fordi det er ein viss tryggleik i systemet, og ein kan få vekst, utvikling, omstilling og tryggleik samtidig. Det eg vil minne representanten Haugen om, er at den allmenne einigheita om det fortreffelige ved denne modellen, og som gjer at modellen fungerer, kom da Arbeidarpartiet møtte verkelegheita for fullt under Willoch-perioden tidleg på 1980-talet og innsåg at tryggleik utan omstilling og ei styring mot marknaden, i

staden for å styre med marknaden, var umogleg. Så denne modellen er det brei einigheit om, og eg håper vi kan vidareutvikle han med vekt både på omstilling og tryggleik.

Lars Peder Brekk (Sp) [12:49:55]: Jeg lyttet med interesse til statsråden, som i sitt siste innlegg hadde en glimrende gjennomgang av deler av den aktive næringspolitikken som Regjeringen nå har innført. Jeg har også lyst til å kommentere innlegget til representanten Svein Flåtten fra Høyre, som hadde en gjesteopptreden her i sted. Han prøvde å raljere over den samme aktive næringspolitikken til Regjeringen. Han sa i den forbindelse at man nærmest skulle se inn i det forfjettede land. Jeg opplever faktisk at representanten Flåtten raljere over egen politikk, for han sier jo samtidig at også Høyre hadde en aktiv næringspolitikk. Jeg må nesten spørre: Hvis salget av SND Invest, som tidligere statsråd Gabrielsen fra Høyre gjennomførte, er et eksempel på den aktive og målrettede næringspolitikken til Høyre, taler det sitt eget språk. Det ble kritisert fra mange hold, og det viser seg at verdistigningen på selskapet har vært betydelig i etterkant. Det ble advart akkurat om det. Så hvis det er den ideologiske tilnærmingen til den aktive næringspolitikken fra Høyre, vil jeg advare mot den.

Ellers nevner flere fra opposisjonen at private aktører ikke etterspør nytt fond, og det henvises også til Bedriftsforbundet i den forbindelse. Men jeg opplever når jeg er ute og snakker med private selskaper og private bedriftseiere, at de faktisk ønsker å ha kapitaltilgang utover Argentum-systemet og såkornordningen. For det mangler kapital i mellomspillet her for selskaper som ønsker å utvikle seg. Det mangler kapital, og da tenker jeg på statlig kapital som kan bidra til å utløse privat kapital, for det er det vi ønsker. Det å utløse mer privat kapital er poenget. Slik sett kan disse selskapene utnytte vekstmuligheter både nasjonalt og internasjonalt. Jeg har lyst til å understreke overfor dem som hevder at det ikke er behov for slik kapital, at OECD i år har påpekt at omfanget av venturekapital i Norge er lavt, og at f.eks. en stimulering av den investeringsformen kan bidra til å øke kommersialiseringspotensialet knyttet til norsk FoU.

Så jeg har lyst til å gi ros til statsråden, som allerede har kommet så langt i oppfølgingen av eierskapsmeldingen. Man er i starten av arbeidet med å få et strategisk fond som kan bidra til å videreutvikle nasjonalt eierskap, et samarbeid mellom privat og offentlig kapital. Jeg tror næringslivet vil ta imot den kapitalen med glede når de skal videreutvikle sin satsing nasjonalt og internasjonalt.

Øyvind Korsberg (FrP) [12:53:20]: Helt på slutten av debatten har jeg behov for å få en rød-grønn avklaring. Det gjelder forslaget som er omdelt i salen, forslag nr. 34, der vi tar til orde for å be Regjeringen opprette et næringsfond på 2 milliarder kr som kan bidra til å løfte fram konkurransedyktige nyskapsprosjekter. Det er identisk med det statsministeren var ute og sa i slutten av forrige uke. Det kan være interessant for Stortinget å vite om dette forslaget får støtte, eller om de rød-grønne partiene her på Stortinget ikke følger opp Regjeringen på dette punktet

heller. Så før debatten avsluttes, ber jeg om å få en avklaring på akkurat det spørsmålet.

Så vil jeg benytte anledningen til å kommentere noe av det som er sagt. Jeg er helt enig med representanten Lars Peder Brekk i at det er mangel på kapital for deler av næringslivet. Det som er litt pussig, er at man skriver det stikk motsatte i innstillingen. Men det får være et problem for representanten Lars Peder Brekk og de rød-grønne.

Så til salget Fremskrittspartiet her foreslår på ca. 300 milliarder kr. Hvis det salget hadde vært gjennomført for å putte enda mer penger inn i en overfylt statskasse, ville det vært – jeg skal ikke bruke uttrykket meningsløst, men det er ikke langt unna. Det vi ønsker å gjøre med det nedsalget, er å bruke disse og enda flere midler til å drysse nedover hele landet, i form av kapital til næringslivet, i form av veiinvesteringer, i form av investeringer for å sikre rasutsatte områder. Det betyr at hele nasjonen ville få glede av disse midlene, og at de ikke bare er låst opp i noen fåtalls bedrifter. Det er den store forskjellen. Det er ikke snakk om salg av arvesølvet. Dette er snakk om å forvalte arvesølvet på en ny og moderne måte, så man ikke bare er låst i gammeldags tenkning, som en del av partiene i dag er. Så et salg for bare å fylle statskassa synes vi ikke er den rette veien å gå.

Presidenten: Representanten Brekk har hatt ordet to ganger, og får ordet til en kort merknad, begrenset til et minutt.

Lars Peder Brekk (Sp) [12:56:12]: Det gjelder den siste forespørselen fra Fremskrittspartiets Øyvind Korsberg om forslag nr. 34. Det er ganske interessant å se at forslaget kommer her, som en oppfølging av det arbeidet som skal skje i forbindelse med budsjettet for neste år. Jeg har lyst til å si at det kan ikke karakteriseres som noe annet enn et obstruksjonsforslag. Samtidig tror jeg det er riktig, ut fra den situasjonen som vi er i, å be om at Fremskrittspartiet vurderer om forslaget kan oversendes Regjeringen til videre behandling.

Presidenten: Representanten Korsberg har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til ett minutt.

Øyvind Korsberg (FrP) [12:57:07]: Jeg vil ha meg frabedt at det blir brukt slike uttrykk som at dette er et obstruksjonsforslag. Vi fremmer dette forslaget fordi vi mener det. Vi har en fem–seks andre fondsforslag i innstillingen, men vi synes det var et så interessant og godt signal statsministeren kom med, at det var helt naturlig for oss å fremme det forslaget i forbindelse med eierskapsmeldingen. Vi har ikke tenkt å gjøre det om til et oversendelsesforslag. Jeg mener at Stortinget bør være såpass konkret at man tør å gripe fatt i de problemstillingene som man drøfter her, og følge opp Regjeringen. Det blir ganske merkelig hvis det er opposisjonspartiene som skal fremme Regjeringens forslag, og så skal posisjonspartiene stemme ned forslaget. Så jeg vil på det sterkeste henstille

til regjeringspartiene å støtte et glimrende forslag som kommer fra statsministeren.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1. (Votering, se side 2614)

S a k n r . 2

Interpellasjon fra representanten Dagfinn Høybråten til utviklingsministeren:

«*Rike land rekrutterer i stort omfang helsepersonell fra fattige land, hvor ubesatte stillinger i helsevesenet hindrer full vaksinedekning og effektiv bekjempelse av sykdom og fattigdom. Denne tappingen av helsepersonell fra u-land vil trolig tilta fordi behovet for helsepersonell i rike land stiger kraftig som følge av et økende antall eldre mennesker. Vi ser nå at rekrutteringsbyråer mv. fra industriland satser systematisk på å hente enda flere leger og sykepleiere fra fattige land. Konsekvensen kan bli sammenbrudd i det allerede hardt belastede helsevesenet i de mest utsatte utviklingsland.*

Hvilke ytterligere tiltak vil Regjeringen iverksette nasjonalt og arbeide for internasjonalt for å sikre bedre helsepersonelldekning i fattige utviklingsland, og spesielt for å motvirke at målrettet personellrekruttering til rike land hindrer våre fattigste medmenneskers tilgang til de mest grunnleggende helsetjenester?»

Dagfinn Høybråten (KrF) [12:59:36]: I februar besøkte jeg et av verdens fattigste land, Malawi, i det sørlige Afrika. Formålet var å gjennomgå landets helsetjeneste, med særlig vekt på vaksinedekningen og barnedødeligheten. Det var inntrykkene derfra som utløste denne interpellasjonen.

Noe av det som slo meg sterkest, var den katastrofale mangelen på leger og sykepleiere. Noe av det som provoserte meg sterkest, var at rike land har bidratt til problemet ved organisert rekruttering av helsearbeidere fra fattige land sør for Sahara.

Slik legges det hindringer i veien for at deres kamp for å komme ut av fattigdommen og få et godt liv kan lykkes.

Verdenssamfunnet, med FN i spissen, samlet seg ved årtusenskiftet om et stort solidaritetsløft. Da ble tusenårs-målene vedtatt. Målene var mange og ambisiøse. Vi må halvere den absolutte fattigdommen innen 2015, og vi må redusere barnedødeligheten kraftig, for å nevne noe.

Norge har hatt et særlig fokus på kampen mot barnedødeligheten. Det er bra. Vi bidrar sterkt til høyere vaksinedekning. Men innsatsen undergraves av at rike, kjøpekraftige land målbevisst rekrutterer leger og sykepleiere fra verdens fattigste land. På en billig måte kjøper verdens rikeste seg ut av egne problemer, og prisen betales av de fattigste, som får dårligere helsetjenester, eller ikke noen helsetjenester i det hele tatt.

Dette er ikke solidaritet, snarere det motsatte.

Og resultatene er skremmende. I dag arbeider det flere beninske leger i Frankrike enn i Benin. Det er flere helsearbeidere fra Malawi i Manchester-området i England enn

i Malawi, ifølge landets president for noen år siden. På et knapt tiår, fra 1993 til 2002, mistet Ghana 600 av sine 800 leger. I storbyen London er nær halvparten av sykepleierne fra oversjøiske land. Hvert år emigrerer 20 000 helsearbeidere – leger, sykepleiere, jordmødre osv. – fra det afrikanske kontinentet til Europa eller Nord-Afrika. Eldrebølgen i de rike land vil forsterke dette presset. Den frister rekrutteringsbyråer, helseinstitusjoner og arbeidskraftmyndigheter til å støvsuge fattige land for helsepersonell for å løse sine egne bemanningsproblemer på en billig måte.

NORADs seniorrådgiver på dette området, Bjarne Garden, sier det slik:

«Vi når aldri tusenårsmålene om bedre helse i verdens fattigste land hvis utviklingslands helsepersonell rekrutteres til å betjene vår helsevelferd.»

Det er sitat fra Bistandsaktuelt nr. 1 for i år.

At enkelte rike land gjør seg avhengig av innvandring av helsepersonell fra fattige land, er beslektet med kriminalitet, mener redaktøren i det internasjonalt anerkjente medisinske tidsskriftet *The Lancet*. Lederen i den britiske legeföreningen kaller det plyndring. Redaktøren i det norske tidsskriftet for leger, *Tidsskrift for Den norske lægeförening* tilføyer: «Det finnes ingen grunner til å være uenig.»

Jeg tror de har rett.

Det vil selvsagt foregå en viss flytting av helsepersonell mellom land. Det er ikke mulig å regulere dette på individnivå. Men etter min oppfatning må vi motvirke at rike land driver organisert rekruttering fra utviklingsland som selv lider fatalt av mangel på helsepersonell.

Fra min tid som helseminister, og fra min tid som arbeidsminister, husker jeg at vi prøvde å følge en etisk begrunnet linje: Vi skal fra norsk side ikke aktivt rekruttere helsepersonell fra sårbare land som selv mangler helsepersonell.

Jeg vil gjerne ha Regjeringens forsikring om at dette fortsatt gjelder.

Men det er ikke nok. Vi må gjøre mer. Etter Kristelig Folkepartis syn bør Norge nå lage et helhetlig handlingsprogram for å overvinne denne alvorlige hindringen for vårt felles arbeid for å nå tusenårsmålene. Og vi må jobbe sammen internasjonalt for å få det til. Tidligere utviklingsminister Hilde Frafjord Johnson tok initiativ til en slik innsats. Det er viktig at dagens regjering følger det opp. Derfor utfordrer jeg Regjeringen ved statsråd Solheim til å lansere en offensiv pakke av tiltak for å bidra til å løse de fattigste utviklingslandenes mangel på livsnødvendig helsepersonell.

Det finnes ingen lettvinne oppskrift på å løse dette problemet. Men i den internasjonale debatten har det kommet mange ideer som i sum kan forbedre situasjonen. La meg nevne noen.

Internasjonalt kan vi støtte de u-land som ønsker å inngå bilaterale avtaler som setter en stopper for slikt oppkjøp av helsepersonell, noe f.eks. Sør-Afrika har inngått med flere land.

Men jeg har en idé jeg gjerne vil utfordre statsråden konkret på i dag: Norge bør bli en pådriver for et interna-

sjonalt regelverk som forhindrer kommersielt oppkjøp av helsearbeidere fra sårbare land som selv lider av mangel på helsepersonell. En modell kan være en internasjonal rammekonvensjon i regi av Verdens helseorganisasjon i samspill med andre FN-organer, slik Gro Harlem Brundtland fikk det til med den banebrytende rammekonvensjonen for tobakkskontroll – den første i sitt slag. Jeg mener at dette feltet her egner seg for en tilsvarende tilnærming internasjonalt. Vil statsråden være med på det?

Da kan vi også sterkere bidra til nyttige tiltak i u-land, f.eks. bidra til bedring av lønns- og arbeidsforhold generelt, ikke minst på landsbygda. Man kan innføre bonusprogrammer for helsepersonell som vender hjem. Eller man kan forhandle fram enighet om et lønnsintervall – en slags «code of conduct» på tvers av sektorer som bruker helsearbeidere innad i utviklingslandene, slik at tappingen fra offentlig sektor ikke blir for stor. Fra vår egen erfaring kan vi hente vellykkede løsninger med stipendordninger med pliktjeneste, slik vi kjenner fra våre bestrebelser i Nord-Norge, som i stor grad har bidratt til å løse våre egne problemer i utkantstrøk. Ikke minst må utdanningsvolumet av leger og helsearbeidere styrkes lokalt. Det er mye billigere enn utdanning i Norge eller i andre vestlige land. Og skal nettovirkningen bli virkelig god, må også annet av det nevnte knippet av tiltak settes i verk.

Mye av dette gjør vi, og jeg har sett det ved selvsyn. Men vi må gjøre mer, og vi må samordne og målrette det enda mer, ikke minst i det samarbeidet Norge har med land som deler vårt engasjement på disse viktige områdene.

Gjennom mange tiår har internasjonalt utviklingssamarbeid blitt svekket fordi de rike land har latt kortsiktige egeninteresser påvirke utformingen av bistanden. Mediefokusert nødhjelp, vridning av bistanden for å fremme giverlandenes egne økonomiske interesser og en egensentrert flaggpolitikk har dels fortrenget systematisk og langsiktig samarbeid innen de grunnleggende sektorer, som utdanning og helse.

Norge har gjennom mange år jobbet systematisk med å forbedre kvaliteten i utviklingssamarbeidet. Det må vi fortsette med. Det er mange eksempler på at det trengs. Vi må holde fast på kvalitet og langsiktighet.

Helsegapet mellom rike og fattige land er ufattelig. Mens Frankrike har 335 leger pr. 100 000 innbyggere, har Ghana bare ni. Uten en god folkehelse hemmes verdiskapingen og likestillingen, og livskvaliteten trues.

Det uroer meg sterkt at helse ikke er tatt med på listen over prioriterte bistandsområder til dagens regjering. Spesielt er jeg bekymret for barna i de fattigste landene. Det tilbud barna får om utdanning og helse, kan bli avgjørende for resten av deres liv. Vi må derfor ikke svekke bistanden til helsesektoren i verdens fattigste land. Den må fortsatt prioriteres. Og en usvekket prioritering av helsebistanden må bety at dens andel av norsk bistand ikke skal reduseres. Vi må følge opp tusenårsmålene. Forpliktelsen om å redusere barnedødeligheten må oppfylles. Vi må ikke løpe fra prioriteringen av helsebistanden.

Jeg vil også peke på at dette er en svært viktig kvinnesak i fattige land. Utdanning og helse er nøkler til å løfte

kvinnene. Og kvinnene er nøkler til å løfte landene. Det har vi sett mange, mange eksempler på. Det er derfor jeg har fremmet denne interpellasjonen.

Virkemidlene finnes. Løsningene er ikke enkle. Det kreves et samordnet opplegg. Det kreves et internasjonalt rammeverk, noen spilleregler, som landene blir enige om å følge. Og der tror jeg Norge kan spille en rolle. Vi har et mønster i den internasjonale rammekonvensjonen på helseområdet som Gro Harlem Brundtland forhandlet fram. Jeg tror vi kan arbeide oss videre langs den veien, og oppnå større resultater enn det vi har oppnådd til nå. Det står ikke på tilgang til virkemidler. Det står faktisk på vilje.

Vi forventer at Regjeringen gir konkrete, forpliktende og positive svar på denne utfordringen.

T h o r b j ø r n J a g l a n d hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Statsråd Erik Solheim [13:09:51]: La meg starte med å takke Dagfinn Høybråten for å ha tatt opp et svært sentralt tema for verdens utvikling, og også for å ha gjort det på den mest mulig konstruktive måte, ved selv å fremme forslag til hva som kan gjøres.

Problemet ble for meg oppsummert i hva Mary Robinson, den tidligere irske presidenten, en gang sa da jeg var på et møte med henne. På et toalett i Dublin hadde hun møtt en kvinnelig lege fra Nigeria som fant mer mening i livet – og mer penger – ved å vaske toalettene i Dublin enn ved å pleie pasienter i Nigeria. Mer meningsløs kan verden ikke bli, og større sløsing med ressursene enn i denne ene kvinnens livshistorie kan man vanskelig tenke seg. Men vi løser ikke problemet ved moralske pekefinger, bare med konkrete tiltak.

Afrika har 10 pst. av verdens befolkning. Afrika har kanskje 25 pst. av sykdomsbyrden i verden, litt avhengig av hvordan man regner. Afrika har 1,3 pst. av helsepersonellet i verden. Verdens Helseorganisasjon regner med at man mangler 2,4 millioner leger i verden for å nå verdens tusenårsmål, som vi alle er enige om. Dagfinn Høybråten gav en rekke andre tall og indikatorer for å beskrive problemet. La meg ikke dvele videre ved det. Jeg tror vi er enige om situasjonsbeskrivelsen.

Det som er viktig for meg, er at vi løser ikke dette ved å erklære at det er et moralsk problem av aller første orden. Problemet vil ikke la seg løse ved moralske pekefinger, bare med konkrete tiltak.

Det er to trekk som driver denne utviklingen. Det ene, som Dagfinn Høybråten veldig klart var inne på, er at det stadig økende behovet på grunn av eldrebølge ikke bare i vestlige land, men i rike land, pluss at det for en rekke sykdommer som tidligere ikke kunne helbredes, nå kan settes inn medisinske tiltak, har en enorm drafaktor til vår del av verden. Det tilbys høye lønninger. Man er sterkt etterspurt. De som kommer, blir vel mottatt.

Det andre er at for det enkelte individ i mange afrikanske land og i fattige land er det selvsagt meget sterke tilskyndelser til selv å ønske å dra. Det kan være fortvilelse over det enorme gapet i helsevesenet i sitt hjemland – som Dagfinn Høybråten skildret så godt fra Malawi – det kan

være ønsket om utdanning og framtid for sine egne barn, og det kan være ønsket om høyere lønn, et mer spennende faglig miljø, bedre utstyr i helsevesenet eller et enklere og lettere liv. Det er ti tusen gode grunner for at det for det enkelte individ som har fått seg en sykepleier- eller doktorutdannelse, kan være ønskelig å reise. Noen er også politisk forfulgt i sine hjemland.

Kombinasjonen av dette sterke suget hos oss og de individuelle grunnene til å reise er det som arter seg i den helsepersonellkrisen vi nå skisserer.

Jeg vil advare mot forenklete løsninger på dette. Med forenklete løsninger mener jeg det å tro at dette kan man løse ved pekefinger mot enkeltindivider. Det vil neppe hjelpe. Og med forenklete løsninger mener jeg også det å tro at det finnes en særnorsk løsning på dette, som er at vi alene setter opp regler, og at de så vil ha stor internasjonal betydning. Det er jo ikke til Norge det store grosset av helsearbeidere kommer. Og de som eventuelt blir nektet adgang til Norge, vil meget lett reise til London eller New York eller Canada. Bare sammen med andre land kan vi finne løsningene på dette.

Vi kan heller ikke bli mer indiske enn India eller mer zambiske enn Zambia. Vi må akseptere at for tredjeverdensland er det både fordeler og ulemper ved migrasjon. Den store internasjonale migrasjonskonferansen som FN arrangerte i New York i fjor høst, viste at det var bred enighet i de fattige landene om at migrasjon på de fleste områder var til deres fordel, og ikke til deres ulempe. Men selvsagt er det særproblemer der hvor den aller mest etterspurte arbeidskraften drar og kanskje aldri vender tilbake, hvor man får et svært gap, og det er ikke mulig å gjennomføre sine egne nasjonale mål. Vi er nødt til å sette dette inn i en internasjonal ramme.

Så spør Dagfinn Høybråten om hva Regjeringen gjør. Jeg liker ikke at vi skal slå oss på brystet hele tiden, men det er jo veldig få områder hvor vi gjør så mye som på dette. Denne regjeringen har drastisk økt pengebruken på helsevesenet siden tiden under den forrige regjeringen, som også gjorde masse gagns arbeid på dette området. Bevilgningene til GAVI og til de globale fondene mot aids har gått kraftig i været. Vi har sammen med franskmennene åpnet en helt ny UNITAID, en helt ny helseorganisasjon. Vi har støttet det italienske initiativet til såkalt Advanced Market Commitments, altså at man utvikler medisiner nå, for så at vi i vestlige land skaper garantier for at det er et marked for disse medisinene en gang i framtiden. Så det er få områder hvor vi har gjort mer enn når det gjelder helse, totalt sett.

Hvis vi nærmer oss det enkelte området som vi her snakker om, er vi sterkt engasjert i ILO for å se på internasjonale standarder for «decent work» og for sammenhengen mellom arbeidsbetingelser i det enkelte land og arbeidsmigrasjon. Helseministeren er sterkt engasjert, som tidligere helseministere, i arbeidet i Verdens Helseorganisasjon. Utenriksministeren har tatt et initiativ som i internasjonal sammenheng er ganske unikt, nemlig et initiativ sammen med utenriksministere i en rekke andre land til å se på sammenhengen mellom helsepolitikk og utenrikspolitikk og mellom helsepolitikk og sikkerhets-

politikk. Konklusjonen der er nettopp at bl.a. personellmangel i helsevesenet kan utgjøre en sikkerhetstrussel mot oss alle, for hvis f.eks. pandemier ikke blir kvelt i starten på grunn av mangel på helsepersonell og fungerende stab der hvor en epidemi starter, sprer den seg til oss alle. Dermed er det en helse- og sikkerhetstrussel mot oss alle.

Jeg har selv sagt ja til å sitte i et internasjonalt panel som er felles nedsatt av Verdens Helseorganisasjon og Den globale helsearbeideralliansen, for nettopp å se på den problemstillingen som her er reist, nemlig hvilke tiltak vestlige rike land, sammen med utviklingsland, kan utvikle for å motvirke helsearbeiderkrisen. Der vil, så vidt jeg vet, Ghanas helseminister sitte, der vil Nigerias helseminister sitte, og der vil Filippinenes arbeidsminister sitte. Bare sammen kan vi finne løsninger på disse problemene, ikke gjennom helt særnorske tiltak.

Hva er det så tenkelig at vi sammen kan utvikle av tiltak? Der kom Dagfinn Høybråten med flere interessante forslag. Slik jeg ser det, er det suverent viktigste å finne mekanismer for å utdanne langt mer helsepersonell, for den sugmekanismen fra Vesten og det individuelle ønsket om å dra er ikke noe vi bare kan vedta oss bort fra. Det vil eksistere, uansett hvilke regler vi får internasjonalt. Men en drastisk økning i antallet leger, sykepleiere og annet helsepersonell som utdannes, vil ha en svært avdempende effekt på dette problemet.

Vi kan se på muligheter for avtaler med enkeltland som har et særlig stort problem med at deres helsepersonell forsvinner, og hvordan det kan kompenseres gjennom særlige utdanningsprogrammer for de landene. Jeg er også vidåpen for ideer som pliktarbeid o.l., som man kan koble til utdanningsprogrammer på forskjellige måter. Jeg vil ikke gå inn i det arbeidet med en fastlåst holdning til at akkurat slik skal det gjøres, men sammen med Ghana, Nigeria og andre land må vi kunne utvikle systemer og mekanismer for en drastisk økning i antallet mennesker som utdannes på dette området internasjonalt, og da særlig antallet som utdannes i de aller fattigste landene.

I tilknytning til dette er jeg helt enig med Dagfinn Høybråten i at det er viktig å utvikle globale etiske standarder på dette området. Jeg blir gjerne med på å se på det arbeidet som tidligere er gjort i WHO i forbindelse med tobakkskonvensjonen, for å se på mulighetene for å få en rammekonvensjon, et etisk regelverk gjennom FN, eller om man velger andre måter å gjøre det på. Men igjen: Her er man helt avhengig av hva andre land ønsker å være med på. Jeg tror det er viktig å starte det arbeidet med å tenke litt vidt, diskutere med andre land hva som er den rette måte å gå fram på. Men ja, la oss sammen utarbeide et internasjonalt etisk regelverk for å ta fatt i problemet, i form av en konvensjon eller på annen måte.

Norge vil selvsagt avstå fra egen aggressiv rekruttering av helsearbeidere til Norge. Det sa den forrige regjeringen, det sier denne regjeringen, det var en del av omsorgsmeldingen som ble behandlet for et par-tre uker siden – det er en selvfølge. Det at Norge alene avstår fra det, vil ikke løse problemet, med mindre vi klarer å finne sammen

til et bredere internasjonalt regelverk og sammen får utdannet flere helsearbeidere.

Vi bør også kunne se på internasjonale fondsordninger på dette området. Dagfinn Høybråten er selv aktivt engasjert i GAVI. Det er et godt eksempel på et internasjonalt fondssystem for vaksiner. Vi har det globale fondet mot tuberkulose, malaria og aids. Det er en fondsordning for å løse de problemene. Kanskje trenger vi også internasjonale fondsordninger for å se på helsearbeiderutdanningen. Alle disse tingene er så tett sammenvevd at det nesten ikke er mulig å skille dem fra hverandre. Det å ha tilstrekkelig helsepersonell er like viktig for å bekjempe aids som det å ha billige medisiner, gode kondomer eller god rådgivning. Så alle tingene henger sammen.

La meg oppsummere: Summen av utdanning av mange flere helsearbeidere, eventuelt støttet av globale fond, og et internasjonalt etisk regelverk er det jeg ser på som veien å gå. Men alle disse tingene kan vi bare gjøre hvis vi får andre land med oss, og i dialog med andre land. Det finnes ikke noen særnorsk løsning.

Jeg vil avslutte med et slagord som Fremskrittspartiet en gang fant på, men som faktisk er ganske godt. Det er: Framtiden vedtas ikke, den skapes. Det er gjennom å gjøre disse tingene sammen at vi vil klare å forme framtiden.

Dagfinn Høybråten (KrF) [13:20:21]: Jeg vil takke statsråden for et svar som jeg oppfatter som meget konstruktivt og imøtekommende i forhold til det engasjementet som ligger bak denne interpellasjonen, og innsiktsfullt i forhold til de mange og komplekse sammenhenger som ligger bak det problemet som er beskrevet.

Jeg er helt enig i det statsråd Solheim sa, at dette problemet ikke lar seg løse ved å løfte en moralsk pekefinger mot enkeltindivider. Det lå heller ikke i mitt innlegg. Vi må møte de samfunnsmessige og strukturelle årsakene til problemet, og vi må ta inn over oss de individuelle årsaker som ligger bak at folk beveger seg.

Jeg tror ikke ambisjonen skal være en regulering av dette på detalj- og individnivå. Men jeg har tro på at landene som stort sett forvalter sine helsesystemer og arbeidskraftordninger selv, kan forplikte seg på hva som er akseptabelt, og hva som ikke er akseptabelt når man er ute i det internasjonale markedet og rekrutterer personell som det er knapphet på. Der tror jeg at tiden er moden for et bredt anlagt internasjonalt initiativ. Jeg tror at det engasjementet som statsråd Solheim og Regjeringen nå legger for dagen, er et utmerket utgangspunkt for å ta et slikt initiativ. Jeg tror at det er mulig å bygge allianser, bl.a. med noen av de landene som statsråd Solheim nevnte. Han vil samarbeide med denne høynivågruppen som Mary Robinson og hennes organisasjon har tatt initiativ til, og det er bra.

Det som er min erfaring med denne type arbeid, er at man må sette seg noen djerne mål hvis man skal nå dem, og ikke bare si at veien blir til mens man går. Det er der jeg er ute etter å få denne regjeringen til å forplikte seg til, og sette et mål om, å være med og kanskje også ta en ledende rolle når det gjelder å utvikle et internasjonalt rammeverk. Det er den eneste tilnærmingen som til syvende

og sist kan bringe verden framover på dette området, og det trengs. Jeg ser ansatser til den type lederskap og initiativ i det statsråden nå sier.

Jeg velger å legge bak meg den debatten vi hadde i forrige måned, som var nokså forvirrende i denne sammenheng. Jeg har ikke ønsket å ta opp den polemikken, men jeg ønsker virkelig at vi som en konsekvens av denne debatten kan få norsk initiativ og norsk lederskap internasjonalt.

Statsråd Erik Solheim [13:23:44]: Jeg lover med stor glede at Regjeringen skal gjøre hva den kan for å få på plass en form for internasjonalt rammeverk på dette området. Akkurat hvordan det skal skje, vil jeg likevel be om forståelse for at vi er litt åpne for, for der vil det finnes mange forskjellige mulige mekanismer. Man kan tenke seg mer løse etiske rammeverk. Man kan tenke seg mer forpliktende rammeverk. Man kan tenke seg det i FN, man kan tenke seg det i immigrasjonssammenheng, man kan tenke seg det i Verdens helseorganisasjon. Det kan være mange forskjellige måter å gå fram på. Jeg vil i hvert fall først konsultere våre egne systemer for å tenke ut hva som er den rette og mest sannsynlige måten å lykkes på med det som er vårt felles mål, men dernest, selvsagt mer viktig, gjennom konsultasjoner med andre land få vite hva de tenker om det. Igjen: Å kjøre en særnorsk linje for eventuelt å få noen avisoverskrifter i Norge, hjelper ingen av oss noe som helst. Det er å få til resultater sammen med andre land som gjør det.

Jeg deler veldig det som Dagfinn Høybråten sa, at han følte seg sikker på – og jeg tror det er sitat – at land som Ghana, Nigeria og andre forplikter seg på hva de kan akseptere. Dette er land som for en stor del har en høyt utdannet ledelse som har en betydelig evne til å håndtere sitt eget lands problemer og til å vite hva som er i deres interesse. Mange av disse landene ser det ikke slik at det er i deres interesse å stoppe enhver form for utveksling av helsepersonell eller utdannet arbeidskraft mellom landene, men det er i deres interesse å få en kontrollert form på det. Vi må gå i en dialog med disse landene. Ghana og Nigeria er to gode eksempler, men det er en rekke andre land. Jeg var i Zambia i forrige uke, og dette er et tema også der. Det sies at det er flere zambiske leger i Birmingham i England enn det er i Zambia. Jeg vet ikke om det tallet stemmer, men det var hva zambiere framførte. En dialog med sentrale afrikanske land, asiatiske land, særlig, og latinamerikanske land om hvordan de ser måter dette reguleres på til deres fordel, men kanskje også til fordel for oss når det kommer til stykket, er viktig. Det tror jeg er veien å gå framover. Og slik som jeg ser det, er vi helt enige.

Det er synd å måtte avslutte debatten før resten eventuelt tar stilling til dette, men interpellanten og jeg er i alle fall helt enige om veien framover her.

Marit Nybakk (A) [13:26:15]: Det er en veldig viktig sak interpellanten har reist, og jeg vil takke ham for denne interpellasjonen.

Kompetanseflukten fra de fattige land til vestlige velferdsstater i nord, en «brain drain», blir ekstra alvorlig når

det dreier seg om helsepersonell og personer med pleie- og omsorgsutdanning. Så dreier det seg faktisk heller ikke bare om landene i sør. Også postsovjetske og østeuropeiske land tappes for faglært helsepersonell. Da Oslo kommune inngikk en avtale med Litauen om å importere litauiske sykepleiere, tenkte man da over hvordan det ville slå ut for helse- og omsorgssektoren i Litauen?

La meg slå det fast med en gang: Vi kan ikke og vi skal ikke løse framtidige behov for helsepersonell her i landet ved å importere kvalifisert arbeidskraft fra fattige land, som på den måten tappes for sårt tiltrengt kompetanse. Vi må selv utdanne det antallet som vi har behov for. Det bør også være målsettingen for andre land.

Jeg må si at det gjør inntrykk å besøke klinikker i fattige land, som de klinikkene som Ågot Valle og jeg besøkte da vi var på landsbygda i Mosambik i januar i år. Både fasilitetene og mannskapet – og også alt annet, som utstyr – var slik at ingen nordmenn ville akseptert å være verken dagpasient eller innlagt. Likevel gjorde personalet en kjempejobb innenfor de rammer som de hadde, som nok var bedre enn gjennomsnittlig for sykehus i det fattige og krigsherjede landet, for dette var delvis FN-finansiert. Det gjør inntrykk å høre hivsmittede kvinner si at vi dør stille, som sauer. Det gjør inntrykk å møte en aidssyk kvinne i 50-årene som sitter på bakken utenfor jordhytta si, og hjemmehjelpen som kommer med mat og medisiner tre dager i uken. Selv orket ikke kvinnen gjøre noe som helst. Dette dreier seg naturligvis om ressursmangel, men det dreier seg også om mangel på personell.

Verdens helseorganisasjon har, som det ble sagt her, anslått at det på verdensbasis mangler 2,4 millioner leger, sykepleiere og jordmødre for å mestre de helserelaterede tusenårsmålene. Mangelen er, ikke uventet, størst i det sørlige Afrika og i Sørøst-Asia.

Samtidig, som vi nå har fått beskrevet, forlater tusenvis av helsearbeidere særlig Afrika, men også Asia, for å tjene det mangedobbelte i klinikker med helt andre fasiliteter i nord – og ikke bare for å jobbe i klinikker, men også i helt andre yrker. Der finnes det også en annen tapping av kvalifisert personell i fattige land som få vil snakke om. En utdannet lege i Maputo får svært mye høyere lønn for å kjøre en Røde Kors-bil eller være sjåfør for FN enn å jobbe ved det lokale sykehuset. Dette er noe som alle bistandsorganisasjoner har et ansvar for å hindre. Det er også min appell til helseministeren, at dette er noe som tas opp. Jeg husker også at dette var veldig prekært da jeg var i Kabul i Afghanistan for to år siden.

Så er det viktig at vi bidrar til å styrke u-landenes kompetanse. Vi må fortsette å jobbe i Den globale helsearbeideralliansen. Vi må følge opp det arbeidet vi gjør i GAVI, som både interpellanten og statsråden har nevnt, der for øvrig også Høybråten nå er i styret, og vi må fortsette i Det globale fondet for bekjempelse av aids, tuberkulose og malaria. Statsrådets deltakelse i en internasjonal høynivågruppe og hans og Regjeringens øvrige engasjement er storartet. Men vi kan gjøre mer. Det finnes ingen enkle løsninger, det vil jeg også understreke. Men interpellanten nevnte muligheten for å få til et internasjonalt regelverk – jeg tror han brukte uttrykket «en rammekonvensjon» –

som da eventuelt skal være i Verdens Helseorganisasjons regi, for å se på det som skjer både legalt og illegalt i forhold til mobilitet av helsepersonell. Jeg merker meg at statsråden sier at han vil se på dette i samarbeid med andre land. Jeg synes dette høres veldig interessant ut. Men la meg også understreke det som statsråden sa, at Norge selvfølgelig ikke kan løse disse problemene alene, her må det et multinasjonalt, multilateralt samarbeid til.

La meg slutte med igjen å sitere noen fra Mosambik, i dette tilfelle en helsearbeider, som sier at det verste er å fortelle dem at de skal dø. Vi husker også at det fortsatt innebærer en stor risiko bare det å føde et barn i mange fattige land. Vi kan gjøre noe med det hvis viljen er til stede.

Helt til slutt: Vi skal ikke moralisere overfor enkeltindivider, men vi skal løse denne saken med multilaterale og bilaterale tiltak.

Morten Høglund (FrP) [13:31:54]: Dette er en viktig interpellasjon. Slik jeg har kunnet bedømme det, er det gode innlegg og gode innspill som har kommet. Det reises en del konkrete forslag som jeg er sikker på at vi også vil få anledning til å komme nærmere tilbake til etter at disse er tygd på og drøftet med internasjonale partnere.

Dette er en alvorlig problemstilling og den har nok vært der lenge, men er først blitt løftet veldig opp til overflaten den siste tiden. Det er nok både riktig og nødvendig. Vi møter denne problemstillingen på så mange måter. Alle land har den grunnleggende utfordringen at vi ønsker fungerende helsevesen for våre innbyggere. Er det noe vi i hvert fall merker i et oppgående demokrati, er det presset fra innbyggerne for å ha helse- og omsorgstjenester som fungerer. Den rettigheten og å få dette til å fungere ønsker vi for alle enten man bor i Norge eller i et annet land. Tiltrekkingskraften til Norge og mange andre rike land er naturlig.

Alle talerne har sagt at det er ingen lettvin eller enkel oppskrift. Jeg skal heller ikke påberope meg å ha den – langt ifra. Jeg er veldig ydmyk i forhold til at denne problemstillingen er kompleks. Jeg tror ikke at Norge, og det tror jeg også statsråden sa, er noen versting på dette området. Jeg tror ikke engang vi når opp i rekken av de land som utgjør et stort problem her. For eksempel er det en del araberstater som har importert så godt som hele helsevesenet fra den fattige delen av verden. Utfordringen blir kanskje å bringe noen av de landene inn i en slik dialog, for Frankrike og Storbritannia bør vi vel ha en viss mulighet for i hvert fall å komme i dialog med. Men med noen av disse landene vil kanskje utfordringen være enda større, og vi vet jo at der importeres det arbeidskraft i forhold til det meste av omsorgsarbeid, serviceyrker osv.

Det er mye som må gjøres – vi må helt klart utdanne flere. Men hvis alle som utdannes, mer eller mindre konsekvent forsvinner ut, er det klart at da må man ha en mer helhetlig inngripen på dette, og det bringer oss jo straks inn i et mer utviklingspolitisk perspektiv. Nå får vi flere anledninger til å komme tilbake til det. Men jeg vil si at for å få dette opp og stå på en mer permanent basis, må vi

få til en generell økonomisk vekst, få bukt med fattigdomsproblematikken.

Da jeg satt og forberedte meg litt til dette, prøvde jeg å se litt på andre land som historisk har opplevd noen av de samme problemstillingene, men som i dag kanskje har kommet lenger. For eksempel mistet Sør-Korea for 30 år siden mye arbeidskraft, ikke spesielt innen helsevesenet, men dog. I dag er det omtrent ingen som vil forlate Sør-Korea. India sliter fortsatt i helsevesenet, det skal sies. India er mangfoldig, men i dag er det også mange som returnerer til India fordi de vil være med på å bygge opp. Jeg skal ikke relatere det spesielt til helse. Men det viser at land som beveger seg, land som har en viss grad av demokrati og økonomisk vekst, kanskje klarer å være tiltrekkelige også for arbeidskraft som har emigrert tidligere. Det er også viktig å ha med seg i et sånt bilde. Land som opplever et dårlig styresett, som f.eks. Zimbabwe i dag, kaster nærmest sin kompetanse ut av landet. Det er også noe vi må ha med oss, og noe jeg er sikker på at statsråden og Regjeringen har med seg når de jobber med dette på bred basis for å sikre at landene selv på en god måte kan være katalysatorer for å utdanne flere, for å beholde arbeidskraft og gjøre det attraktivt ikke bare å jobbe i helsevesenet, men rett og slett å bo i landet. Det må være en grunnleggende forutsetning for dette. Så får vi komme tilbake til ytterligere tiltak. Jeg er glad for at statsråden har uttrykt at han har dette såpass høyt oppe på sin dagsorden.

Finn Martin Vallersnes (H) [13:36:36]: En kan ha flere innfallsvinkler til denne saken, som jeg synes det er veldig fortjenstfullt at Høybråten har tatt opp. Interpellasjonen er også et eksempel på problemstillingen om balanse mellom generelle og mer spesifikke tiltak innen helse som en del av bistandspolitikken. Blant annet var dette også tema da enkelte av oss 5. mars fikk møte representanter for de globale fondene og departementets politiske ledelse.

Det er viktige problemstillinger. Det dreier seg om balansen mellom tiltak av typen vaksinerings f.eks. mot tuberkulose eller terapi mot aids og malaria på den ene siden, og på den andre siden oppbyggingen av et helsevesen sentralt og særlig lokalt der tilgangen på kompetente fagfolk av ulik type er et hovedproblem.

Satt på spissen kan en spørre: Hva har vi egentlig oppnådd om vi redder barn fra visse sykdommer ved terapi og vaksinasjon, om de likevel dør på grunn av underernæring og feilernæring, eller om mødre dør på grunn av dårlig tilbud før, under og etter svangerskap og fødsel?

Heldigvis redde tusenvis av barn gjennom vaksine- og terapiprogrammer som er utmerkede. Balansen er likevel en utfordring fordi disse programmene er så mye mer konkrete, raske, lett forståelige og enklere å evaluere. Det gir motivasjon hos stater og store private givere til å bidra økonomisk. For oss i vårt arbeid blir det viktig å være bevisst på helheten i helsetilbudet når vi prioriterer og bevilger, for vi får maksimal effekt av enkelttiltakene når hele kjeden fungerer.

Hvordan vi best skal bidra til å styrke helsetilbudet i de svakeste utviklingslandene, er i seg selv stoff godt nok for

en lang og interessant debatt. Interpellasjonen fikk en ekstra aktualitet ved utviklingsministerens utspill like før påske om import av helsepersonell fra u-land til Norge. Slik oppslaget var formet i pressen, må det vel innrømmes at det var oppsiktsvekkende, fordi det umiddelbart kunne gi en refleksjon i retning av: Siden kolonitiden har i-landene utnyttet og utbyttet arbeidskraften og naturressursene i disse landene til sitt eget beste. Nå skal en fortsette å hente ut de menneskelige ressursene, men bare skumme fløten, det er dem med kompetanse vi har bruk for.

Slik kunne en oppfatte det. I Høyre velger vi å oppfatte det mer nyansert enn som så, og regner med at det tilsvarende Regjeringens holdning. Det bekrefter også statsråden her i dag, og det synes jeg er veldig gledelig.

Denne innfallsvinkelen har utgangspunkt i behovet for arbeidskraft i norsk helsesektor. Da er det mange forhold som må trekkes inn. Vi må for det første bli flinkere til å definere behovet – konkretisere det – i vårt eget helsevesen. For det andre er det vel ingen tvil om at de organisasjonsløsningene vi velger, har konsekvens for bemanningen, og der trengs det atskillig mer kunnskap. For det tredje er det en hel rad av tiltak for bedre å nyttiggjøre dem som har relevant utdanning, og å mobilisere latente norske arbeidskraftressurser på dette området – det er hele smørbrødslisten av deltid, heltid, pensjonsalder, tilbakeføring til yrkeslivet og atskillig mer. Som doktor vil jeg ikke unnlate å ta med et punkt om at jeg tror at økt innsats innen forebyggende helsearbeid, med særlig vekt på livsstilssykdommer, også vil kunne redusere noe av behovet for helsetjenester i vårt eget land.

Til slutt er det også et poeng med tilførsel av arbeidskraft fra utlandet. Det er jo gammelt og velkjent i landet. Vi har i en årrekke hatt en rekke gode medarbeidere i ulike profesjoner, særlig fra Tyskland, Nederland og andre vesteuropeiske land, etter hvert også fra østeuropeiske land, og en rekke norske helsearbeidere er utdannet i utlandet.

Så kommer spørsmålet om fjerne land og utviklingsland. Da fordrer det en sterk bevissthet om hva, hvor og hvordan vi gjør det. Det er to helt ulike situasjoner om vi henvender oss til India, eller til flere av landene Sub-Sahara. I det siste tilfellet dreier det seg om land hvor helsestellet er meget sårbart, og hvor det – det ser det ut til at vi alle er enige om – snarere er behov for at vi bidrar til å styrke deres tilgang på helsepersonell. Jeg synes interpellantens forslag til Regjeringen er verdifulle, og vi imøteser Regjeringens reaksjoner, som foreløpig er imøtekomende, og det er gledelig. Det er ingen tvil om at internasjonale rammer vil være viktig.

Det kan tenkes samarbeidsprosjekter med gevinst for begge parter. Slike prosjekter vil være interessante å utvikle. Hovedbudskapet er likevel, overordnet enhver tilnærming til slike prosjekter i denne typen land, at vi må erkjenne at våre behov, hvor rasjonelle og velbegrunnede de enn er i et norsk perspektiv, er å regne for en fornem nød sammenliknet med de skrikende og grunnleggende udekkede behovene i flere av disse landene. Så får vi innrette våre prioriteringer etter slike etiske rettesnorer.

Ågot Valle (SV) [13:41:53]: Jeg vil også takke representanten Høybråten, som har tatt opp utrolig viktige problemstillinger. Jeg synes også han har kommet med forslag til løsninger, særlig på internasjonalt plan, som jeg oppfatter at utviklingsministeren virkelig gir sin tilslutning til, og det synes jeg er veldig bra.

Høybråten har sett de store utfordringene i Malawi. Representanten Marit Nybakk beskrev vår reise til Mosambik, og jeg slutter meg til de inntrykkene hun beskrev. Men jeg vil tilføye at den krisen som oppleves i mange land, som i Mosambik, faktisk blir forsterket ved at helsearbeidere dør av hiv og aids.

Så vil jeg gi ros til utviklingsministeren for et veldig godt svar. Det bør nå være rimelig klart at Norge ikke skal drive aggressiv, målrettet rekruttering av helse- og omsorgsarbeidere fra fattige utviklingsland.

Få verdensdeler er sterkere berørt av hjerneflukten enn nettopp Afrika, som flere har vært inne på. Afrika har store helsemessige utfordringer i tillegg til alle andre utfordringer, som f.eks. det faktum at det er de fattigste landene som må betale den høyeste prisen for menneskeskapte klimaendringer.

Hvis vi kan bidra til å styrke høyere utdanningsinstitusjoner og kapasiteten i fattige land, vil det være viktige utviklingsbidrag. Men det er, som kjent, klare «push and pull»-faktorer i migrasjon generelt, noe som betyr at vi må sørge for at utdanningsutviklingen går side om side med utvikling av helseinstitusjoner og helsevesen, slik at de som utdanner seg, faktisk får en jobb de kan leve av. Landene må få muligheter til å gi lønns- og arbeidsvilkår til helsearbeidere, slik at det blir mindre attraktivt å reise til rike land for å jobbe.

Et eksempel er Nancy Wambui Itotia, som kom til Storbritannia i 2001. Hun hadde 25 års erfaring som sjukepleier fra hjemlandet Kenya, fra barselmedisin, familieplanlegging og immunologi. I Verdensmagasinet X beskrives hun og andre helsearbeidere som varp for rike land. Hovedgrunnen til at hun forlot Kenya, var at hun ikke kunne forsørge familien sin på sin sjukepleierlønn. Lønna i Kenya var faktisk en sekstendedel av det hun har i hjemmesjukepleien i Oxfordshire. Hjemlandet Kenya har bare 12 600 sjukepleiere, mens behovet, ifølge det kenyanske sjukepleierforbundet, er minst 20 000. Da har de vel kanskje tatt lite i.

Hvis vi gjennom norsk utviklingsbistand kan bidra til at Kenya og andre afrikanske land får økt utdanningskapasitet kombinert med andre tiltak, vil det kanskje gjøre at kvinner som Nancy kunne forsørge sine tre barn ved å jobbe i Kenya, og at landet slipper å miste viktig kompetanse og kapasitet.

Så er det et moment til som hører til her. Artikkelen i Verdensmagasinet X viser også at nyliberalistiske krav fra Verdensbanken og IMF har ført til kraftige kutt i helsebudsjettene og dermed har tappet det offentlige helsevesenet. Det hører også inn i denne problemstillingen.

Med kvinnebrillene og barnebrillene på vil jeg framheve det arbeidet som den rød-grønne regjeringa og utviklingsministeren har gjort for kvinners seksuelle og reproduktive rettigheter og helse. Det er viktige koblinger opp

mot FNs tusenårsmål nr. 4 og 5, som nettopp omhandler barnedødelighet, mødredødelighet og de globale helseutfordringene som ligger der. Hensynet til disse helseutfordringene gjør også at det er viktig ikke å bidra til hjerneflukt av helsepersonell fra fattige utviklingsland. Men det er også helt riktig, som både interpellanten og utviklingsministeren har sagt, at her må vi bidra til internasjonale ordninger.

Noe av bakteppet er sjølsagt at vi har en stor utfordring når det gjelder rekruttering av helsepersonell her i Norge. Hovedløsningen må være å gi de mange som ufrivillig arbeider deltid, rett til heltidsarbeid, likestille skift- og turnusarbeid og ikke minst sørge for et arbeidsmiljø innafør helse- og omsorgssektoren som gjør at folk – og det er i hovedsak kvinner i denne sammenheng – kan stå i et arbeid hele livet og ikke skyves ut fordi et overeffektivisert arbeid gjør dem sjuke.

Anne Margrethe Larsen (V) [13:47:06]: Først takk til interpellanten, Dagfinn Høybråten, som har tatt opp et veldig viktig tema. For meg var det nemlig tidligere noe uklart hva utviklingsministeren ville med sitt utspill om å hente sykepleiere fra fattige utviklingsland.

Er sykepleiermangelen i Norge et problem som bare vil bli større i framtiden? Eller er det å sende den norske debatten om arbeidsinnvandring inn på et nytt spor? Skal velgerne omstilles fra en restriktiv linje til å innse at Norge må delta i konkurransen om internasjonal arbeidskraft for å kunne løse en lang rekke arbeidsoppgaver innen helsesektoren og andre sektorer i Norge i framtiden? Er arbeidskraft i ferd med å bli som kapital – et internasjonalt gode som flyter fritt omkring, på tvers av landegrensene på søk etter de høyeste lønningene?

Noe av det som plager meg med debatten, og som utviklingsministeren har nevnt i dag, er at de etiske sidene ofte kommer haltende etter. Det snakkes om en vinn-vinn-situasjon, at det ikke bare er snakk om å løse egen personellkrise innen helsesektoren, men at vi også skal hjelpe de syke og fattige i Afrika. Dette blir imidlertid bare avlat når vi vet at det sør for Sahara trengs over 600 000 nye sykepleierårsverk for å oppfylle tusenårsmålene. Det er et stort antall sykepleiere. Det er et skrikende behov etter grunnleggende helsetjenester knyttet til barnedødelighet, tuberkulose, hiv og aids.

Med dette som utgangspunkt synes jeg det er uetisk å hente helsearbeidere fra fattige land til Norge. Allerede i dag har vi i Europa ti ganger så mange sykepleiere som man har i Afrika. Skal denne avgrunnen mellom oss og dem bli enda større? Skal vi basere vår velstand på andres fattigdom?

Vi vet i dag at sykepleiermangelen er global. Hvis alle rike land skal følge utviklingsministerens tidligere nevnte oppskrift, ville det ikke bli mange helsearbeidere igjen i Malawi og i andre fattige land. Allerede i dag arbeider bare én av ti leger fra Malawi i hjemlandet, som også flere har nevnt. I land som Zambia, Ghana, Malawi og Sør-Afrika reiser nesten halvparten av de nyutdannede sykepleierne til rike land i nord. Resultatet av dette er at afrikaner-

ne i tiltakende grad vil dø av skader og sykdommer som vi i Norge overlever med glans.

Jeg mener at vi i Norge må og kan gjøre atskillig mer for å avhjelpe vår egen mangel på helsepersonell og sykepleiere. Det er bl.a. mulig å få mye mer ut av den arbeidskraftsreserven vi allerede har i Norge, ved f.eks. å gi sykepleiere som ønsker det, heltidsstillinger, redusere sykefraværet og gjøre det mer attraktivt å bli i yrket. I dag utdannes det i Norge to sykepleiere for hver sykepleier som faktisk blir i yrket.

Videre bør Norge bli en pådriver for å fremme utdanning av helsepersonell i fattige land. Vi har store muligheter for å tilby utdanningspersonell, for å tilby kompetanse på arbeidsvilkår og sosiale vilkår, for å tilby kompetanse på lærebøker osv. En sykepleieleder i Taiwan nevnte nylig for meg at nesten alle sykepleierne i Taiwan slutter etter noen få år, fordi landet ikke har noe rammeverk for hvor mange timer man kan jobbe i helsesektoren. Hvis deler av utdanningen eller praksisen tas i Norge, er det jo i dag muligheter for å inngå avtaler om at det ferdig utdannede personellet drar til sitt hjemland etter endt utdanning. Fra norsk side kan vi nok, som nevnt, bidra med ganske mange ting, både innen ekspertise og læremidler. Dette er, som interpellanten tok opp, også et viktig kvinnespørsmål.

Til slutt vil jeg foreslå at Regjeringen lager disse etiske retningslinjene eller handlingsprogrammet, som representanten Høybråten nevnte. Det bør ha som utgangspunkt at Norge ikke skal tappe fattige land for helsearbeidere. Hvis helsearbeidere fra fattige utviklingsland skal engasjeres i Norge, bør premissene klargjøres slik at fattige land får flest fordeler av det. Videre bør Norge gå i bresjen for å lage internasjonale retningslinjer, slik statsråden allerede har nevnt, for at vi ikke skal tappe fattige land for helsearbeidere.

Sonja Mandt-Bartholsen (A) [13:52:43]: Interpellanten tar opp et kjempeviktig spørsmål som vi også har drøftet i helse- og omsorgskomiteen i forbindelse med St.meld. nr. 25 for 2005-2006, Mestring, muligheter og mening. I og med det økende antall eldre vi har her i Norge, var vi opptatt av å få folk til å jobbe innen pleie og omsorg i framtiden, spesielt nasjonalt. Men det er et tema som må ses fra flere sider, noe denne debatten har vist.

Antallet eldre øker over hele verden, ikke bare i Norge. De aller fleste land i Europa vil ha underskudd på helse- og sosialpersonell i årene som kommer. Derfor er det ikke bare en utfordring for oss – som vi diskuterte i forbindelse med St.meld. nr. 25 – men, som interpellanten påpeker, et problem for veldig mange andre land.

I meldingen vi behandlet før påske, sies det mye om de nasjonale behovene vi har for å folk til å jobbe innen pleie og omsorg, og hvordan vi skal skaffe dem kompetanse. Det nevnes ulike måter å gjøre det på, og dette har også vært drøftet fra denne talerstol.

Men spørsmålet om arbeidsinnvandring innen helsesektoren, som det har vært spesielt fokusert på i media rett etter vår debatt i Stortinget, har engasjert mange. Behovet for arbeidskraft er en vesentlig utfordring, og spørsmålet

er hvordan vi skal klare å få folk med den kvaliteten vi ønsker, i arbeid. Men det kan ikke være slik at vi legger opp til en aktiv rekrutteringspolitikk der vi taper andre land for arbeidskraft, spesielt Afrika, som nevnt. Målet må være at vi selv klarer å utdanne det helse- og sosialpersonellet vi trenger.

Våre framtidige utfordringer nasjonalt er å få unge til å ta en slik utdannelse, å få flere menn inn i yrkene, men også å bevare miljøet for de folkene som allerede er der.

I Nasjonal helseplan og i omsorgsmeldingen, St.meld. nr. 25, ligger politikken for de nasjonale føringene. Vi vet at det finnes mange arbeidsledige, vi vet at det finnes yrkeshemmede og personer med innvandrerbakgrunn som ønsker å kunne jobbe, og de må få mulighet til det. Det finnes mange ufrivillige deltidsarbeidende som representerer arbeidskraftreservene våre, og dem må vi få mobilisert. På den måten blir behovet for en arbeidsinnvandring på dette feltet mindre.

I tillegg har det vist seg at vi trenger økt arbeidsinnvandring. Men vi kan ikke kjøpe oss ut ved å importere arbeidskraft fra de fattige landene. De har behov for arbeidskraften selv.

Foregående taler snakket om de etiske prinsipper og de etiske retningslinjene for hvordan vi skal behandle denne saken, og det er viktig. Vi må ha et etisk perspektiv i politikktutforming med hensyn til den arbeidskraften vi eventuelt skal innføre. Det vi vet mye om, er at ferdig utdannede helsearbeidere fra den tredje verden gjerne vil komme hit og jobbe, og det er klart når vi hører historiene om hvordan det er å jobbe f.eks. i Afrika. Men det gjør jo at vi utarmer landenes egne helsevesen. Vi må ta et felles ansvar for at ikke det skjer, og vi må heller prøve å sette i gang tiltak for å hindre at det skjer.

Det er nevnt en god del tiltak her, og de må settes inn globalt for at vi skal kunne løse dette, med støtte til utdanning der den faktisk skal være, bygge opp helsevesen sammen med de landene som er de svakeste, og søke å bidra med kompetanse slik at vi kan hjelpe hverandre. Og så må vi ta de nasjonale utfordringene, noe vi også har diskutert i forbindelse med stortingsmeldingen. Vi må bidra internasjonalt når det gjelder penger, vi må sørge for overføringer og bidrag, slik at vi har mulighet til å kunne sette inn tiltak, som statsråden har nevnt. Og så må vi, som sagt, ta de nasjonale utfordringene, som er store, og som vi ikke kommer unna. Men vi må se dette i sammenheng. Det er en stor utfordring, både nasjonalt og internasjonalt, å ha en arbeidsstokk av god kvalitet og som kan gi god omsorg i framtiden.

Inge Lønning (H) [13:57:41]: Det er ikke vanskelig å slutte seg til alle de talere som har fremhevet viktigheten og betimeligheten av denne interpellasjonsdebatten. Man kunne jo fristes til å spørre: Er dette en helsepolitisk interpellasjon, eller er det en bistands-/utviklingspolitisk interpellasjon? Svaret på det er formodentlig ja. I den sammenheng kunne det ha vært like stor grunn til at helseministeren svarte på vegne av Regjeringen som at utviklingsministeren gjør det.

Men det illustrerer kanskje problemets vanskelighetsgrad, fordi alle land har jo i utgangspunktet en plikt til å løse sine problemer på egne vegne. Samtidig lever vi i en verden hvor landegrensene blir mer og mer usynlige, både i bokstavelig forstand og i overført betydning, og hvor det er vanskeligere og vanskeligere å føre nasjonal politikk på tvers av det andre land gjør, både når det gjelder alminnelig økonomisk politikk, når det gjelder lovgivning, og når det gjelder mulighetene for å regulere menneskers adgang til å flytte på seg både for kortere perioder og på lang sikt.

Det gjør at den politiske vanskelighetsgraden i det problemkomplekset interpellanten har reist, er usedvanlig høy. Det er også usedvanlig lett å bruke dette problemkompleks til å illustrere poenget i det Gro Harlem Brundtland i sin tid karakteriserte på sin uødelige måte, at alt henger sammen med alt. Det er jo helt riktig, som representanten Vallersnes pekte på, at det hjelper veldig lite med massiv ressursinnsats og ekspertinnsats på å gjennomføre spedbarnsvaksinasjon over hele kloden, hvis vi samtidig drenerer alle de miljøene hvor disse spedbarna skal vokse opp, for den nødvendige kompetanse til å sørge for at de får et skikkelig liv. Litt brutalt sagt: Vi risikerer jo ved den type hjelpeinnsats å seigpine folk til døde, i stedet for å la dem dø en barmhjertighetsdød. Så brutal er virkeligheten.

Det er også et tankekors at vi lever i en verden hvor det ser ut til at det er de deler av kloden hvor folkehelsen er best, som hele tiden magnetisk tiltrekker seg flere og flere helsearbeidere. Flere og flere kvalifiserte helsearbeidere søker dit hvor det finnes flest helsearbeidere fra før av, fordi det der er et fagmiljø som er spennende. Fagmiljøene har lett for å bli sine egne formål, uavhengig av de mennesker som har behov for hjelp. Vi står altså overfor en hel rekke med tankekors. Hvorledes man finner effektive politiske tiltak for å løse dem, er ikke lett å se.

Norge har gjennom mer enn et halvt hundreår basert seg på å utdanne en betydelig del av de helsearbeiderne vi selv bruker, f.eks. leger og tannleger, i andre land enn Norge. Det behøver ikke å være kritikkverdig, i den utstrekning man betaler for tjenestene på skikkelig vis. Og i den utstrekning det er å belaste land av samme utviklingsgrad, med samme type økonomi og med samme type utdanningssystem, er det ikke noe etisk problem ved det. Men det som må være viktig, er jo at hvert enkelt lands politikere så langt mulig tenker gjennom fra bunnen av hvorledes man utnytter de humane ressursene, hvorledes man utnytter sitt eget utdanningssystem, og hvorledes man prioriterer på egne vegne og innenfor egne grenser når det gjelder lønnspolitiske og andre tiltak, for å sikre at man får den tilgang på helsearbeidere som man har bruk for.

Og så er det jo det aller vanskeligste av alt, som jeg bare vil nevne til sist. Ja, la meg også nevne, siden ingen andre har pekt på det, at det hører hjemme i dette regnskap at vi fra norsk side også gjennom 150 år har eksportert et betydelig antall helsearbeidere, først og fremst gjennom norsk misjon. Det er grunn til å håpe på at vi også i fremtiden vil legge vekt på at norske helsearbeidere skal gjøre

en innsats utenfor Norges grenser – det skulle bare man-
gle.

Den siste utfordringen: den demografiske ubalansen, som foreløpig er et fenomen i den rike verden, men som gradvis kommer også i resten av verden, er jo den virkelig store utfordring til den politiske fantasien. Er det eneste vi kan gjøre med det å registrere at ubalansen er der, eller bør det også være en del av den politiske oppgave å ha en tids-horisont som strekker seg utover dagen i dag, dagen i morgen, tre år, fem år frem i tid? Det er jo den virkelig store utfordring. Hvordan kan ansvarlige politikere i de enkelte samfunn legge opp en politikk som forebygger de dramatiske demografiske svingingene, og som sørger for å skape en bedre balanse i de enkelte samfunn?

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [14:03:43]: Vår tids største utfordring er utan tvil den enorme fattigdommen og dei store forskjellane me har i verda. FN og verdas statar har gjennom tusenårsmåla sett seg som mål å gjere noko med desse problema, for me veit at det er mogleg. Spørsmålet er om me grip moglegheita.

Eg er stolt over at Kristeleg Folkeparti og min partileiar har løfta fram denne debatten i dag. Eg er òg glad for at statsråden har svart så positivt.

Noreg blei i fjor for femte år på rad kåra til verdas beste land å bu i. I 2005 brukte me ifølgje Statistisk sentralbyrå 9,2 pst. av BNP, dvs. ca. 176 milliardar kr, på helseføremål. Ingen andre land i verda bruker så mange offentlege kroner pr. innbyggjar på helsetenesta.

Legedekninga i Noreg er høg, og spedbarnsdødelegheita er låg, ei av dei lågaste i verda, med ca. 3,2 barn under eitt år pr. 1 000 levandefødde i 2005. Med eit slikt privilegert utgangspunkt har me eit stor moralsk ansvar for å hjelpe utviklingslanda som har svært høg barnedødelegheit. Eit svært viktig ledd i dette er å styrkje helsepersonelldekninga i u-land. Derfor tek interpellasjonen frå Kristeleg Folkeparti opp ei stor internasjonal utfordring.

Me vil òg ha helseutfordringar i Noreg i framtida, kanskje særleg innan folkehelsa. Vår hovudprioritet bør likevel vere å få meir likestilte helsetenester mellom landa i den vestlege verda og i dei fattige landa i sør, for det kan vere freistande for rike land å bruke si overlegne kjøpekraft til å tappe u-landa for helsepersonell for å sikre seg sjølv billeg tilgang til ferdig utdanna helsearbeidskraft, men ei slik organisert rekruttering rimar ikkje med mi oppfatning av etikk og nestekjærleik. Me kan ikkje la løysingar på eigne utfordringar gjere det vanskelegare for fattige land å løyse sine problem.

I FN-rapporten «World Population Ageing 1950–2050» blir det konkludert med at aldringa av befolkninga i verda er utan historisk sidestykke. Frå 2000 til 2050 vil delen eldre over 60 år i befolkninga meir enn doblast frå 10 pst. til ca. 21 pst. Dette vil auke etterspørselen etter helsepersonell, ikkje minst i dei rike landa. Utfordringa Kristeleg Folkeparti tek opp i interpellasjonen, vil derfor bli stadig meir presserande å løyse.

Gjennom ein langsiktig og god førebyggjande politikk og ein sunn livsstil kan me få til ei betre helse i befolkninga. Det er i seg sjølv bra for folk, og det vil òg ha den for-

delen i tillegg at det vil dempe veksten i behovet for helse- og omsorgspersonell. For Kristeleg Folkeparti er løysinga på behovet for helse- og omsorgspersonell vidare å auke utdanningskapasiteten innan helse- og omsorgsyrka, og det må gjerast bevisst og målretta. Vidare må dei som er utdanna som helsepersonell, bli motiverte til å jobbe som det, bl.a. gjennom gode og stimulerande fagmiljø og løn etter ansvar og kompetanse. Det er eit paradoks at meir enn 10 000 sjukepleiarar i dag jobbar utanfor helsetenesta.

Kristeleg Folkeparti fekk i arbeidet med omsorgsmeldinga fleirtal for å evaluere dagens praksis når det gjeld moglegheit for å jobbe heiltid og vurdere om arbeidsmiljølova kan skjerpast ytterlegare med omsyn til dette. Dersom alle sjukepleiarar i helsetenesta ville jobbe heiltid, ville Noreg ha hatt meir enn 10 000 fleire årsverk. Blant våre eigne minoritetar kan me òg satse på å utdanne fleire helse- og omsorgsarbeidarar. Eg ser fram til resultat frå Regjeringa sitt arbeid for å møte utfordringane med å styrkje helseinnsatsen i fattige land samt å møte eigne helsepersonellutfordringar her heime på ein offensiv, ein kreativ og ein målretta måte.

Min viktige budskap og mitt mål vil alltid vere at me ikkje må kome i ein situasjon der fattige land betaler prisen for vår velstand. Vårt mål må vere utvikling i dei fattigaste landa i verda. Det kan me klare, men då må me ikkje tappe dei landa for viktig, ja også livsviktig, arbeidskraft.

Dagfinn Høybråten (KrF) [14:08:07]: La meg takke mine medrepresentanter som har deltatt i debatten, for et bredt og positivt engasjement. Jeg synes debatten har avklart at det er bred enighet om en del viktige ting på dette saksfeltet. Aller viktigst, synes jeg, er den avklaring vi har fått fra Regjeringens side om at Norge skal avstå fra aktivt å rekruttere helsepersonell fra fattige land som har sårbare helsetjenester. Den uklarhet som ble skapt om dette før påske, er nå satt til side.

For det andre synes jeg det er bra at det er enighet om at vi trenger et globalt etisk regelverk. Det kan anta ulike former. Ingen her har uttalt seg kategorisk om hva som er en riktig form, men vi ønsker et initiativ og en aktiv rolle fra norsk side i det arbeidet. Det er, som flere har vært inne på, noe som må skje på tvers av departementer i Regjeringen. Men jeg vil være så fri å foreslå at statsråden setter seg ned med sine kolleger i Helse- og omsorgsdepartementet og Arbeids- og inkluderingsdepartementet og drøfter hvordan man kan ta dette videre, f.eks. inn mot Verdens helseorganisasjons globale møte i midten av mai i Genève. Det er en fin arena for å sette i gang prosesser i forhold til dette.

Så tror jeg det var representanten Nybakk som sa at vi kan gjøre mer. Det er jeg hjertens enig i. Statsrådets svar i denne debatten skaper en forventning om at vi skal gjøre mer. Det jeg særlig vil understreke, er jo at Norge satser sterkere på utdanning av helsepersonell i u-land. Vi gjør mye av det. Vi kan gjøre mer av det.

Jeg vil videre se etter om Norge faktisk opprettholder helsebistandens andel av norsk utviklingssamarbeid, og

gjørne øker helsebistandens andel av norsk u-hjelp. Det vil være en riktig vei å gå, og det vil være en god oppfølging av denne debatten. Og sist, men ikke minst, er det viktig, som flere talere har vært inne på, at vi satser sterkt nok på å utdanne helsearbeidere i eget land, slik at de svake land ikke presses til å støvsuge u-land for helsepersonell.

Jeg synes det var veldig gledelig å høre da jeg møtte generaldirektøren for GAVI for en tid tilbake, at National Health Service, altså den britiske helsetjenesten, nå har besluttet ikke aktivt å rekruttere helsearbeidere fra u-land. De har vært store avtakere av den type medarbeidere. Den type beslutninger tror jeg kan drives fram i mange land, som en konsekvens av at denne debatten drives enda mer intensivt på det internasjonale plan.

Statsråd Erik Solheim [14:11:33]: Representanten Ropstad og flere andre har vært inne på hvordan den nye alderdomsbølgen er en drivkraft i det vi snakker om her. Jeg kan fortelle om en amerikaner – for å illustrere hvor nytt dette er – som hadde gått tilbake i sin familiehistorie og sett på sin tippoldefar og tippoldemor, tror jeg det var, som begge var døde for litt over 100 år siden i USA. Hans tippoldefars dødsårsak – han døde i en alder av 39 år – var oppgitt som «alderdom». Hans tippoldemor var død i en alder av 41 år, og dødsårsaken var oppgitt som «generelt utslitt». Det har vært de fleste menneskers kår på kloden opp til nå, og det gjelder faktisk også i noen få land fortsatt. Men det store, store flertall av menneskeheten er ved bedre helse. Vi er tykkere, høyere, bedre utdannet og bedre ernært enn noensinne tidligere i menneskehetens historie, og forventet levealder for gjennomsnittsmennesker på jorda er i ferd med å bli nærmere 70 år.

Det jeg er veldig glad for i denne debatten, er at den ikke, som en del av den tidligere debatten, har vært preget av veldig enkle og sjablongmessige løsninger, men faktisk av innsikt i de betydelige utfordringene vi her står overfor. La meg nevne noen eksempler:

Marit Nybakk peker på det opplagte problemet at dersom vi i Norge rekrutterer fra nærstående land – mye helsepersonell som har kommet til Norge, har ikke kommet langt borte fra, men fra Tyskland, Polen eller fra Litauen – kan det være andre som kommer inn og fyller de ledige posisjonene der i en internasjonal kjedereaksjon, hvor de fattigste landene reiser til de nest fattigste og derfra oppover i kjeden. Så med andre ord: Det løser ikke vår andel av problemet om vi bare skal ta fra andre Schengen-land, for da kan det hende at de tar fra andre land igjen.

Morten Høglund pekte på noe helt sentralt, nemlig at Norge er veldig langt fra «noen versting» på dette området. Vi er vel antakelig i den rike del av verden en av bestingene, i den forstand at Norge har ingen tradisjon for målrettet rekruttering av den mest kvalifiserte arbeidskraften fra fattige land. Det har en rekke andre land. De stiller jo krav ved flyktningmottak for å få de best utdannede, de som kan bidra mest i sitt land, til seg. Morten Høglund pekte også på det helt sentrale, nemlig at presset fra en norsk aldrende befolkning, hvor flere lidelser kan

helbredes, vil være sterk, helt uavhengig av regjering hvis ikke vi klarer å utdanne nok helsepersonell i Norge.

Representantene Vallersnes og Sonja Mandt-Barthol森 pekte på alt vi må gjøre for å utdanne nok folk her hjemme for å organisere helsevesenet på en effektiv måte, men selvsagt også for å sørge for at de mange som er kvalifisert og kan jobbe, kan komme inn i kvalifiserte stillinger i arbeidsmarkedet. Vi må angripe dette fra veldig mange av disse synsvinklene samtidig. Jeg tror også, som Vallersnes sa, at det er mulig på en del områder å tenke seg å utvikle vinn-vinn-situasjoner, hvor både fattige land tjener og vi også til sjuende og sist tjener, ikke bare ved at verden blir bedre, men ved at vi kan få arbeidskraft til oss. Men det er noe som selvsagt må utvikles sammen med andre land.

Til slutt: To hovedløsninger er lansert her. Den ene er et etisk regelverk og rammeverk. Jeg vil gå videre med å arbeide med det etter de forslagene som er kommet fra Dagfinn Høybråten. Den andre er en drastisk økt andel mennesker som utdannes til helsevesenet i verden. Til sjuende og sist er det siste det aller viktigste, for hvis arbeidskraften er liten, og det er en hard kamp om den, er verden fortsatt slik skrudd sammen at de sterkeste vil vinne den kampen. Kunne man overflomme verden med kvalifisert arbeidskraft, ville vi alle kunne vinne på dette området.

Presidenten: Debatten i sak nr. 2 er avsluttet.

S a k n r . 3

Innstilling fra næringskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene André N. Skjelstad, Gunnar Kvasshheim og Gunvald Ludvigsen om en gjennomgang av regelverket for kompensasjon til kommuner som rammes uforholdsmessig hardt av flom, ras og naturskade (Innst. S. nr. 161 (2006-2007), jf. Dokument nr. 8:28 (2006-2007))

Presidenten: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen – innenfor den fordelte taletid.

Videre vil presidenten foreslå at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Aud Herbjørg Kvalvik (SV) [14:16:10] (ordfører for saken): Stortinget behandler i dag en innstilling fra næringskomiteen, Innst. S. nr. 161 for 2006-2007, som er et representantforslag fra stortingsrepresentantene André N. Skjelstad, Gunnar Kvasshheim og Gunvald Ludvigsen om en gjennomgang av regelverket for kompensasjon til kommuner som rammes uforholdsmessig hardt av flom, ras og naturskade.

Forslagsstillerne har argumentert for at dagens regelverk for kompensasjon for naturskader er komplisert,

økonomisk urettferdig og lite brukervennlig. Forslagsstillerne viser også til at kommunene i dag ikke har anledning til å lånefinansiere sin egenandel knyttet til opprydding etter naturskade, men må ta dette over den løpende driften, og at dette for mange små kommuner gjør betydelig innhogg i den kommunale økonomien.

Et stort flertall i næringskomiteen, bestående av regjeringspartiene samt Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, er enig i forslagsstillerens utgangspunkt om at klimaendringene kan ha store konsekvenser for samfunnet, i form av flom, ras og naturskade. FNs bredt sammensatte klimapanel har med overbevisende kraft hevdet at klimaendringene er menneskeskapte. Til tross for en rekke skremmende hendelser er jeg redd for at vi bare har sett begynnelsen på konsekvensene av disse klimaendringene. Derfor er det godt å registrere at en stadig større politisk enighet nå kommer opp om denne virkeligheten.

Vi vet at mange allerede bor i rasutsatte områder. Forslagsstillerne har reist et tema som er svært viktig, og det skal de ha honnør for. Norges vassdrags- og energidirektorat, Norges Geotekniske Institutt og Norges geologiske undersøkelser har samarbeidet i et prosjekt, og de har påvist over 300 områder i landet vårt som har stor fare for leirskred. Både eldre og nyere historie viser alvoret i denne situasjonen. Vi vet at med tiltagende klimaendringer kan dette tallet øke. Vi må derfor jobbe for å samle innsatsen, som nå skjer i flere departementer, for å få en god og samordnet raspolitikk. Derfor er det gledelig å kunne si at denne samordningen er Regjeringen godt i gang med.

Så har jeg merket meg at Fremskrittspartiet har foreslått at flomforebygging og opprydding etter flom bør være 100 pst. statlig finansiert. Det kan man godt synes er et aktverdig synspunkt, og både Senterpartiet og SV har tidligere støttet dette. Men når forslaget nå kommer fra et parti som ikke har funnet grunn til å sette av én eneste krone ekstra til samme formål i sitt alternative budsjett for 2007, vet jeg nesten ikke om vi kan ta dette utspillet helt alvorlig.

Det står partiene fritt å fremme de forslag de måtte ønske. Likevel tillater jeg meg å anbefale Fremskrittspartiet å ha med som en god huskeregel at det bør være sammenheng mellom forslag som fremmes i prosa, og tilhørende tall i budsjetter.

Regjeringen har allerede tatt godt tak i arbeidet med de problemstillingene som forslagsstillerne etterlyser. I løpet av inneværende år skal det fastsettes forskrift om tilskudd til sikring mot naturskader over statens naturskadeordning, hvor kommunenes egenandel vil bli endret fra 25 pst. til 20 pst. I tillegg vil det komme en bestemmelse om at tilskuddsandelen i særlige tilfeller kan overskride 80 pst.

Videre har Statens landbruksforvaltning fått i oppdrag å foreta en bred gjennomgang av statens naturskadeordning, herunder tilskudd til sikringstiltak mot naturskader, med frist 15. november i 2007. Disse partiene har også i St.prp. nr. 1 for 2005-2006 vist til at ordningen med distriktsandel ved sikringstiltak, som Olje- og energidepartementet har ansvar for, ble gjennomgått på nytt etter anmodning fra Stortinget. Departementet konkluderte da med at gjeldende regler bør opprettholdes. Stortinget stadfestet det ved behandlingen av budsjettproposisjonen.

Et flertall bestående av medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet foreslår derfor, noe som også er komiteens innstilling, at forslaget vedlegges protokollen.

Kåre Fostervold (FrP) [14:20:29]: Dette er den tredje gangen på fire år Stortinget behandler en sak om kompensasjon til kommuner som rammes av store flomskader. Dette i seg selv, uavhengig av stortingsflertall, bør være et sterkt signal til Regjeringen og statsapparatet om at dagens ordning er moden for en betydelig endring, ikke bare fordi dagens ordning påfører mange kommuner store ekstrautgifter, men fordi ansvaret for dagens ordning i stor grad er fragmentert.

Vårt lands geografiske plassering og vår topografi gjør at naturskader som følge av ras og flom, er noe som vi kanskje må regne med. Men vi kan ikke forvente at enkeltkommuner planlegger økonomisk for at nettopp deres kommune skal bli rammet av dette. Derfor vil enhver slik hendelse komme ubeleilig for kommunene, og ekstraordinære utgifter i etterkant vil måtte tas av det ordinære driftsbudsjettet, noe som vil ramme annen tjenesteyting kommunen leverer.

For Fremskrittspartiet blir det urimelig at flomutsatte kommuner skal risikere å måtte kutte i sitt tjenestetilbud på grunn av skadene til et fenomen de ikke kan kontrollere, nemlig været. Det er derfor gledelig at forslagsstillerne nok en gang gir oss en anledning til å understreke Fremskrittspartiets standpunkt i slike saker. Men selv om jeg er glad for anledningen, er det med litt undring jeg registrerer at forslagsstillerne ikke er villige til å legge klarere føringer for hva man ønsker å oppnå. Forslaget fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre i denne innstillingen ber praktisk talt ikke Regjeringen om å gjøre noe annet enn det man gjorde forrige gang man behandlet saken, da de samme partiene var en del av regjeringen. Resultatet av det stortingsvedtaket er det nå som har ført til store protester fra Nord-Trøndelag, som er det området som sist opplevde en storflom. Det hjalp sikkert ikke mye at innbyggerne i de flomrammede områdene ble gitt et inntrykk av at disse ekstrautgiftene som flommen innebar, skulle bli dekket av staten.

På høringen i komiteen og gjennom avisoppslag i regionen har vi fått vite at to statsråder på turné i området har etterlatt et inntrykk av at kommunene som ble rammet, skulle slippe å betale regningen.

Jeg er ikke noe sannhetsvitne for hva som ble sagt eller ei under disse besøkene av statsrådene Haga og Enoksen i Nord-Trøndelag, men ut fra Senterpartiets innstilling de to siste gangene Stortinget behandlet denne typen forslag, ville det ikke vært overraskende om statsrådene mente at staten burde ta regningen for å rydde opp etter flommen. Da Stortinget sist behandlet et slikt forslag, stod nemlig Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti sammen med Fremskrittspartiet, i forslags form, om at denne typen ekstraregninger skulle staten betale for. Det er derfor med

(Fostervold)

stor undring jeg registrerer Senterpartiet og SVs standpunkt i saken i dag.

Det er nå klart for alle at det er kun Fremskrittspartiet som kjemper for en rettferdig og forutsigbar politikk på dette området. Jeg tar opp Fremskrittspartiets to forslag i denne innstillingen. Vi mener at denne typen uforutsigbare utgifter som ikke kan planlegges bort, bør være stor-samfunnets ansvar.

Vi ønsker ikke at konsekvenser av ekstremvær skal påføre innbyggerne tap av tjenestetilbud når vi har en statskasse som renner over av penger. Samtidig er vi heller ikke enig i at det skal være en skjønsmessig vurdering om staten skal ta hele regningen for denne typen skade eller ei. Vi har råd til å prøve å sikre innbyggernes liv, helse og eiendom mot skade fra naturkreftene. Vi har råd til å reparere skader etter flom i stedet for å pine kroner ut av slukne kommunekasser.

For staten er dette småpenger, men for den enkelte kommune kan det føre til store inngrep i tjenestetilbudet. Dette har vært Fremskrittspartiets standpunkt hele tiden, og vi foreslår derfor at kommuner som tidligere har hatt flomutgifter – ja helt tilbake til 2003 – får refundert sine utgifter.

Vi snakker ikke om store utgifter for staten. I tilfellet nå sist i Nord-Trøndelag utgjør ikke distriktsandelen mer enn halvparten av det som er satt av til utsmykking av den nye operaen i Bjørvika. Derfor er det med beklagelse jeg ser at Fremskrittspartiet er alene om å plassere et klart ansvar nå. Jeg registrerer også at Senterpartiet og SV svikter mange småkommuner med sitt nye standpunkt.

Presidenten: Representanten Kåre Fostervold har tatt opp de forslag han refererte til.

Petter Løvik (H) [14:25:14]: Eg vil gi ros til forslagsstillarane som står bak dette forslaget. Dette er ei sak eg trur det er svært viktig at vi kjem vidare med. Dagens regelverk blir av mange oppfatta som urettferdig. Det er svært komplisert. Når vi i tillegg veit at det er opptil tre departement involverte, er det på tide å få ei litt klarare oversikt over problemstillingane.

Så har vi også dei litt meir ekstreme utslaga som kan kome i heilt spesielle tilfelle, der staten, etter Høgre sitt syn og etter forslagsstillarane sitt syn, må ta eit større ansvar. Den urettvisa som ligg i dette, kjem m.a. til uttrykk ved at mange kommunar kan vise til at her er det ganske stor forskjellsbehandling innanfor dagens system. Derfor vil Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre fremje eit forslag som dreier seg om både ein gjennomgang og ei forenkling, og sameleis at staten tek eit større ansvar i spesielle tilfelle.

Eg vil ta opp det forslaget som ligg i innstillinga frå Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre.

Presidenten: Representanten Petter Løvik har tatt opp det forslag han refererte til.

Ingebrigt S. Sørfohn (KrF) [14:26:52]: Behovet for å fokusera på dette saksfeltet kjem ikkje minst av dei store belastningane som fleire samfunn i Nord-Trøndelag fekk etter tusenårsflaumen i januar/februar 2006. Det gjekk menneskeliv tapt, og der var materielle skadar for fleire hundre millionar kr.

Saka handlar òg om kommunar som raskt tok ansvar for å utbeta skadane, i tiltru til at staten ville dekkja dei faktiske kostnadene. Det var vel slik at i tida like etter desse katastrofane var det òg god grunn til å tru det. Så vart ikkje utviklinga nett slik som mange forventar.

No tek me til etterretning at Regjeringa har intensjonar om å revidera naturskadeforskrifta, med ein viss reduksjon av eigendelane til kommunane. Det er eit delvis svar på dei reaksjonane som har kome m.a. frå Nord-Trøndelag. Men saka dreiar seg òg om kommunane sin fridom til å kunna finansiera eigendelen slik dei sjølve ønskjer. Utgiftene er av ein slik karakter at kommunane sjølve bør kunna velja om desse skal finansierast med lånekapitel eller over drifta. Heldigvis er det slik at tusenårsflaum og andre større naturskadar ikkje opptre så hyppig. Men på dette siste punktet er fleirtalet mindre imøtekomande. Det verkar underleg frå ei regjering som etter det dei seier verdset lokal handlefridom.

På denne bakgrunnen, og for å få litt fortgang og fokusering på dette, stiller Kristeleg Folkeparti, saman med Høgre og Venstre, seg bak forslaget der ein ber Regjeringa om å gjennomgå og forenkla regelverket for kompensasjon for flaum, ras og naturskade med sikte på auka likebehandling og på at staten tek eit større økonomisk ansvar når kommunane vert ramma urimeleg hardt.

Lars Peder Brekk (Sp) [14:29:40] (komiteens leder): Utgangspunktet for den saken vi nå diskuterer og behandlar, er jo som flere har nevnt, flommen som hovedsakelig rammet Nord-Trøndelag, men også Sør-Trøndelag, i begynnelsen av 2006. Den rammet både enkeltpersoner og offentlig sektor, kommuner og stat ved at veier og offentlig eiendom ble rammet.

Først og fremst er dette en tragedie for de enkeltpersoner og de familier som ble rammet, og det er mange som har hatt store utfordringer når det gjelder å bygge opp sine hjem og sine eiendommer etter flommen, og som er i gang med det fortsatt.

Det som er problemstillingen, og som er komplisert i denne saken, er at vi har et regelverk for erstatningsutbetaling – et regelverk som behandles av ulike departementer. Jeg tror vi må innse at det at ansvaret er fordelt på ulike departement, skaper problemer, i den forstand at Kommunal- og regionaldepartementet behandler én type erstatning, Olje- og energidepartementet en annen type erstatning – og det ligger også et ansvar hos Landbruks- og matdepartementet. Dette kan på sett og vis, hvis det ikke er godt nok koordinert, bidra til å pulverisere ansvaret.

Problemene for kommunene blir ekstra store når det viser seg at de må betale egenandeler – egenandeler som er vedtatt i Stortinget, og som de fleste partiene her, vil jeg tro, har vært enige om ved behandlingen av saken – og når

egenandelene slår ut dobbelt. Det er kommuner i mitt hjemfylke som har betalt én egenandel i forbindelse med erstatning fra Kommunaldepartementet formidlet av fylkesmannen, der man hadde skjønsmessig vurdering av kostnadene til kommunene, og en annen distriktsandel i forbindelse med flomforebygging. Når det gjelder flomforebygging, har kommunene tidligere betalt egenandeler, og må altså på nytt betale egenandel. Det er en problemstilling som man må arbeide videre med, og som jeg forutsetter at Regjeringen vurderer i forbindelse med oppfølgingen av denne saken.

Som det framgår av saksforelegget – og komiteens merknader – varsler Regjeringen at den i løpet av inneværende år vil fastsette forskrift om tilskudd til sikring mot naturskader over statens naturskadeordning. Her påpekes at egenandelen vil bli endret fra 25 til 20 pst., og at en i spesielle tilfeller kan gå utover det.

Statens landbruksforvaltning skal i tillegg også gå igjennom naturskadeordningen, og har frist til høsten i år, 15. november, for å komme med forslag. I St. prp. nr. 1 for 2005–2006 fra Olje- og energidepartementet har man også, som jeg har nevnt tidligere, gjennomgått ordningen med distriktsandel. Så det har vært en omfattende behandling av slike saker tidligere. Det skaper selvsagt en utfordring i forhold til miksen av erstatningsordninger. Vi er nemlig nødt til å forholde oss til et regelverk som Stortinget tidligere har fastsatt, samtidig som denne flommen hadde et så stort omfang at den på sett og vis utfordret hele regelverksystemet – og ikke minst miksen mellom de ulike departementene.

Når jeg støtter innstillingen, er det fordi vi her sier at vi skal gå igjennom disse ordningene, vi skal gå igjennom arbeidet med ras- og skredproblematikken i en videre sammenheng enn akkurat det som gjelder i denne saken. Da forutsetter jeg at vi også må se på egenandelssystemene slik de fungerer. Særlig synes jeg det er viktig at kommuner som blir rammet av flom, og som tidligere har betalt en distriktsandel for flomforebygging, ikke skal risikere å bli rammet av dette gang etter gang – etter slike store naturkatastrofer som vi har sett.

Med dette vil jeg bare understreke at gjennomgangen av denne saken var det nødvendig å ta. Jeg forventer at Regjeringen går igjennom dette og kommer tilbake med forslag både generelt i forhold til ras- og flomforebygging og i forhold til erstatningsordningen.

S i g v a l d O p p e b ø e n H a n s e n hadde her teke over presidentplassen.

Leif Helge Kongshaug (V) [14:34:57]: Mange av oss har opplevd hvor små vi mennesker blir når ukontrollerbare naturkrefter setter inn. Historien forteller oss om mange tragiske situasjoner som har rammet enkeltpersoner, familier og hele bygdesamfunn.

I vårt land, med en relativt krevende topografi, vekslende temperaturforhold og værharde situasjoner, vil man måtte gå ut fra at nye naturkatastrofer vil inntreffe også i framtiden. Ikke bare enkeltpersoner, men også kommuner vil i mange tilfeller stå overfor for store oppgaver til at de

kan løse dem selv. Det er opplagt at storsamfunnet – her staten – må ta et overordnet ansvar i slike tilfeller.

Klimaendringene vil kunne både øke antallet og forsterke virkningene av naturkatastrofer. I en slik situasjon mener Venstre at staten må ta et større ansvar med hensyn til forebygging, rutiner og inngripen når ulykker inntreffer, og sist, men ikke minst, også et større økonomisk ansvar.

Venstre mener derfor at hele systemet – regelverk, beredskap og økonomisk ansvar – må grundig gjennomgås med tanke på forbedringer. Det er ventet mer flom, ras, utglidninger av masser og kraftigere stormer i årene som kommer.

Dagens regelverk er lite brukervennlig. Kommunal- og regionaldepartementet fordeler årlig et rammetilskudd til kommunene etter skjønn. Ved ekstraordinære merutgifter og skader kan det i tillegg søkes departementet direkte.

Landbruks- og matdepartementet forvalter midler til sikringstiltak og farevurdering over Statens naturskade-fond. Her kan det søkes om en dekning på inntil 75 pst. Jeg er kjent med at regelverket er under saksbehandling.

Til slutt har man også Olje- og energidepartementet som forvalter midler gjennom NVE. Disse midlene går til sikringstiltak og kartlegging og kan dekke inntil 80 pst. av kostnadene.

Et annet forhold er at kommunene ikke kan finansiere egenandelen gjennom lån, men må ta det over driftsbudsjettet. Spesielt i små kommuner kan dette få store konsekvenser for den daglige driften, i verste fall med fjerning av stillingshjempler.

I et land med 4,5 millioner innbyggere må dette kunne legges til ett departement, slik at kommuner som rammes, har én dør å forholde seg til, ikke tre og muligens fire.

Venstres budskap og henstilling er at dagens regelverk gjennomgås med tanke på økt likebehandling, forenkling og et større statlig økonomisk ansvar når kommuner rammes hardt.

Jeg registrerer at flere av talerne har vært inne på det samme, men likevel ikke vil være med på et forslag som klart sier at vi må legge opp til en grundig gjennomgang i departementene med tanke på forenkling og samordning. Jeg merket meg at representanten Brekk sa at han forventet at dette blir gjort. Det er jeg veldig glad for. Det er i grunnen det forslaget vårt, som den samme representanten ikke vil være med og støtte, går ut på. Men ellers er jeg helt enig i innholdet i innlegget hans.

Jeg er klar over at det nå foregår en forbedring av regelverket i enkelte departement, men i denne saken bør det koordineres, slik at man får et felles regelverk og én dør å henvende seg til når det skjer katastrofer. Derfor er det forslaget som kommer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, det riktige forslaget her. Jeg har merket meg at Fremskrittspartiet vil gå mer rett på sak og si at vi gjør det slik og slik. Vi må nok innrømme at saken er mer kompleks enn at vi kan ta en saksbehandling nærmest over bordet. Departementene har behov for tid til å gjennomgå dette, slik at det kan koordineres. Min sterke oppfordring er at regelverket blir gjennomgått, og at vi får en betydelig forenkling. Det burde ikke være nødvendig å forholde seg

til tre departementer for å kunne medvirke når en eventuell katastrofe oppstår.

Presidenten: Dei talarane som heretter får ordet, har ei taletid på inntil 3 minutt.

André N. Skjelstad (V) [14:40:18]: Det var med en viss undring jeg så at posisjonspartiene ikke gikk lenger og støttet forslaget fra Venstre, Kristelig Folkeparti og Høyre.

Under storflommen i Trøndelag besøkte statsrådene Haga og Enoksen de mest flomutsatte områdene. Gjennom forskjellige møter og en rekke avisoppslag om dette skapte de store forventninger, både regionalt og i lokalsamfunnene. To fylker var rammet. At disse forventningene ble innfridd, er vel å trekke det særdeles langt. Det ble definitivt ikke.

Jeg skal ikke si som en folkevalgt representant sa til meg på et av mine besøk i de mest flomutsatte områdene da erstatningen ble kjent: Hadde statsråd Enoksen stilt seg like velvillig til erstatningsutbetaling som til helikopterkostnadene han hadde under befaringen, hadde det ikke vært noe problem. Jeg tror ikke det er så enkelt som det, men man skal være litt bevisst på hvilke signaler man gir ved slike besøk.

Under den ordinære spørretimen 11. oktober og 25. oktober i fjor tok jeg opp problemstillingen vedrørende flom og naturskade. Jeg kom bl.a. inn på problematikken i forhold til kutt i tjenestetilbudet, som flere har vært innom i dag, i mitt spørsmål til statsråd Enoksen 11. oktober 2006. Statsråd Enoksen svarte følgende:

«Når det gjelder nedbetalingsavtale, vil jeg selvsagt se positivt på det hvis det kan hjelpe på situasjonen i Grong.»

Dette var selvfølgelig ikke nok, men jeg så på det som en positiv invitt til at han ville vurdere det på en generell basis, ikke bare for Grong, med tanke på en nedbetalings-situasjon med eventuelt låneopptak, slik at kommunene kunne være fristilt i forhold til hvordan de skulle dekke inn skadene. Dette er dessverre heller ikke nevnt fra posisjonen side i det framlegget som ligger foran oss i dag.

Posisjonen viser til at Regjeringen satte i gang et arbeid i forhold til ras- og skredproblematikken, men de sier ingenting om forenklinger og det aktuelle regelverket for Kommunal og regionaldepartementet, Landbruks- og matdepartementet og Olje- og energidepartementet, som helt klart hadde vært mulig å legge til ett departement. Det er etter min mening en nødvendighet. Når en flom eller en annen naturskade krever at den aktuelle kommunen må ut med flere egenandeler for den samme skaden, blir dette altfor byråkratisk.

Man kan ha et visst håp om at Regjeringens arbeid med ras- og skredproblematikk får en større progresjon, slik at man får et enklere regelverk underlagt ett departement.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 3.

(Votering, sjå side 2616)

S a k n r . 4

Interpellasjon fra representanten Jan Bøhler til helse- og omsorgsministeren:

«Det er av stor betydning for befolkningen hvordan apotekenes rolle og funksjonsmåte utvikles. Etter at de ble organisert i kjeder med grossister og andre som eiere, har apotekdekningen landet rundt utviklet seg i positiv retning. Det fins samtidig mangler i tilgjengeligheten og betydelig forbedringspotensial. Blant annet er det mange steder et svært begrenset tilbud av vaktapotek på nattetid og helligdager. Det burde også kunne skapes tilbud om lavterskeltjenester på apotekene, f.eks. målinger av blodsukker og blodtrykk, enkle kontroller av KOLS-rammede, bidrag til legemiddelassistert rehabilitering, osv. Eventuelle avtaler om dette må ses i forhold til de betydelige overskudd som apotekkjedene har hatt. Videre er det viktig å styrke tryggheten i medisinsomsetningen. Da må faglig rådgivning til kundene sikres, noe som svekkes gjennom omsetning utenom apotek og via Internett.

Hvordan ser statsråden på disse utfordringene?»

Jan Bøhler (A) [14:44:57]: Apotekene er en viktig del av helsevesenet og helsetjenestene som drøftes for lite. De når ut til svært mange av innbyggerne. I fjor gjennomførte de 41 millioner kundeekspedisjoner. Apotekene har 6 000 ansatte som på sett og vis er gratis helsearbeidere for samfunnet, og som er i nærkontakt med publikum. Vi har 581 apotek i Norge. Det vil si at vi har ett apotek pr. ca. 8 000 innbyggere. Det er en forbedring på nesten 50 pst. siden apotekreformen i 2001. Denne forbedringen har skjedd i områder som Sør-Trøndelag, Aust-Agder, Troms, Akershus, Østfold osv. – de har de beste tallene – dvs. på kryss og tvers av landet. Det er altså ikke noe ensidig bilde, at det f.eks. er i sentrale strøk at dekningen er blitt bedre.

Jeg vil ta for meg tre problemstillinger knyttet til utviklingen av apotekene som en del av helsetjenestene våre. Det første gjelder tilgjengelighet av helsetjenester. Det andre gjelder kvaliteten på apotekenes tjenester. Og det tredje gjelder pris.

Når det gjelder det første, tilgjengeligheten til helsetjenester gjennom apotek, har vi i Norge en stor utfordring i forhold til å oppdage sykdommer tidlig, før folk får for alvorlige helseproblemer. Det er mange som ikke har så store ressurser, som ikke har så mye peiling på hvordan de skal finne fram i helsevesenet – hvordan de skal få undersøkt seg, hvis de lurer på noe. Det ville vært en stor fordel hvis apotekene kunne bidratt med mer her, fordi så mange av oss stadig er innom der. Da tenker jeg på utbredte folksykdommer som diabetes. Det anslås at 130 000–150 000 mennesker i Norge i dag har forstadier, begynnende diabetes, som i dag ikke er oppdaget, og det ville være til stor hjelp for dem hvis det kunne oppdages tidlig. Da tenker jeg meg at vi kunne hatt et mer utbredt system med tilbud om måling av blodsukker på apotekene, slik at man, når det er faresignaler, raskt kunne henvise videre til lege og vise disse menneskene vei i systemet, og i neste omgang følge opp når det gjelder medisinerings osv.

Det samme gjelder den utbredte folkesykdommen KOLS, som gjelder ca. 200 000 mennesker som vi vet om i dag, og der det også vil være mange uoppdagede tilfeller. Det gjelder astma. Vi kunne ved å bruke spirometri på apotekene gi folk en første sjekk med tanke på om de kan ha tilløp til KOLS eller astmaproblemer, og så vise videre i systemet til leger, på samme måte som når det gjelder diabetes.

Det samme kan sies om kolesterol og oppfølging av dem som har for høyt kolesterolinnhold i blodet. Det kan sies om abortforebygging. Vi vet at apotekene allerede i dag gjør en jobb når det gjelder legemiddelasstert rehabilitering av rusmiddelmissbrukere, men dette kan gjøres i mye større omfang. Og de gjør en jobb når det gjelder røykeslutt, få folk til å slutte til å røyke, som også kan gjøres i mye større omfang.

Så jeg mener at det er et stort potensial for at apotekene, så godt utbygd som de er nå, kan spille en enda større og enda mer positiv rolle i våre helsetjenester.

Når det gjelder tilgjengelighet, vil jeg også peke på en annen problemstilling, nemlig at det selvsagt skjer med alle at man kan ha behov for apotekmidler til tider da apotekene er stengt – om natten, i helger, på helligdager osv. I store deler av landet er det ikke tilstrekkelig med natt-åpne apotek. Her i Oslo og Akershus-området er det bare ett nattåpent apotek – Jernbanetorget – hvor det er store køer og altfor lang ventetid når det haster med å få tak i medisiner om natten, og veldig lang reisevei. Så et spørsmål til statsråden er om vi kan gjøre mer for å få flere natt-åpne apotek, og hvordan man i et samspill med kjedene kan realisere det.

Jeg mener at det i det hele tatt burde vært et prosjekt sammen med apoteknæringen om disse spørsmålene jeg nå har vært inne på, som gjelder tilgjengelighet av helsetjenestene. Det gjelder å skape lavterskeltilbud på områdene diabetes, KOLS, kolesterol, astma, abortforebygging, LAR, røykeslutt – og kanskje noen flere felter.

Det andre hovedtemaet som jeg vil ta opp, er kvaliteten i helsetjenestene gjennom apotekene. De har begynt med et prosjekt som kalles legemiddelsamtale, som er en legemiddelgjennomgang med pasientene. Kanskje bruker man for mange typer legemidler. Det kan gå på kryss og tvers med resepter og henvisninger. Når man får gjennomført slike legemiddelsamtaler, viser det seg at det er stort potensial både for å hjelpe den enkelte til bedre medisinbruk og for samfunnet til å spare ressurser. I Danmark er det anslått at man sparer ca. 300 mill. kr på denne typen legemiddelsamtaler. I Skåne i Sverige, hvor de har hatt et prosjekt for dette, har de anslått at de har spart 17 pst. Men det viktigste er altså at pasientene skal bruke riktig medisin. Det er et forsøk på gang her i Norge nå, med om lag 150 slike legemiddelsamtaler. Jeg tror dette burde gjennomføres i mye større omfang.

En ny utfordring nå med hensyn til kvaliteten i apotekene gjelder det som kalles skreddersydde medisiner. Jeg tror det vil gå mer og mer i retning av at man trenger høy kompetanse på apotekene. Vi trenger flere flinke farmasøyter som kan hjelpe til jo mer skreddersydde medisinene blir for den enkelte – for vi kommer til å få en utvikling

gjennom den nye medisinske forskningen og den medisinske verden, hvor man ikke bare lager medisiner som skal treffe alle, men greier å skreddersy dem etter den enkeltes gensammensetning osv. Det vil kreve en kvalitetsopprusting av apotekene i årene som kommer.

Vi kjenner også til at apotekene oppdager mange mangelfulle resepter og på den måten bidrar til kvalitet i hel-sevesenet. Det er anslått at av alle reseptene de behandler – jeg tror det er 27 millioner, det er i hvert fall et veldig høyt tall – har opp til en halv million av disse mangler. Jeg synes det er viktig at dette blir oppdaget. Det er også viktig at apotekene har en uavhengig meldeplikt når det gjelder å se på og følge opp mistenkelig forskrivningspraksis; det kan være uregelmessigheter i forskrivning av medisiner. Det er også viktig at man gjennom legemiddelsamtaler og annen oppmerksomhet greier å slå fast feil legemiddelbruk. Det er anslått at man i opptil 20 pst. av behandlingsforløpene i Norge kan utsettes for plager på grunn av at legemiddelbruken ikke er akkurat slik den skulle.

Jeg tror det er et stort behov for å utvikle kvaliteten ved apotekene gjennom å styrke samarbeidet om legemiddelsamtaler, skreddersydde medisiner, mangelfulle resepter og mistenkelig forskrivningspraksis. Jeg tror også at når det gjelder spørsmål om omsetning utenfor apotek, er tilgjengeligheten nå så god at det aller viktigste er å styrke den faglige kompetansen ved apotekene rundt disse spørsmålene jeg har vært inne på, og satse på at apotekene kan bygge ut sin faglige kompetanse enda mer framfor å gå i retning av for utbredt omsetning utenfor apotek, hvor man kan svekke oppfølgingen av pasientene på alvorlig måte og svekke den ansvarlige legemiddelbruken.

Det siste spørsmålet, som jeg skal komme kort inn på, gjelder prisdannelsen ved apotekene. Det er klart at når 2/3 av inntektene av omsetningen dekkes gjennom blåreseptordningen, er det fare for at det er for liten oppmerksomhet rundt priskonkurranse/prisdannelse. Lavere priser var jo et av målene med reformen i 2001, men der er man ikke på samme måte i mål som når det gjelder tilgjengelighet og arbeid med kvalitet – de andre tingene jeg har vært inne på.

Hvis man ser på f.eks. ti av de mest brukte medisinene som er på patent, ligger vi relativt lavt i pris i forhold til Norden for øvrig og i forhold til Europa. Men det er ingen tegn på at det er konkurranse apotekene imellom i Norge for å holde lave priser. Vi ser i spørsmålet om indekspris-systemet som ble opphevet for et par år siden, men som viste problematikk, og vi ser i forbindelse med det som nå kalles gråsonepreparater, hvor det blir utlevert kopier istedenfor de preparatene som er avtalt med myndighetene, at det er problemer rundt hvordan man håndterer at de tre store apotekkjedene eies av grossister, slik at man har tilløp til et oligopol istedenfor et monopol, som det var tidligere. Så jeg vil også be ministeren om å kommentere spørsmålene om hvordan vi bedre kan følge opp prisdannelsen, sørge for reell priskonkurranse og ryddige forhold på dette området.

Statsråd Sylvia Brustad [14:55:21]: Apotekene er, som interpellanten har påpekt, en viktig del av den norske

helsetjenesten, både som faghandel for legemidler og som arena for formidling av farmasøytisk kompetanse. Apotekene skal sikre forsvarlig utlevering av legemidler til sluttbruker, og de skal medvirke til riktig legemiddelbruk gjennom veiledning og farmasøytiske tjenester til befolkninga.

I henhold til den loven vi har, plikter apotekene å forhandle alle legemidler som er tillatt solgt i Norge, og dessuten vanlig medisinsk utstyr. Videre gir apotekloven plikt til å veilede kundene om riktig bruk av legemidler. Personalet må gi kunden alle nødvendige opplysninger for sikker bruk, svare på spørsmål og om nødvendig også vise hvordan legemidlet skal brukes. Denne plikten er en av de viktigste årsakene til at apotek i utgangspunktet har monopol på omsetning av legemidler til forbrukere. Slik informasjonsaktivitet skal derfor dekkes innenfor apotekenes ordinære avanse. Tilbud om tjenester utover dette er som kjent i utgangspunktet frivillig for apotekene.

Mange apotek tilbyr ekstra faglig oppfølging til enkelte pasientgrupper, f.eks. astmapasienter, pasienter med hjerte- og karlidelser og diabetespasienter. For enkelte legemidler, f.eks. legemidler til inhalasjon, kreves opplæring og systematisk oppfølging for å mestre teknikken. Diabetespasienter får flere steder tilbud om oppfølging av blodsuktermålinger, kontroll av utstyr og råd om behandling. Det finnes egne diabetesansvarlige i flere apotek. Videre inngår forebyggende helsearbeid i apotekenes tilbud. De gir råd om egenomsorg med kostholdsanbefalinger, slanking og røykeslutt, for å nevne noen eksempler.

Enkelte apotek tilbyr lavterskeltilbud som f.eks. måling av blodtrykk og blodsukker. Apotekkunden kan gjøre målinga sjøl eller få hjelp av personalet på apoteket. Dersom det avdekkes unormale verdier, bes pasienten om å kontakte legen sin, og fastlegen, som har hovedansvaret for å følge opp pasientene utenfor spesialisthelsetjenesten, samarbeider med annet helsepersonell når det er nødvendig.

Lavterskeltjenester ved apotekene kan tenkes å være et tilskudd til fastlegenes virksomhet. Men slike tjenester kan også reise enkelte prinsipielle og praktiske spørsmål. En mulig problemstilling kan være hvorvidt slike helse-tjenester fører til økt salg av enkelte legemidler og andre apotekvarer. En annen problemstilling er om apotekansatte har kompetanse til å tolke prøvesvar i alle situasjoner og gi korrekte råd til pasienten. Lovverket setter grenser for hvilke produkter og tjenester et apotek har lov til å tilby. Jeg vil løpende vurdere om det er behov for utdypende retningslinjer for å sikre at apotek ikke utvikler seg for langt i retning av «landhandel» eller i retning av å bli et slags helsesenter.

Apotekansatte skal bruke sin kompetanse på en måte som bidrar til best mulig helse i befolkninga. Derfor er det viktig at farmasøytens spisskompetanse blir utnyttet. Særlig gjelder det for pasienter som får sammensatt og komplisert legemiddelbehandling. For å oppnå best mulig bruk av legemidler kreves det sjølsagt kunnskap om sykdom og legemidler, både hos bruker og hos flere personellgrupper. I fjor fikk Sosial- og helsedirektoratet i oppdrag å etablere prosjekter der kvalifisert helsepersonell

skal gjennomgå den totale legemiddelbruken blant pasientgrupper som er særlig utsatt. Apotek er en av flere mulige arenaer for slik helsehjelp.

Legemiddelgjennomgang i apotek er et lavterskeltilbud til pasienter som ønsker å gjennomgå sitt legemiddelbruk. Dette foregår som en individuell samtale mellom pasient og farmasøyt og er mer grundig enn hva som kan forventes ved vanlig reseptekspedering. Apotekforeningen er nå i slutfasen av et prosjekt med legemiddelsamtaler i apotek. Prosjektet er delfinansiert av Sosial- og helsedirektoratet. Apotekforeningen skal legge fram resultater fra prosjektet på Legemiddeldagen nå i mai. Erfaringene fra prosjektet vil være avgjørende for hvordan dette arbeidet skal organiseres i tida framover.

Som kjent trådte den nye apotekloven i kraft 1. mars 2001. Den åpnet for en friere regulering av etablering og eierskap i apotek. Loven ble evaluert i 2004, og konklusjonen var at målene om økt tilgjengelighet, økt service og effektivisering av apoteknæringa var nådd. Siden 1. januar 2001 er det etablert over 170 nye apotek i Norge. Nye apotek er primært opprettet i tettbygde strøk, men distriktskommuner har også fått en del av dette. Evalueringa viste også at ventetida på apotek har gått ned, og at kundeservicen har økt.

Med bakgrunn i de erfaringer som er gjort siden 2001, har Statens legemiddelverk fått i oppdrag å gå gjennom apoteklovgivninga med tanke på justeringer og endringer. Alle berørte aktører har fått anledning til å ta del i denne prosessen både før og etter at endringsforslag er sendt på høring. Departementet vil motta Legemiddelverkets vurderinger og tilrådinger i løpet av dette året. Deretter legger vi opp til å gjennomføre en alminnelig høringsprosess.

Statens legemiddelverk fikk også i oppdrag å vurdere driftsstøtteordninga for apotek og apotekvaktordninga. De konkluderer med at apotekdekninga er god. Et kundevennlig trekk er at svært mange apotek også har innført lengre åpningstider. Apotek som ligger i kjøpesentre, følger normalt sentrenes åpningstider og holder mange steder åpent til kl. 21 på hverdager og til kl. 18 på lørdager.

Som kjent yter samfunnet økonomisk støtte til driftsstøtte og vaktapotek. Driftsstøtte gis til apotek på steder der det ikke er et tilstrekkelig kundegrunnlag for forsvarlig økonomisk drift, men der det likevel er viktig at apotektilbudet opprettholdes. Støtte til apotekvakt skal sikre utvidede åpningstider der dette er nødvendig. Bruk av of-fentlige midler for å sikre apotek i distriktene og apotekvakt må ses i sammenheng med hvordan vi prioriterer helsekronene.

Akutte behov for legemidler blir vanligvis dekket gjennom tilbudet om legevakt. Tilbudet om legemidler fra legevakt varierer selvfølgelig, avhengig av annen tilgang på legemidler. I Distrikts-Norge er det ofte slik at leger og legevakt har et større utvalg av legemidler som dekker behov for rask igangsetting av behandling. Men her er jeg åpen for å vurdere endringer når vi nå får gjennomført den prosessen som er i gang.

Dersom det viser seg at behovet for apotekvakt har økt, har Legemiddelverket nødvendige hjemler for å pålegge

apotekvakt. Det er en utfordring å finne riktig nivå på pålagt apotekvakt. I Oslo er det nå to apotek som holder åpent på søndager, uten at de er pålagt apotekvakt.

Fra november 2003 har det vært åpnet for salg av et begrenset utvalg av reseptfrie legemidler ved andre utsalgssteder enn apotek, f.eks. i dagligvarebutikker og på bensinstasjoner. Ordninga ble som kjent etablert fordi reseptfrie legemidler betraktes som trygge i bruk, dersom de brukes slik de skal. Ordninga omfatter legemidler som ofte etterspørres utenom apotekenes vanlige åpningstider. Mange av utsalgsstedene i denne ordninga har døgnåpent. Det er som kjent innført 18 års aldersgrense for kjøp av legemidler ved disse nye utsalgsstedene. Det er videre forbud mot å gi legemiddelfaglig rådgivning, for å unngå at ikke-kvalifiserte butikkansatte skal gi gale råd. Dersom kunder likevel har behov for råd, skal det gis av fastlege og apotek.

Statens legemiddelverk har evaluert ordninga med salg av legemidler utenom apotek. Denne evalueringa viser at det ikke har vært noen stor økning i forbruket av reseptfrie legemidler. Legemiddelverket har heller ikke observert økt feilbruk, selv om tilgjengeligheten er blitt bedre.

Det vi ser, er at kjøp av legemidler over Internett øker i omfang og skaper en viss bekymring. Som en følge av EØS-avtalen har Norge akseptert at innbyggerne kan få tilsendt legemidler fra EØS-området. Det er ikke tillatt å kjøpe legemidler via Internett fra land utenfor EØS-området. Departementet har fått utredet spørsmålet om privatpersoners adgang til å kjøpe legemidler ved forsendelse fra EØS-land. Denne rapporten viser at omfanget av slik handel er beskjedent. Rapporten med forslag til tiltak har nylig vært på høring, og jeg vil følge opp anbefalingene i den for å begrense eventuelle negative helseeffekter.

Vi har i dag god kunnskap om apotekenes rolle og funksjonsmåte gjennom ulike undersøkelser og evalueringer. Etter min vurdering gir denne kunnskapen grunnlag for å si at situasjonen i apoteknæringa er bra. Men jeg følger kontinuerlig med på situasjonen. Vi vil vurdere nye muligheter og tiltak for å sikre at legemidler og farmasøytiske tjenester skal være tilgjengelig for hele befolkninga, og at apotekene skal kunne fylle sin rolle i helsetjenesten på en god måte. Det betyr også at vi i de prosesser som nå pågår, vil vurdere en del av de tiltakene som representanten Bøhler har tatt opp i denne interpellasjonen.

Jan Bøhler (A) [15:05:24]: Takk til statsråden for et fyldig og godt svar, som brakte opp mange ting. Jeg vil bare konsentrere meg om et par spørsmål nå i første omgang. Det gjelder organiseringen i forhold til grossister og de tre store apotekkjedene. Det gikk hele Stortinget inn for både i 2001 og 2005, og det var hensikten at man gjennom det skulle ha tung makt i forhold til legemiddelindustrien på den andre siden, og ha sterke apotekkjeder som kunne forhandle på pris, kvalitet osv. Hvis modellen med eierskap gjennom grossistene slår ut på den måten som vi så i indekssprissystemet, hvor det virket som om man istedenfor å bruke den makten overfor legemiddelprodusentene samarbeidet med dem om å gå snarveier i forhold til myndighetene, blir det problematisk. Det samme gjelder i

forhold til det vi nå har sett i en rapport fra Norges Handelshøyskole når det gjelder gråsonepreparater, om at man har utlevert kopier istedenfor de medisinene som har vært forutsatt i avtalene. Så det er veldig viktig nå at vi setter fokus på hvordan dette krysseierskapet fungerer, og på hvordan vi gjennom reguleringstiltak kan sikre at vi har reell priskonkurrans, åpne forhold, unngår omveier og ting som kan innebære å misbruke systemet.

Jeg vil også si at det er viktig å få god oversikt over fortjenesten, utbyttet til apotekkjedene. Spørsmål om å gjennomføre f.eks. legemiddelsamtaler, som statsråden var inne på – her er det et forsøksprosjekt ved apotekene som etter min mening burde ha mye større omfang – og kanskje også diabetesundersøkelser, KOLS-undersøkelser osv., burde kunne ses i sammenheng med avansen, fortjenesten, til apotekkjedene. Der burde man kunne inngå avtaler hvor det ikke bare var snakk om nye utgifter for det offentlige, men også om levering av tjenester som står i forhold til den avansen og fortjenesten apotekene oppnår.

Jeg håper det kan settes mer trykk på den delen som angår lavterskeltilbud ved apotekene, og at man kan bruke de positive erfaringene som statsråden omtalte, til å få hevet det opp på et nytt nivå når det gjelder omfang.

Statsråd Sylvia Brustad [15:08:25]: Jeg kan bekrefte at fra Regjeringas side er vi innstilt på å bruke apotekene i forhold til den rollen de har i helsetjenesten, og også om nødvendig tilpasse dem enda mer til dagens virkelighet i forhold til noe av det som representanten Bøhler har vært inne på. Vi har prosesser på gang her. Vi skal ha høringer, og vi skal komme tilbake til Stortinget med det på en skikkelig måte.

Jeg er også enig med representanten i at det er flere områder innenfor såkalte lavterskeltilbud hvor det er mulig at apotekene kan gjøre noe mer, bare vi finner ordentlige rammer for det.

Når det så gjelder spørsmålet om fortjeneste i apotek, er det riktig at apotekkjedene har hatt betydelige overskudd. Men fra 1. januar i år er prisene på generiske legemidler – og dermed apotekkjedenes fortjeneste – redusert betydelig. Men det står likevel ikke i motsetning til å kunne se på noe av det som interpellanten var inne på i sitt innlegg, for å forbedre tilbudet ytterligere.

Jeg deler interpellantens syn på at vi den siste tida har fått avdekket en del ting som det er grunn til å gå nærmere inn i, og som det vil bli gått nærmere inn i. Det er klart at det er i alles interesse at vi er trygge på at det er reell priskonkurrans, at det er et ordentlig system, og at det er ordentlig kontroll. Det gjelder også spørsmålet om gråsonepreparater. Jeg skal med interesse lytte også i denne debatten og ta med meg de innspill som kommer, i den prosessen som vi nå har i gang.

Harald T. Nesvik (FrP) [15:10:33]: Jeg har prøvd å følge legemiddelområdet her på Stortinget de siste ti årene, og jeg har vært saksordfører for legemiddelkapitlet de fleste av disse årene i komiteen. Videre var jeg også saksordfører for den apotekloven som man her snakker om, og som ble gjort gjeldende fra 1. mars 2001.

Jeg tror nok at vi skal ta inn over oss at det aller meste av det som den gangen ble lagt til grunn i forbindelse med apotekloven, faktisk er innfridd. Så kan man selvfølgelig ta inn over seg at man særlig på det prismessige området nok ikke har fått oppfylt de forventningene eller ønskene som man hadde, men akkurat den biten var ikke det som det ble lagt mest vekt på i apotekloven. Det gikk i første rekke ut på kvalitet. Det gikk ut på utbredelse, på å få opp antallet apotek også ute i distriktene og på den kvaliteten som var der.

Jeg må si at innspillene til representanten Bøhler er på mange måter svært interessante. Spørsmålet er: Hvordan kan vi på en enda bedre måte enn i dag klare å integrere apotekene og det apparatet som faktisk er der? For det er et stort apparat. Det er veldig mange flinke fagfolk som har stor kompetanse på området. Da er spørsmålet: Hvordan klarer vi å utnytte det potensialet som er der, til beste for pasientene og for helsevesenet generelt? Jeg tror at her er det mye å gjøre. Jeg tror at vi kan gå en vei for å få en bedre utnyttelse. Det første er at man bør sette seg ned i samme rom og få diskutert dette, ikke bare mellom myndighetene og apotekene, men man bør også ta med seg Legeforeningen og andre for nettopp å se på hvilke typer tjenester det er naturlig at apotekene skal kunne tilby i framtiden. Kompetanse på legemiddel er ikke nødvendigvis det samme som legekompentanse. Det skal man også ta inn over seg. Men det er helt åpenbart at det er ting som kan gjøres. Det kan være å ta utvidede blodprøver, som har vært nevnt. Det kan være spirometriundersøkelser for å avdekke både astma og KOLS. Det kan være en rekke ting, som f.eks. blodtrykksmålinger. Jeg tror kanskje vi kan bruke apotekene enda mer enn vi gjør i dag, f.eks. til å kunne tilby den enkelte å få en gjennomgang av legemidlene sine for å se det i sammenheng, for jeg tror det finnes også en betydelig overmedisinering, ikke bare undermedisinering, i befolkningen. Jeg tror også mange har mange spørsmål om det som har med legemiddel å gjøre. Jeg tror det er viktig at vi tar det inn over oss.

Videre er det også viktig at vi tar utviklingen i det internasjonale markedet inn over oss. Vi ser at det handles en del legemidler over Internett. Jeg tror i hvert fall at det lureste vi kan gjøre for å få en større kontroll på dette markedet, er å åpne for å få norske aktører, kanskje blant de allerede etablerte apotekene, til å gå inn og se på dette, på hvordan vi kan gjøre det i Norge. Det som er det viktigste, er å ha kontroll på området, sørge for at norske pasienter, de som har behov for legemidlene, virkelig har sikkerhet for at det som står på forpakningen, er det man får. Jeg tror også i likhet med representanten Bøhler, som var inne på framtiden, at det som har med designerdrugs å gjøre, medisin tilpasset den enkelte, mest sannsynlig kommer til å føre oss til den situasjonen som var på kompetansesiden for en del år tilbake, der man produserte enkelte legemidler ute i de stedlige apotekene for å tilpasse dem den enkelte persons behov. Jeg tror nok vi har store utfordringer, men vi har svære muligheter, fordi vi har et stort apparat med høy kompetanse, og det bør vi utnytte på en mye bedre måte.

Bare for i den sammenheng å ta et innspill som har overrasket meg, og som det fortsatt overrasker meg at vi ikke har klart å gjøre noe særlig med. Det går nemlig på multidoseforpakninger for pasientene, hjemmeboende og andre. Hvorfor i all verden har vi ikke i dette landet klart å få økt bruk av multidoseforpakningene, som helt åpenbart vil være til gode for pasientene?

Men det som er viktig at vi tar inn over oss, er at apotekene faktisk er avhengige av å ha god økonomi, fordi vi har pålagt dem en del oppgaver knyttet til at de skal ha medikamenter på plass, og de har oppgaver knyttet til rådgivning og skal ha kunnskap. De skal ha mange fagpersoner til stede. Da er det viktig at vi sikrer dette også gjennom den økonomiske virkeligheten til apotekene. De skal kunne ha en god økonomi og en romslig hverdag, for det er til beste for pasientene også.

Sonja Irene Sjøli (H) [15:16:02]: Jeg vil gi honnør til interpellanten Bøhler for å sette søkelyset på apotekenes rolle i helsetjenesten. Apotekene har en viktig oppgave i å sikre en forsvarlig utdeling av legemidler til pasientene. Evalueringen av den nye apotekloven, som trådte i kraft i 2001, har vist at apotekene har blitt mer tilgjengelige og mer effektive, samtidig som kundene opplever at servicen er blitt bedre.

Slik representanten Bøhler påpeker, bør det vurderes nærmere om apotekene i kraft av å være faghandel kan utføre flere oppgaver enn i dag. Det var også bakgrunnen for at Samarbeidsregjeringen i St.meld. nr. 18 for 2004-2005 gikk inn for å utrede muligheten for utvidelse av apotekenes virksomhet. Det ble bl.a. foreslått å vurdere apotekenes rolle i forbindelse med en gjennomgang av særlig utsatte pasienters legemiddelbruk. Høyre ser fram til at Regjeringen følger opp disse tiltakene – slik også statsråden var inne på – og orienterer Stortinget om de vurderingene på en egnet måte.

Fra Høyres side kan vi for øvrig slutte oss til representanten Bøhlers påpekning av at mange pasienter i dag har for dårlig tilgang til apotekjenester, særlig utenom ordinær åpningstid. Det var spennende det som Bøhler kom med, at det kan være behov for å utvide åpningstidene, særlig i storbyene.

Vi er imidlertid uenige med Bøhler i at salg av reseptfrie legemidler utenom apotek er problematisk i så måte. Denne ordningen ble innført av Samarbeidsregjeringen for å sikre pasientene bedre tilgang til reseptfrie legemidler. En evaluering foretatt av Legemiddelverket som ble publisert i desember 2006, viser at ordningen har vært en suksess. Langt flere utsalg ble opprettet enn forventet, faktisk hele 5 632 utsalg pr. 20. juni 2006. Utsalgene viser god geografisk spredning, hvilket betyr at de særlig kommer distriktsbefolkningen til gode. Pasientene har også fått mulighet for å kjøpe reseptfrie legemidler til en lavere pris, fordi dagligvarehandelen har 10–20 pst. lavere pris på merkevarene enn apotekene. Ordningen har virket gunstig inn på prisutviklingen i form av lavere prisvekt på konkurranseutsatte legemidler. Videre viser evalueringen at det ikke har vært noen betydningsfull økning i forbruket av reseptfrie legemidler, og det er ikke funnet tegn til

økt feilbruk av de aktuelle legemidlene. Ordningen har heller ikke svekket apotekdekningen.

Fra Høyres side støtter vi derfor Legemiddelverkets anbefaling om at ordningen med salg av reseptfrie legemidler bør utvides til å omfatte flere legemidler, f.eks. allergimedisiner. Mange oppdaget nok i løpet av den siste varme helgen at bjørkepollen sprang ut for fullt, fordi vi fikk noen uvanlig varme vårdager. I slike tilfeller ville det være en fordel for pasientene at reseptfrie allergimedisiner var lett tilgjengelige i butikk eller på bensinstasjon. Dette gjelder jo i særlig grad de som bor i distriktene. Jeg vil utfordre statsråden til å kommentere hvordan hun vurderer Legemiddelverkets anbefaling her, og om hun vil følge opp forslaget om å utvide ordningen.

Selv om evalueringen av apotekloven som nevnt viste en positiv utvikling i tilgjengelighet og effektivitet, er det åpenbart at den nye apotekstrukturen byr på utfordringer knyttet til behovet for en effektiv konkurranse i legemiddelmarkedet. Den vertikale integrasjonen mellom grossist og apotek kan svekke en ønsket konkurranse som kunne ha bidratt til lavere priser på legemidler for pasientene og for samfunnet. I den nevnte stortingsmeldingen om legemiddelpolitikken viste Samarbeidsregjeringen til at man ønsket å vurdere effekten av iverksatte tiltak, bl.a. trinnprismodellen, før man vurderte andre markedsregulerende tiltak. Fra Høyres side mener vi imidlertid at dersom den ønskede effekten uteblir, er det nødvendig å se på behovet for endringer av adgangen til vertikal integrasjon. Denne ordningen er for øvrig et sønorsk fenomen. Jeg vil be statsråden om å kommentere denne vurderingen.

Inga Marte Thorkildsen (SV) [15:20:56]: Jeg syns representanten Bøhler reiser en interessant debatt, sikkert bl.a. på bakgrunn av helse- og omsorgskomiteens besøk til Apotekforeningen tidligere i år. Apotekene er, som statsråden har påpekt, en viktig del av den norske helse-tjenesten. De skal være faghandel for legemidler og formidle farmasøytisk kompetanse, sikre forsvarlig utlevering av legemidler og medvirke til riktig legemiddelbruk. Apotekloven gir en plikt til å veilede kundene om riktig bruk av legemidler, og personalet må gi kunden alle nødvendige opplysninger for sikker bruk, svare på spørsmål og om nødvendig vise hvordan et legemiddel brukes. Det er derfor viktig at de ansatte reflekterer innbyggerne i området når de skal veilede kundene. Språkkunnskaper er f.eks. en viktig kvalifikasjon i mange områder av landet.

Alt dette er sentrale og viktige funksjoner som SV har vært opptatt av, bl.a. i forbindelse med diskusjonen om å tillate salg av visse reseptfrie legemidler utenfor apotek, som vi var svært kritiske til. Informasjonsplikten og kontrollen med salget var viktige argumenter for oss. Vi kommer til å ha en kritisk holdning også i fortsettelsen, og jeg vil be departementet vurdere opplysninger som vi fikk fra Apotekforeningen tidligere i år, om at Giftinfo.sentralen rapporterer om dobling av feilmedisinering på grunn av paracetamol. Det ble i dette møtet også hevdet at reseptfrie legemidler er i enorm vekst, og at 35 pst. av salget av paracetamol skjer utenfor apotek.

Når legemidler tas ut av apotek, unntas de også for veiledningsplikt, noe som får konsekvenser også for salg i apotek, fikk vi vite. Dette er en bekymring vi har fra SVs side, og jeg syns det er grunn til å følge med på utviklinga på dette området.

Jeg vil også trekke fram spørsmålet om import av legemidler, og særlig reseptbelagte legemidler via Internett. Her er vi veldig bekymret, og jeg er glad for at departementet har en aktiv holdning til akkurat dette spørsmålet. SV mener at det er grunn til å ta dette veldig alvorlig, og vi er skeptiske til at et importforbud f.eks. vil kunne være i strid med EØS-avtalen fordi det vil virke konkurransevridende. I så fall mener jeg det er grunn til å spørre om ikke resept i seg sjøl er et konkurransehinder.

Da komiteen besøkte Apotekforeningen, fikk vi presentert mange gode argumenter for å ta apotekene mer i bruk. Vi fikk vite at ni av ti nordmenn bor i kommuner som har apotek, og at vi her snakker om 6 000 helsepersonell som er tilgjengelig gratis og uten timebestilling. Apotekforeningen var opptatt av å benytte apotekene mer aktivt, naturlig nok, overfor store sykdomsgrupper som astma, KOLS, høyt kolesterol og diabetes – i tillegg til LAR-pasienter, som altså er rusmiddelavhengige i legemiddellassistert rehabilitering.

Når det gjelder diabetes, er samarbeidet mellom apotekene og Diabetesforbundet tett og, tror jeg, godt. Mye annet arbeid foregår på prosjektbasis rundt om i apotekene, og det skal bli spennende å se resultatene av evalueringene. Særlig blir det interessant å høre erfaringene fra de såkalte legemiddelsamtalene. Forsøk i Danmark skal ha vist at hver investerte krone gav tre kroner spart, fordi legemiddelutgiftene sank, og færre måtte oppsøke lege eller legges inn på sykehus. Også i Skåne i Sverige skal de ha hatt svært gode resultater.

Jeg vil rose statsråden for en balansert holdning til det temaet vi nå diskuterer. Det er interessant å diskutere om apotekene skal ivareta flere funksjoner, men det er samtidig viktig å ha med seg en kritisk holdning inn i diskusjonen. Som statsråden sier, kan f.eks. en mulig problemstilling være hvorvidt helsetjenester i apotek vil gi incentiver til å fremme salg av legemidler og andre apotekvarer, og om apotekansatte har relevant kompetanse til å tolke prøveresultater i alle situasjoner og gi korrekte råd til pasientene om riktig oppfølging. Jeg syns også det er positivt at statsråden sier at hun løpende vil vurdere om det er behov for utdypende retningslinjer for å sikre at apotek ikke utvikler seg for langt i retning av «landhandel», eller i retning av helsesenter.

Representanten Jan Bøhler er opptatt av manglende tilgjengelighet til apotek til enkelte tider og enkelte steder i landet. Det er et viktig fokus som vi også har tatt opp gjentatte ganger fra SVs side tidligere. Vi har bl.a. tatt til orde for en øvre begrensning, altså et konsesjonstak, for etablering av apotek i sentrale strøk. Min forgjenger i komiteen, Olav Gunnar Ballo, begrunnet dette med å vise til at dersom man får en stor grad av etablering av apotek i sentrale strøk, og man altså er avhengig av fagpersonell ved de ulike apotekene, vil man lett kunne få en situasjon der man

forverrer muligheten for å rekruttere fagpersonell til mindre kommuner.

Apotekene har fått mye kritikk i mediene den siste ti-da. Jeg er enig med representanten Bøhler i at det er viktig å gå grundig til verks i denne saken, bl.a. når det gjelder spørsmål om eierskap. Det er alvorlig når FarmasiForbundet uttaler i mediene at de ikke er overrasket over prisjuks, og at de «er kjent med at systemet med vertikal integrasjon, hvor grossistene eier apotekene, innbyr til kreative avtaler».

Rune J. Skjælaaen (Sp) [15:26:18]: Det har vært sagt mye fornuftig, synes jeg, i denne interpellasjonsdebatten.

Harald T. Nesvik var saksordfører for den nye apotekloven som trådte i kraft 1. mars 2001. Jeg tror de aller fleste mener at dette var en god endring, og at den nye apotekloven stort sett fungerer bra. Som statsråden sa, var det kommet et sted mellom 160 og 170 nye apotek, så tilgjengeligheten er blitt bedre. Ventetiden er gått ned. Men når det gjelder prisen på legemidler, har det ikke skjedd noe særlig. En følger jo med og leser det som står i avisene, bl.a. at noen mistenkes for prissamarbeid, osv. Jeg synes det er grunn til å være kritisk til en utvikling der en ikke ser større forskjeller i pris på legemidler og på tjenester.

Noe av diskusjonen i dag dreier seg om pliktene som apotekene har. Når det gjelder vaktapotekordningen, er det en viktig ordning, særlig i distriktene, der apotekene ved å ha lengre åpningstider, eventuelt nattåpent, ikke har det samme potensial for inntjening som man har der befolkningsgrunnlaget er større. Jeg synes det er bra å høre at en har denne vaktapotekordningen under kontinuerlig vurdering, og at det også finnes hjemler for å kunne utvide den dersom det skulle være nødvendig.

Statsråden viste til et forsøk i apotekene der en har legemiddelgjennomgang som et lavterskeltilbud. Jeg synes det er grunn til å understreke at apotekene bare skal være én arena. Det er andre områder som jeg mener er viktige, og som jeg mener blir forsømt. Det gjelder bl.a. mange fastleger som ikke har en kontinuerlig og ordentlig gjennomgang av den enkeltes legemiddelbruk og -forbruk. Det viser seg at veldig mange er feilmedisinerte, de går på medisiner og på kombinasjoner av medisiner – etter hvert som sykdomsbildet endrer seg – som ikke er bra. Jeg vet at dette er noe som også Legeforeningen er opptatt av, at fastlegene også må bli flinkere til å gå gjennom den enkelte pasients legemiddelbruk kontinuerlig, slik at pasientene er sikre på at de går på de rette medisinene.

Samtidig har jeg lyst til å si at en holder fram apotekene som et mulig sted hvor dette kan skje, og det er forsøk i gang i forhold til det. Men apotekene har også en agenda – de skal tjene penger. Det er viktig å ha det for seg når man snakker om at apotekene skal utvide sitt område og ta en større del av pliktene knyttet til informasjon om legemiddelbruk. Apotekene har på en måte en dobbeltrolle fordi de skal selge, og fordi de kan anbefale spesielle legemidler osv. Jeg synes bare det er viktig at det blir sagt, og at man må kunne stille noen kritiske spørsmål knyttet

til apotekene, for dette er et område der de har en annen agenda enn f.eks. legene har, når de skriver ut legemidler.

Gunvald Ludvigsen (V) [15:31:43]: Det er fleire moment som blir tekne opp i denne interpellasjonen. Eg skal berre kommentere to av dei ganske kort.

Først til det avgrensa tilbodet av vaktapotek «på nattes-tid og helligdager», som det står i interpellasjonsteksten. Interpellanten var også inne på talet på apotek i Noreg. Som distriktsrepresentant har eg lyst til å seie at problemstillinga i distrikta er eigentleg ikkje om det der er vaktapotek eller ikkje – det er spørsmål om det der er apotek i nærleiken. Det er det som er spørsmålet i svært mange område. I det fylket som eg representerer, Sogn og Fjordane, med 26 kommunar, veit vi konkret at det ikkje er apotek i alle kommunane. Det er sikkert nokre apotekutsal, men eg trur vi må stikke fingeren i jorda og finne ut kvar vi skal satse. Statsråden ymta om at ein må bruke ressursar over statsbudsjettet for å få god apotekdekning generelt i Noreg. Det trur eg er ei riktig satsing – før ein utvidar ordninga med vaktapotek i nokon særleg grad. Det meiner eg verkeleg er viktig.

Så over til eit anna moment, nemleg dette med lågterskeltenester i apoteka. Eg vil seie at i utgangspunktet høyrest det nokså fint ut at vi skal utnytte nokre ressursar der, og dersom det er ledige ressursar som ein nær sagt kan få gratis, så gjerne for meg. Men dersom vi skal late folk gå på apoteket og f.eks. få målt blodtrykket, og dei så får vite at dei har høgt blodtrykk, må ein spørje: Korleis vil dei reagere på den informasjonen? Eg vil seie at ein slik informasjon er verdiløus dersom ein ikkje set han i ein samanheng. Etter mitt syn må det vere ein kompetent lege som set det i den samanhengen. Eg vil vere nokså skeptisk til dette om ein ikkje samordnar det med fastlegeordninga.

Fastlegeordninga kom jo i gang for å møte folks helsebehov på lågaste nivå. Om ein skal ha eit nytt lågterskeltilbod på desse områda, er det Venstre sitt syn at det neppe er tilrådeleg. Som representanten Skjælaaen var inne på, er det tvilsamt at ein får eit nytt, utvida tilbod heilt gratis og franko. Det betyr at ein må bruke nokre ressursar, men eg meiner at vi må prioritere annleis. Vi må prioritere dei som verkeleg treng lågterskeltilbod. Det er heilt andre pasientgrupper enn den vanlege mann og kvinne i Noreg. Det er pasientar innanfor rusomsorga og psykiatrien. Venstre vil prioritere dei som treng det mest. Dersom vi skulle utvide lågterskeltilbodet, er det denne gruppa vi vil prioritere.

Jan Bøhler (A) [15:35:50]: Jeg takker alle som har holdt innlegg, for bidrag til debatten, og for honnør. Det er vel i stor grad enighet om problemstillingene, bortsett fra det siste innlegget, hvor det kom en del innvendinger. Jeg vil kommentere noen av de tingene vi har vært innom.

Når det gjelder dette med lavterskeltilbud – måling av blodsukker, blodtrykk, spirometri i forhold til astma og KOLS osv. – er det jo snakk om at en med en gang skal henvise videre til lege. Det er en selvfølge. Det å kunne nå ut til disse gruppene, som vi vet har uoppdagede lidelser, på et tidligere tidspunkt gjennom dette store, store syste-

met, som har den aller største publikumskontakten i hel-sevesenet, nemlig apotekene – hvorfor skulle vi ikke gjøre det? Jeg forstår ærlig talt ikke Ludvigsen når han begynner å snakke om ressursbruk osv., for dette er jo også grupper som har viktige lidelser. For både dem og samfunnet fører det til store problemer senere hvis vi ikke oppdager dem tidligst mulig. Jeg kan ikke se at det står i noen motsetning til psykiatri osv. Ludvigsen nevnte rusmisbrukere. Legemiddelassistert behandling er en av tingene jeg mener man burde drive mer med ved apotekene.

Så til de andre problemstillingene vi har vært innom. Jeg var veldig glad for representanten Nesviks innlegg, som brakte mer kunnskap inn i debatten. Og det vil, tror jeg, med hensyn til den utdyping som representanten Nesvik kom med når det gjelder skreddersydde medisiner – behovet for å utvikle kvalitet, behovet for at det enkelte apotek tilpasser medisinen til den som kommer innom – gå mer og mer i den retning. Det er en veldig viktig vinkling som viser at kvaliteten må bli bedre, vi vil trenge mer utdannede folk, osv., ved apotekene.

I forhold til den innvendingen som representanten Sjøli hadde når det gjaldt mine kommentarer angående omsetning utenfor apotek, vil jeg si at det ikke må misforstås i den retning at jeg vil skru klokken tilbake. Det som jeg vil påpeke, er at utviklingen når det gjelder apotekjenestene, vil gå mer og mer i retning av at det kreves bedre kvalitet og mer skreddersynging av tilbudet til den enkelte pasient. Og da er hovedsporet et utviklet apoteksystem, som er det vi må bygge på, og det er tankegangen her. Men det var ikke ment fra min side å skru klokken tilbake.

Jeg er glad for debatten. Og jeg tror at det som bl.a. representanten Nesvik sa om at apotekene er avhengig av en god økonomi, er vi enige om alle sammen. Men vi må også sørge for ryddighet, og sørge for å følge opp med hensyn til de tilløp til problemer rundt økonomiske forhold som har vært.

Statsråd Sylvia Brustad [15:39:11]: Det virker som om det er rimelig bred enighet om veien videre innenfor dette området. Jeg har bare lyst til å si at det er ingen tvil om at tilgjengeligheten til legemidler og apotekjenester i de siste årene er betydelig forbedret, som flere har vært inne på, både fordi vi har fått flere apotek, og fordi vi har fått salg av visse reseptfrie legemidler i over 5 000 nye utsalgssteder. Men dette har ikke ført til noen økt feilmedisinering av den grunn, ut fra de rapporter vi så langt har.

Så er det selvfølgelig riktig, som representanten Bøhler har påpekt, at tilbudet av vaktapotek på nattetider og helligdager er begrenset. Det er også riktig, som representanten Ludvigsen sier, at ute i distriktene løses dette ofte ved at det er lege og legevakt som selger legemidler. Det viktige er at tilbudet er der. Vi må ha ulike løsninger landet rundt, men det oppfatter jeg at det er enighet om. Men det har heller ikke vært noe ønske om at tilgjengeligheten til legemidler for akuttbehov alltid skal dekkes gjennom vaktapotekordninger over hele landet. Men innenfor de ordninger vi har, er det selvfølgelig viktig at det er åpningstider som gjør at de som trenger medisiner på

kvelds- og nattetid, også får det på en eller annen måte, og det oppfatter jeg at det er bred enighet om, og det skal vi også se nærmere på.

Så har spørsmålet om pris naturlig nok vært framme i debatten. Til det har jeg lyst til å si at for å sjekke at vi i Norge ligger prismessig på et riktig nivå i forhold til andre land, så ønsker jeg å ta initiativ til en ekstern prisgjennomgang, for det må vi være helt trygge på. Ut fra de oppslag som har vært den siste tida, tror jeg det er klokt å ha en slik gjennomgang, og herved er Stortinget informert om det.

Så er jeg enig med alle som har sagt at når det gjelder apotekjenestene rundt om i landet, har vi et stort apparat med høy kompetanse. Det er klart at vi hele tida må vurdere videre hvordan vi kan utnytte det på en positiv måte til pasientenes beste, oppdatert av den virkeligheten vi lever i i dag.

Når det gjelder spørsmålet om multidoser – det var vel representanten Nesvik som tok opp det – så er det slik at Sosial- og helsedirektoratet nå arbeider med den saken. Det er et viktig område. Jeg skal komme tilbake til den saken også på en egnet måte, men det er altså under arbeid, for dette tror jeg også er et område hvor det er muligheter og behov for å gjøre ting på en bedre måte.

Så er jeg enig med representanten Bøhler i at jeg tror det fortsatt er et potensial for å kunne ta noen enklere sjekker også ved apotekene, utover det en gjør i dag. Og jeg har en åpen holdning til å kunne gå videre på den veien innenfor de rammer som er trukket opp av Stortinget. Så vil jeg komme tilbake til Stortinget på en egnet måte når vi nå har fått gjennomgått de rapporter og evalueringer som vi er i gang med, slik at vi samlet sett kan få et enda bedre system når det gjelder apotekene, som består av mange mennesker med høy kompetanse, som vi trenger å utnytte i hele helsetjenesten vår.

Presidenten: Debatten i sak nr. 4 er avslutta.

S a k n r . 5

Interpellasjon fra representanten Sonja Irene Sjøli til helse- og omsorgsministeren:

«En undersøkelse i regi av Ullevål universitetssykehus viser at hver femte 10-åring i Oslo har hatt astma, og at 11 pst. av barna har pågående astma. Forekomsten av astma blant norske barn er dermed høyere enn i andre europeiske land. Dette tilsier at det er nødvendig å øke innsatsen for å forebygge astma hos barn, og Norges Astma- og Allergiforbund anbefaler at det iverksettes en nasjonal strategi for å oppnå dette. Både foreldre, andre voksne og myndighetene har behov for mer informasjon om risikofaktorene for astma. Ifølge Norges Astma- og Allergiforbund er det også nødvendig å styrke forskningen på dette området.

Hva vil statsråden gjøre for å styrke kunnskapen om astma og sikre at det iverksettes forebyggende tiltak for å redusere forekomsten av astma blant barn?»

Sonja Irene Sjøli (H) [15:43:43]: Jeg vil starte mitt innlegg med en historie fra det virkelige livet. Det er en

historie om en mor som først etter tolv legebesøk fikk vite hva som feilte hennes elleve måneder gamle datter Linnéa.

Alenemoren forteller til Romerikes Blad 5. mars i år om marerittukene i januar da hun og datteren nærmest ble sendt i skytteltrafikk mellom fastlegen, legevakta og barneavdelingen på Akershus universitetssykehus. Under tolvte legebesøket, på Ullevål, som hun selv måtte be om, fikk hun omsider svar: Hennes lille datter hadde astma. Barnet fikk straks behandling, og virkningen kom umiddelbart.

Moren sier at hun er svært glad for at hennes datter ble bedre, men er fortsatt oppgitt over møtet med helsevesenet og den lange veien fram til et svar. Det er det ikke vanskelig å forstå. Slik skal det ikke være.

Generalsekretær Geir Endregard i Norges Astma- og Allergiforbund sier i samme avisoppslaget at han har hørt mange tilsvarende historier, og mener at allmennleger generelt har for lite kunnskap om astma.

Det er bekymringsfullt at mangel på kunnskap om astma hos leger i førstelinjetjenesten bidrar til slike opplevelser, til fortvilelse, utrygghet og lidelser både for barn og foreldre.

En stor studie fra Oslo, fra Ullevål universitetssykehus, viser at 20 pst. av alle barn har, eller har hatt, astma i løpet av de første ti leveår. I denne studien har man fulgt barna fra fødsel til tiårsalderen. I utlandet finnes det tilsvarende studier. Alle undersøkelser viser en foruroligende høy forekomst av astma i barnealder. Det er skremmende tall. Det er en fordobling av antall barn som rammes i løpet av en tiårsperiode. Forekomsten av astma blant norske barn er høyere enn i andre europeiske land.

Astma er den hyppigste kroniske sykdommen blant barn, og den viktigste årsaken til at barn blir innlagt i sykehus. Det er alvorlig for den som rammes, det er en stor belastning for familiene, og det er et alvorlig samfunnsproblem.

Det antas at bare ca. 10 pst. av astmatilfellene skyldes arv. Resten skyldes ytre faktorer, som f.eks. miljø og livsstil. Mange barn blir syke av å gå i barnehagen. De blir syke av innemiljøet på skolen. De blir syke av å være utendørs i byen. Noen blir syke av å oppholde seg i sitt eget hjem. Det er med andre ord en stor utfordring vi står overfor.

Jeg vil gi honnør til Norges Astma- og Allergiforbund, som har satt barn og astma på dagsordenen ved å utnevne 2007 til Barneastmaåret. Gjennom denne aksjonen fokuseres det på et område som helt klart trenger betydelig oppmerksomhet og innsats fra flere politikkområder. Vi som politikere må ønske et slikt initiativ, engasjement og samarbeid velkommen. Vårt felles mål må være å stoppe framveksten av sykdommen. Det er krevende, både for barn og for foreldre. Det kreves en betydelig innsats i hverdagen, og det kreves mye av oss.

Skal vi lykkes i å bekjempe framveksten av astma, er det avgjørende å få en større bevissthet om sykdommen når det gjelder forebygging, behandling og bekjempelse. Norges Astma- og Allergiforbund har klare krav til oss som politikere. De ønsker å få på plass en helhetlig nasjo-

nal strategi når det gjelder astma. Det er et krav som Høyre støtter fullt og helt. Forbundet innehar en betydelig kunnskap om og erfaring på dette feltet. De har en bred kontakt med foreldre og barn og vet hva som er utfordringene.

Det er etter min oppfatning svært viktig at departementet samarbeider tett med Norges Astma- og Allergiforbund når strategien og tiltakene skal utformes. Jeg er kjent med at helse- og omsorgsministeren har uttrykt seg positivt om en slik nasjonal strategi. Jeg ser fram til at hun i sitt innlegg vil redegjøre for hvor langt man har kommet i arbeidet med en strategi, og hvilke konkrete tiltak hun mener må settes i verk for å kunne bedre situasjonen både på kort og på lang sikt.

Selv om vi vet at dårlig inneklime og luftforurensning er betydelige årsaker til astmaplager, er det behov for mer forskning på dette området. Det er viktig å få ytterligere kunnskap om de miljø- og livsstilsforhold i samfunnet som fører til astma hos befolkningen. Skal vi ha muligheter for å forebygge og å redusere antallet som blir rammet av sykdommen, kreves det mer kunnskap om årsakene.

Det er en kjensgjerning at ikke alle kan unngå å få astma, uansett hvor mange tiltak som iverksettes. Familiene kan selv gjøre mye for å bedre forholdene, men det er mange miljøfaktorer det ikke er mulig for den enkelte å unngå.

Som politikere har vi et stort ansvar for å sikre kontroll over skadelige miljøforhold som kan utløse sykdommen. Som jeg var inne på, er det en stor oppgave, som krever innsats fra et bredt felt, ja fra de fleste politikkområder.

Norges Astma- og Allergiforbund påpeker at det er mangel på kunnskap hos helsepersonell, og at det er behov for å øke forskningsinnsatsen betydelig. Det er viktig at helsepersonell, spesielt i primærhelsetjenesten, får økt kunnskap om sykdommen og om årsaksforhold. Da vil det forhåpentligvis bli enklere å stille en sikker diagnose tidlig, komme raskt i gang med behandlingen, sikre en bedre livskvalitet og forebygge at sykdommen utvikler seg og blir alvorlig.

Tidlig diagnostikk og behandling vil kunne redusere lidelsene for pasientene og for familiene. Det er ikke minst historien om lille Linnea et eksempel på. I tillegg er selvsagt kunnskap om årsaksforholdene svært viktig for oss som politikere og for samfunnsplanleggere både i stat og i kommune. Jeg vil gjerne spørre helse- og omsorgsministeren om hun er innstilt på – og er villig til – å øke bevilningene til astmaforskning og å øremerke disse forskningsmidlene.

Det er behov for å styrke pasientopplæringen ytterligere. Jeg har igjen lyst til å framheve Norges Astma- og Allergiforbund, som gjør en svært god jobb gjennom sin nettside for foreldre og barn. Det er en nettside som er etablert i forbindelse med Barneastmaåret. Mange foreldre har savnet praktisk informasjon om hvordan de skal legge til rette for behandling av barn med astma. Det er spørsmål knyttet til skolestart, medisiner i barnehager, infeksjoner, medisinbruk, dyrehold og uteaktiviteter. En undersøkelse Astma- og Allergiforbundet har utført blant foreldre, viser at foreldre opplever at de ansatte i skoler og

i barnehager ikke har nok kunnskap om astma. Lærere, førskolelærere, helsesøstre og SFO-ansatte bekrefter at de har behov for mer kunnskap og informasjon. Her tror jeg nettsiden for foreldre og barn kan være et godt hjelpemiddel. Det er et tiltak som jeg mener vi må støtte helhjertet opp om.

Det er en kjensgjerning at det som oftest er mangel på kunnskap i kommunene som er årsaken til dårlig inneklime i offentlige bygg. Mange kjenner ikke til arbeidsmiljøloven for barn eller forskriften for miljørettet helsevern i skole og barnehage. Statens byggt tekniske etat mener det er mangel på kunnskap som fører til at inneklime i skoler og i barnehager ikke blir prioritert. Norges Astma- og Allergiforbund påpeker at inneklime ofte blir ofret i byggeprosessen, fordi det skal bygges raskt og billig. Ventilasjonssanlegg nedprioriteres, høyt byggetempo fører til at betongen ikke tørker ordentlig, og det brukes billige materialer. I det hele tatt tas det for lite hensyn til rene byggeprosesser. Det er en kjent sak at det er dårlig vedlikehold av bygninger. Resultatet blir et dårlig inneklime og uholdbare tilstander i skoler og i barnehager, noe som er svært ugunstig både for store og for små mennesker med astma- og allergiplager. Jeg vil spørre statsråden om hva

hun vil gjøre for å sørge for at offentlige etater – statlige og kommunale – har nok kunnskap og prioriterer et forsvarlig inneklime når det skal bygges f.eks. skoler og barnehager.

Astma er en alvorlig sykdom, som legger store begrensninger på den enkeltes livsutfoldelse, skolegang og yrkesliv, en sykdom som man i verste fall kan dø av. Samtidig er det heldigvis slik at man kan leve et godt liv med sykdommen hvis kunnskapene er gode nok, hvis det blir stilt en riktig diagnose tidlig, hvis det blir gitt riktig og god medisin, og hvis både et godt inneklime og et godt uteklime blir prioritert. Det er viktig å fokusere på mulighetene, og med god behandling og opplæring kan barn og unge med astma delta i aktiviteter som andre barn.

Astma er en folkesykdom, og tiden er overmoden for et tvverpolitisk nasjonalt løft. Dette handler om framtiden for hundretusener av våre barn og unge. Jeg ser fram til å høre statsrådens svar og vurderinger.

Presidenten: Den i reglementet fastsette tida for formiddagens møte er snart omme. Presidenten vil tilrå at Stortinget no tek ein pause, og at kveldsmøtet blir sett kl. 18 – og ser det som vedteke.

Møtet slutt kl. 15.53.

Møte tysdag den 17. april 2007 kl. 18 President: **S i g v a l d O p p e b ø e n H a n s e n**

D a g s o r d e n :

Sakene på dagens kart (nr. 69)

Ein heldt fram med handsaminga av

s a k n r . 5

*Interpellasjon fra representanten Sonja Irene Sjøli til helse- og omsorgsministeren:**«En undersøkelse i regi av Ullevål universitetssykehus viser at hver femte 10-åring i Oslo har hatt astma, og at 11 pst. av barna har pågående astma. Forekomsten av astma blant norske barn er dermed høyere enn i andre europeiske land. Dette tilsier at det er nødvendig å øke innsatsen for å forebygge astma hos barn, og Norges Astma- og Allergiforbund anbefaler at det iverksettes en nasjonal strategi for å oppnå dette. Både foreldre, andre voksne og myndighetene har behov for mer informasjon om risikofaktorene for astma. Ifølge Norges Astma- og Allergiforbund er det også nødvendig å styrke forskningen på dette området.**Hva vil statsråden gjøre for å styrke kunnskapen om astma, og sikre at det iverksettes forebyggende tiltak for å redusere forekomsten av astma blant barn?»*

Statsråd Sylvia Brustad [18:00:53]: Som representanten Sjøli påpekte i sin interpellasjon, er astma en sykdom som særlig rammer barn og unge, og som er årsak til betydelig langtidssjukelighet. Det er imidlertid store forskjeller i alvorlighetsgraden. De fleste har forholdsvis milde symptomer, mens de som er hardest rammet, kan oppleve livstruende situasjoner og invalidisering. Symptomene ved astma kan variere fra dag til dag og gjennom livet. Diagnosen kan også være vanskelig å stille, derfor benyttes ofte betegnelsen «astmalignende plager». Men jeg har også lyst til å si at det er viktig at en får stilt diagnosen så snart som mulig. Det eksempelet representanten Sjøli viste til, en familie som hadde blitt vist fra lege til lege uten å få diagnosen, viser at ting er ikke bra nok.

Ifølge Nasjonalt folkehelseinstitutt er forekomsten av astma økende. Det viser flere befolkningsstudier utført med samme metoder i 1970-årene og i 1990-årene. Forekomsten er omtrent den samme som i andre nordiske land, men lavere enn i engelskspråklige land. Nyere tall indikerer imidlertid at astmaøkningen hos barn i vestlige land ser ut til å stagnere noe. Jeg vil understreke at uansett om astma ser ut til å stagnere noe, er denne sykdommen en av våre viktigste folkesjukdommer. Ikke minst er det alvorlig når så mange barn rammes.

Forebygging av sykdommen krever kunnskap om årsakene til astma. Vi vet ikke nok, men vi vet noe om at forurensing ute og i inneluft, fuktskader, tobakksrøyk, kostholds faktorer, allergener eller redusert fysisk aktivitet kan spille en rolle, likeledes arv. Men vi har ikke nok kunnskap til å si at disse faktorene er viktige for utviklinga av

astma i befolkninga, vi er nødt til å vite mer. Derfor må vi forske enda mer for å avklare årsaksfaktorene, som er av stor betydning for å kunne få til en målrettet forebygging for å hindre at så mange blir syke.

Men det vi kan gjøre, er i hvert fall å forebygge anfall og forverring av sykdommen blant dem som allerede har astma, dvs. at astmatikere kan leve så godt som mulig og så normalt som mulig uten symptomer. Vi har god kunnskap om hva som forverrer sykdommen, og det er her det først og fremst kan settes inn tiltak. Sjukdomsbildet og hvilke faktorer som spiller inn, varierer selvfølgelig fra person til person. Det betyr at mye av arbeidet med å forebygge symptomer og sykdomsepisoder må ligge hos den det gjelder, hos pasienten og dennes pårørende. Ikke sjelden går mennesker rundt med plager på grunn av astma, og det tar som sagt ofte altfor lang tid før diagnosen blir stilt. Det er viktig med tiltak for å få stilt riktig diagnose tidligst mulig, så behandlinga kan komme i gang så raskt som mulig – og folk vil ofte oppleve at de får et helt nytt liv.

Senere i år skal Regjeringa legge fram en nasjonal strategi for forebygging og behandling av astma, allergi og inneklimasjukdommer for perioden 2007–2011. Sosial- og helsedirektoratet er fra i år styrket med en halv million kroner for å arbeide konkret med denne strategien. Målet er å vise kommuner og andre aktører hva de kan gjøre lokalt for å forebygge og behandle astma, allergi og inneklimasjukdommer. Norges Astma- og Allergiforbund er også involvert i arbeidet med den strategien, og jeg legger opp til å ha et nært samarbeid og samspill med dem også i tida framover.

Mer målrettet forskning vil være en prioritert del av den nye strategien. I et lite land som Norge gjøres det verdifull forskning innen dette komplekse området. Men det er viktig at denne forskningen får økonomiske rammer, slik at vi kan utrede eventuelle spesielle norske forhold, og bidra også internasjonalt til å få fram mer kunnskap om årsaker til astma. Norske forskningsmiljøer deltar i flere internasjonale prosjekter om årsaker til utvikling av astma og allergi. Blant disse er Nasjonalt folkehelseinstitutt, universitetene i Oslo, Bergen og Tromsø, SINTEF, NTNU og universitetssykehusene Ullevål og Haukeland.

Et viktig grunnlag for videre forskning er en kritisk gjennomgang av den kunnskapen vi allerede har. Nasjonalt kunnskapscenter for helsetjenesten arbeider med en kritisk gjennomgang av all vitenskapelig litteratur om sammenhengen mellom inneklimate og allergi/astma og effekten av ulike tiltak for å bedre inneklimate.

Astma er et folkehelseproblem Regjeringa tar på størst alvor. Vi vil i det videre arbeidet legge vekt på å bedre kunnskapsgrunnlaget rundt denne lidelsen. Det er ingen tvil om at barn og unge vil være en særlig viktig målgruppe i det forebyggende arbeidet. Jeg vil også presisere at det er viktig at alle blir tatt på alvor og møtt på en skikkelig måte i helsevesenet, med respekt, slik at en får den hjelp og oppfølging som er nødvendig så tidlig som overhodet mulig.

Sonja Irene Sjøli (H) [18:06:40]: Jeg vil takke statsråden for svaret. Jeg er glad for at hun så klart understre-

ker at det er behov for mer forskning for å avklare årsaksfaktorer – en kunnskap som igjen er viktig for å få en målrettet forebygging. Jeg er også tilfreds med at hun understreket at det er viktig at en slik forskning får økonomiske rammer, og velger å tolke det dit hen at hun mente gode økonomiske rammer. Jeg vil igjen spørre om hun er villig til å øremerke midler til denne viktige forskningen.

Det er riktig som statsråden påpekte, at vi har god kunnskap om hva som forverrer sykdommen, og at det her kan settes inn tiltak. Jeg er også enig i at pasienter og pårørende selv kan gjøre mye for å forebygge og hindre at sykdommen forverrer seg. Jeg synes imidlertid at hun hoppet litt lett over andre forhold som kan utløse og forverre situasjonen, spesielt for barn med astma.

Jeg nevnte i mitt innlegg bl.a. innklimaet i barnehager og skoler, og vil igjen utfordre statsråden i forhold til det som Statens byggt tekniske etat har påpekt, nemlig at det er mangel på kunnskap ute i kommunene som fører til at innklimaet i skoler og barnehager ikke blir prioritert. Dette er ikke bare et byggt teknisk spørsmål, men i høyeste grad et politisk spørsmål. Jeg vil igjen spørre statsråden om hun vil ta et initiativ overfor helsemyndighetene og politikerne i kommunene, og påpeke nødvendigheten av å prioritere et forsvarlig innklima når det bygges nye barnehager og skoler, og når eksisterende barnehager og skoler rehabiliteres.

Jeg er glad for at Regjeringen nå jobber med en nasjonal strategi, og i den sammenheng er det viktig at de går grundig inn i alle politikkområder og ser på en rekke tiltak.

Det er et spørsmål til jeg vil ta opp, og det gjelder pasientopplæring i helseregionene. Det var i fjor kun 12 av landets 37 lærings- og mestringssentre som hadde tilbud om astmaopplæring. I Helse Sør gis det ikke tilbud i det hele tatt, har jeg fått opplyst. I Helse Øst, som også omfatter Oslo, gis astmaopplæring på kun to av elleve sentre. Spesialisthelsetjenesten har et ansvar for å påse at det gis opplæring til personer med kronisk sykdom.

Mitt spørsmål er da om statsråden vil sørge for at helseforetaket tar sitt ansvar på dette området mer alvorlig.

Statsråd Sylvia Brustad [18:09:22]: For det første vil jeg bare bekrefte at Regjeringa tar dette på største alvor, og det gjelder også spørsmålet omkring innklimaet i barnehager og skoler. Dette er en del av det vi ser på nå i forbindelse med den nystrategien som vi er i ferd med å lage. Da ser vi på metoder som kan avdekke hvordan innklimaet egentlig er – i skolene, først og fremst, men det er også behov for å gjøre det i en del barnehager. Det er ingen tvil om at det vil kunne ha betydning for barns og unges miljø, også i forhold til astma. Så jeg tar med meg også det innspillet fra representanten Sjøli i dette arbeidet.

Når det gjelder spørsmålet om pasientopplæring, er jeg helt enig: Når unger får astma, er det særdeles viktig at foreldrene vet hvordan de skal håndtere det, at de vet hva de kan gjøre for å forebygge, og gi best mulig behandling når noe skjer – både hjemme hos seg sjøl og i barnehager eller skoler der unger er, eller i andre situasjoner. Jeg mener også at lærings- og mestringssentrene rundt om på en

del av våre sjukehus i ulike regioner må kunne spille en sterkere rolle i forhold til dette. Det er også noe av det vi ser på i det videre arbeidet, og jeg mener det er avgjørende viktig. Jeg tror at det at foreldre kan være trygge og vite hva de bør og skal gjøre når ungene blir sjuke, eller for å hindre at de får anfallene, er veldig viktig – det er viktig å gi dem trygghet. Der mener jeg lærings- og mestringssentrene absolutt bør kunne spille en rolle.

Så har jeg lyst å si at vi også har iverksatt andre tiltak for å forebygge astmatiske lidelser, f.eks. i forhold til svevestøv i utelufta om vinteren. Det er også et spørsmål som dreier seg om redusert fart på innfartsveier, stimulerings tiltak for å få folk til å bruke piggfrie vinterdekk og skifte til mer rentbrennende vedovner. Dette er også tiltak som kan ha betydning for unger eller andre som har astma. Det blir sendt ut varsel dersom forurensningsnivået stiger i de større byene. Det er det også viktig å vite, slik at en kan forholde seg til det så langt en kan. Tobakksskadeloven og spørsmålet om røykfrie steder er også viktig i forhold til folk som har astma – her jobber vi særskilt inn mot gravide.

Jeg opplever at vi egentlig er enige om målet, og det høres også ut som om vi er enige om mange av tiltakene. Jeg vil følge spent med på resten av debatten, og opplever at det er veldig nyttig i forhold til den strategien Regjeringa jobber med.

Oddlaug Børseth Brekken (A) [18:12:21]: Som helse-søster er jeg godt kjent med barns og unges helseproblemer. Og ja, det er en kjensgjerning, det er en sannhet, at astma og allergi er et stort problem blant våre barn og unge.

Barna har ulike symptomer, og diagnosen astma kan være vanskelig å stille. Dette fører faktisk til at mange barn blir umedisinert eller feilmedisinert, og det er veldig alvorlig for dem det gjelder. Derfor er det, som helseministeren sier, veldig viktig med kunnskap om astma og allergi.

Vi må ha mer kunnskap om årsaksforholdene for å kunne forebygge. Allmennlegene må ha tilstrekkelig kunnskap til å stille tidlig og riktig diagnose og tilrettelegge for riktig behandling. Som helseministeren også sier, er det viktig med økonomiske rammer for å kunne forske videre på dette komplekse årsaksfeltet. Vi vet mye om årsaksfaktorene, men – som helseministeren sier – det må mer forskning til for å avklare dem nærmere. Dette er viktig for målrettet forebygging.

Vi har erfaringer som sier noe om at innklimaet kan ha betydning for utvikling av astma og allergi. Mange norske skoler og barnehager har hatt, og mange har fortsatt, for dårlig innklima. Men heldigvis, på grunn av dagens regjeringssatsing på å styrke den kommunale økonomien, har mange skoler og barnehager blitt bedre, og flere vil bli det. Endelig har kommunene fått en økonomi som gjør at de kan begynne å forbedre sine skoler og barnehager. Røykeloven har også vært positiv for dem med astma og allergi.

Som helsesøster har jeg veldig stor interesse for disse barna. Jeg har erfart at barn og unge med astma og allergi

har stor nytte av tilrettelagt undervisning om sin sykdom – hvordan de kan forebygge og mestre anfall samt viktigheten av riktig medisinerings, fysisk aktivitet og kosthold. Jeg tør påstå at mange får for dårlig opplæring om sin egen sykdom, og jeg vil spørre helseministeren, selv om hun faktisk allerede har svart på det, om hun har noen flere tanker og meninger for å kunne forbedre dette tilbudet.

Vigdis Giltun (FrP) [18:15:30]: For nøyaktig ti år siden ble det fra denne talerstolen behandlet en interpellasjon om samme tema, og alle innleggene fra den debatten er like aktuelle i dag. Fremdeles øker forekomsten av astma blant barn, og fremdeles er det stor usikkerhet om hvorfor så mange rammes.

Det har lenge vært opplest og vedtatt at 10 pst. av norske barn har astma. Så publiseres det en ny studie, og man ser at det ikke er 10 pst., men sannsynligvis 20 pst. Flere tusen oslobarn har vært fulgt siden de ble født i 1992, og hver femte av dem har astma. Undersøkelser også andre steder i landet viser at forekomsten sannsynligvis er så høy også utenfor bymessige strøk. Diagnostiserte tilfeller har økt fra 1,7 pst. i 1950 til dagens 10–20 pst.

Hvorfor øker så forekomsten av astma? Mange er arvelig disponert, men ingenting tyder på at den genetiske arveligheten har økt. Det som utløser sykdommen, er miljøfaktorer, infeksjoner og påvirkninger av høyst forskjellig karakter.

Barn som er tatt ved keisersnitt, kan ha noe økt risiko for astma, men dette kan ha sammenheng med økt risiko for atopisk allergi på grunn av at nyfødte brakt til verden ved keisersnitt har annerledes bakterieflora i tarmen. Derfor advares det mot bruk av keisersnitt der det ikke er helt nødvendig.

Mange flere premature barn med særlig lav fødselsvekt overlever nå. De fødes med umodne lunger og har økt risiko for å utvikle astma med årene. Dette gjelder særlig premature barn som er født ved keisersnitt.

Svangerskapet og den første perioden i livet synes å være viktig med hensyn til senere utvikling av astma og allergi.

Det er også kjent at opphold i barnehage øker risikoen for luftveisinfeksjoner hos barn, og det er vist at barnehagebarn oftere får astma enn andre barn. Hvis dette er riktig, vil vi kunne forvente en fortsatt økning nå som alle barn skal tidlig i barnehage.

I tidlig barnealder er forekomsten av astma en og en halv til to ganger større hos gutter enn hos jenter, men denne forskjellen blir motsatt etter puberteten. Årsaken til denne kjønnsforskjellen er ikke kjent, og det er ikke lett å finne noen logisk forklaring på dette.

Man kjenner til at røyking og luftforurensing fra bl.a. biler, bål og industri er skadelig, og her er lungesyke spesielt utsatt.

Teppegulv var populært en tid, men nå er de fleste bevisst på støvproblemene, spesielt hvis det er astma og allergi i familien.

Fuktskader med muggvekst i kjeller og våtrom forsterker symptomene. Men hva med ventilasjonsanlegg i ofentlige bygg og borettslag? Skjer rengjøring av kanaler

og bytting av filter hyppig nok og godt nok? I mange tilfeller trekkes friskluften inn fra et loft der det ikke er frisk luft, men støv. Det er utført mye rehabiliteringsarbeid ved skoler og barnehager for å bedre inneluften og også for å fjerne mugg og fuktskader, men dette har tydeligvis ikke resultert i færre astmatilfeller.

Kostholdet er ikke det første som slår en når en tenker på astma. Men man vet at morsmelk er bra for spedbarn når det gjelder å forebygge, og for de større barna kan omega-3, f.eks. tran, og frukt med antioksidanter være av betydning. Det er derfor viktig å vurdere barnas kosthold i forbindelse med astmaundersøkelser. Dette blir ofte forsømt.

Helsestasjoner og skolehelsetjenesten, som er nevnt her, må ha gode kunnskaper for å kunne gi råd til foreldrene, og til skolen for øvrig.

Det er behov for nye diagnosemetoder ved kronisk lungesykdom hos barn, hevder overlege Dorlöchter ved Sykehuset Østfold HF. Det er viktig at barn får en tidlig diagnose, og at behandlingen kan starte opp tidligst mulig i sykdomsutviklingen. Dette kan oppnås ved bruk av HCRT, en form for bildediagnostikk som viser skader på lungene selv om lungefunksjonen er normal. Metoden brukes en del i utlandet, men bare i beskjeden grad i Norge, noe som bør endres snarest. Det eksemplet som Sonja Irene Sjøli viste til her, viser at det er behov for det.

Forskerne vet ikke nok om årsakene til økningen i forekomsten, og det er fortsatt et stort behov for videre forskning på dette området. Norges Astma- og Allergiforbund har satt opp en prioritierungsliste, som Sonja Irene Sjøli viste til, og den bør Regjeringen og alle partiene i Stortinget støtte opp om. Men det hjelper ikke med en nasjonal strategi hvis den ikke følges opp med nødvendige midler.

Mange miljøfaktorer kan bedres, men det er ikke mulig å fjerne alle kilder som framkaller ubehag og sykdom hos allergikere og astmatikere. Vi vet at veldig mange i årene som kommer, vil være helt avhengig av gode medisiner for å klare hverdagen. Derfor er det viktig at stadig bedre bivirkningsfrie legemidler blir tilgjengelig. Så får vi se om en tilsvarende debatt om nye ti år kan gi svar på om vi lykkes i å reversere denne utviklingen, slik at færre vil få astma i årene som kommer, eller om tallene fortsatt vil øke.

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [18:20:44]:

Det er av stor betydning at interpellanten fokuserer på dette viktige temaet, når nye undersøkelser avdekker at så mange som hvert femte barn har fått astma. Å øke innsatsen for å forebygge astma gjennom en nasjonal strategi høres ut som et nyttig verktøy, herunder også informasjon om risikofaktorene for å utvikle astma og fokus på mer forskning. Innsatsen for å forebygge astma må særlig rettes mot miljøfaktorer som røyking, luftforurensing og dårlig inneløst klima i boliger, barnehager og skoler. Statsråden var i sitt siste innlegg inne på disse faktorene.

Jeg vil særlig fokusere på at tiltak for å redusere luftforurensingen må vektlegges i forbindelse med innsatsen for å forebygge astma og redusere plager. Kvaliteten på uteluften betyr særlig mye, fordi uteluften er kilden for

friskluften inne, og den er viktig i de periodene man oppholder seg utendørs. Utemiljøer som reduserer muligheten til å være ute, forringer livskvaliteten betydelig. Både mindre grad av frihet og mindre mulighet for fysisk aktivitet er uheldig. Lokal luftforurensning har avgjørende innflytelse på dagliglivet for mange personer med astma, ifølge NOU 2003:14, Bedre kommunal og regional planlegging etter plan- og bygningsloven II.

I byer og tettsteder vil kalde dager med lite vind og store trafikkmengder gi økt konsentrasjon av gasser og partikler i luften. NO₂, fra f.eks. forbrenningsmotorer på eldre biler, kan bidra til økt luftforurensning. I Norge er det særlig eksos fra dieselmotorer som bidrar til økt lokal forurensning ute. Spesielt astmatikere kan reagere på NO₂ med nedsatt lungefunksjon. Sammen med veitrafikken vil dessuten vedfyring på kalde vinterdager være en betydelig kilde til forurensning. Her kommer de største utslippene fra gamle vedovner.

Det er kjent at partikkelforurensning forverrer allergiske luftveisplager man allerede har. Imidlertid er det fremdeles usikkert i hvilken grad partikkelforurensning også bidrar til økt utvikling av allergi, men noen befolkningsstudier peker i retning av at partikkelforurensning kan bidra til økt forekomst av astma og allergi generelt. Noen undersøkelser viser også økt forekomst av astma ved eksponering for trafikkforurensning, særlig i de første leveårene.

Kristelig Folkeparti har foreslått støtte til rentbrennende vedovner og satsing på kollektivtrafikk i byer og tettsteder gjennom belønningsordninger. Videre må det også i kommunal og regional planlegging vektlegges tilgjengelighet til uteområder for personer med astma, gjennom tiltak for å minske luftforurensningen.

I St.meld. nr. 16 for 2002-2003, Resept for et sunnere Norge, tok regjeringen Bondevik opp problematikken knyttet til miljøet rundt oss. Et av tiltakene den gangen var å sørge for en ny strategi for forebygging av astma basert på et revidert kunnskapsgrunnlag. Sosial- og helsedirektoratet skulle utvikle denne strategien. Direktoratet har fulgt opp dette arbeidet gjennom en strategiplan for astma, allergi og inneklimalplager, referert på deres nettsted. Her er ulike tiltak samlet. Det er betydningsfullt at vi nå går videre, men det er også viktig at tidligere strategiplaner som er utarbeidet, blir fulgt, og at de får penger, slik at også kunnskap vi har, kan brukes i det videre strategiarbeidet.

Inga Marte Thorkildsen (SV) [18:25:41]: Jeg har lyst til å starte med å berømme representanten Sjøli for å reise denne interpellasjonen. Jeg vokste sjøl opp i en familie der astma preget hverdagen, og vi var både bekymret og engstelige ganske mange ganger når astmaanfallene kom. Jeg tror i hvert fall jeg forstår litt av hva disse familiene lever med til hverdags. Jeg vil også gjerne slutte meg til Sonja Irene Sjølis ros av Norges Astma- og Allergiforbund, NAAF, som gjør en kjempejobb for veldig mange.

I år er det Norges Astma- og Allergiforbunds barneastmaår. Et av hovedkravene til organisasjonen i den forbin-

delse er at det må etableres en nasjonal strategi for astma. Derfor er det flott at Regjeringa nå skal legge fram en slik strategi, en nasjonal strategi for forebygging og behandling av astma, allergi og inneklimasjukdommer for perioden 2007–2011. Strategien er en videreføring av tidligere handlingsplaner for forebygging av astma, allergi og inneklimasjukdommer. Målet er å vise kommuner og andre aktører hva de kan gjøre lokalt for å forebygge og behandle astma, allergi og inneklimasjukdommer, som statsråden har sagt. Det er bra og nødvendig at Norges Astma- og Allergiforbund også er involvert i arbeidet med strategien.

Jeg vil, som statsråden, understreke behovet for videre forskning på dette feltet, slik at vi kan avklare årsaksfaktorene og få til målrettet forebygging. I tillegg er det viktig med tiltak for å stille riktig diagnose tidligst mulig, slik at behandlingen kan komme raskt i gang. Jeg vil også si at vi ikke kan vente på forskningsresultatene før vi gjør mer. Ifølge NAAF vet vi nå tilstrekkelig til å kunne slå fast at dårlig inneklimate og luftforurensning spiller en betydelig rolle, selv om årsakssammenhengene er kompliserte. Dette støttes av blant andre seksjonsoverlege Karin Lødrup Carlsen ved Ullevål universitetssykehus.

Miljøproblemer og forurensning er viktige årsaker til astmaproblemer, noe også bl.a. representanten Holten Hjemdal var inne på. Vår regjering er aktiv og skal bli enda mer aktiv når det gjelder dette feltet. Vi vil innføre obligatorisk dieselfilter fra og med neste år, og vi er opptatt av å stimulere til økt kollektivtrafikk og mindre bilkjøring, ikke minst med piggedekk. Som ambassadør for «Sykle til Jobben»-aksjonen i 2006 og i 2007 og som entusiastisk syklist vil jeg understreke behovet for flere og bedre gang- og sykkelveier og for bedre tilrettelegging for sykling i byene, ikke minst her i Oslo. En arealplanlegging som tilrettelegger for mindre bilkjøring og gjerne mer fysisk aktivitet, er veldig viktig, også for å forebygge astmaplager og andre helseskader.

Plan- og bygningsloven skal nå revideres, og her bør det tas inn flere krav som sikrer godt forebyggende og helsefremmende arbeid. Vi må også gjøre mer for et godt inneklimate, særlig i barnehager og skoler. Det er flott at representanten Sonja Irene Sjøli understreker akkurat dette. Krav til materialer, utearealer, ventilasjon osv., er viktig.

I en artikkel i Aftenposten nylig kunne vi lese at mangel på kunnskap om inneklimate er det største problemet når det gjelder dette området. Norges Astma- og Allergiforbund uttalte at mangel på kunnskap i kommunene oftest er årsaken til inneklimateproblemer i offentlige bygg. Mange kjenner ikke «arbeidsmiljøloven» for barn eller forskriften for miljørettet helsevern i skole og barnehage, ifølge forbundet. Aftenposten skriver at barn og unge blir taperne i anbudsrunder i det offentlige, fordi stat og kommune velger de billigste løsningene på nye bygg. Inneklimate blir ifølge flere eksperter ofret for å bygge raskt og billig. Resultatet blir dårlig inneklimate og uholdbare tilstander i skoler og barnehager, noe som er svært ugunstig for mennesker med astma- og allergiplager, kunne vi lese. Statens bygningstekniske etat mener imidlertid at det er mangel på kunnskap som er hovedproblemet. NAAF sier

(Thorkildsen)

det er vanskelig å få forståelse for inneklimate, og hevder at tidspresset i byggenæringen er et problem, men at det mest av alt skorter på kunnskap.

Dette er alvorlig, og jeg regner med at statsråden vil se på hvordan vi kan sikre både at kunnskapen blir bedre og at forebyggende arbeid blir oppprioritert. Som medlem av Stortingets barnerettsgruppe er jeg opptatt av at barn og unges rettigheter skal sikres, og at deres behov skal ivaretas på en like god måte som voksnes. Vi ser dessverre at barn og unges rettigheter ikke alltid ivaretas på en betryggende måte, og at barn og unges særlige behov kanskje lettere blir oversett fordi de ikke har den samme muligheten til å bli hørt, og heller ikke har stemmerett, for den saks skyld. Det er uakseptabelt når det er slik, og vi må sikre at dette ikke fortsetter. Da må vi se på informasjonen, på lovverk og regelverk.

Dessverre er det ofte slik at kortsiktige behov og ønsker om raske resultater og såkalt effektive løsninger går på bekostning av langsiktighet og forebygging. Det bør vi ta et krafttak for å få en slutt på. Vi kan unngå både mye menneskelig lidelse og store utgifter ved å sørge for at forebygging alltid skal veie tyngst. Da må vi noen ganger også akseptere at kortsiktige eller mindre viktige ønsker og behov må nedprioriteres.

Helt til slutt vil jeg gjerne formidle NAAFs oppfordring i forbindelse med Barneastmaåret 2007: «Lufta er for alle – Skru av motoren når bilen står stille!»

Gunvald Ludvigsen (V) [18:31:02]: Eg vil også rose interpellanten for at denne problemstillinga blir teken opp. Astma og inneklimasjukdommar snakka statsråden om i stad. Det fører meg over til det som også andre har vore inne på, nemleg forebygging. Som førre talar var inne på, har vi sett at media, ikkje minst Aftenposten, har teke opp dette med inneklimate i barnehage og skole, altså bygningar som i det alt vesentlege er eit offentleg ansvar. Ikkje minst derfor er det eit interessant paradoks – kanskje ikkje så interessant eingong – at det offentlege, dei som har folkehelseansvaret, ikkje klarer å fokusere nok på gode ventilasjonsanlegg og val av byggjemateriale når dei byggjer for barna våre. Eg trur det er riktig det som er sagt her om at kunnskapen er for dårleg, men eg trur det viktigaste er at ein har fokusert på noko anna. Som den førre talaren sa: Ein har fokusert på økonomien. Ein har rett og slett ikkje opna auga for dei langsiktige løysingane når det gjeld helse, ikkje minst for barna våre.

Det er ikkje berre astma ein blir plaga med når inneklimate blir dårleg. Ein kan lage ei lang liste: hovudpine, hudplager og allergiske reaksjonar. Ikkje minst i ein skole- og barnehagesituasjon vil det medføre dårleg konsentrasjon og eit dårleg arbeidsmiljø for dei som skal arbeide der.

Så debatten i dag har vist at problemstillinga som blei reist i denne interpellasjonen, i høgste grad er relevant framleis.

Sonja Irene Sjøli (H) [18:33:24]: Jeg vil takke for en god debatt. Jeg mener det var viktig å få en slik debatt her

i Stortinget, og jeg synes det har vært veldig mange gode innlegg. Jeg tror det er viktig fordi det bevisstgjør oss i forhold til de utfordringene som den enkelte som er rammet av astma, har, de samfunnsmessige problemer som det medfører, og ikke minst det ansvaret vi som politikere har for å satse på et bredt felt når det gjelder forskning, kunnskapsutvikling, forebyggende behandling og et bedre ute- og innemiljø.

Jeg er helt enig med representanten Thorkildsen i at veldig mye kan gjøres, spesielt i de store byene, for å bedre miljøet for alle, men spesielt kanskje i forhold til denne gruppen som vi nå snakker om.

Jeg er også glad for at det er bred politisk enighet om å satse på en nasjonal strategi, og at det også er enighet om å øke forskningsinnsatsen betydelig. Astma er alvorlig belastende for alle som rammes, men det er også et stort samfunnsproblem, som flere har vært inne på. Beregninger viser faktisk at astmarelaterede plager koster samfunnet 10 milliarder kr i året. Det tydeliggjør at økt satsing på flere områder som er nevnt, vil være en viktig og god samfunnsmessig investering, men selvfølgelig også en god investering for den enkelte.

Så jeg ser fram til den varslede nasjonale strategiplanen som statsråden nevnte, og som har vært ett av kravene fra Norges Astma- og Allergiforbund. Jeg håper imidlertid at departementet i dette arbeidet også ser på uteklimate, bl.a. forurensning, som også statsråden var inne på.

Som politikere har vi et stort ansvar for å sikre kontroll over de skadelige miljøforhold som kan utløse sykdommen. Det er en krevende oppgave som krever stor innsats på flere politikkområder, som jeg også har vært inne på tidligere. Jeg hadde kanskje håpet at statsråden i større grad hadde problematisert dette i sitt innlegg, men jeg har forstått at dette vil bli en del av arbeidet med den nasjonale strategiplanen. Jeg håper at hun gjennom denne debatten også har fått mange gode innspill som hun kan ta med seg videre i arbeidet. Men jeg tror at flere av oss gjerne vil bidra i arbeidet med den nasjonale strategien, og jeg har lyst til å be statsråden om at vi får en redegjørelse om dette arbeidet i forbindelse med budsjettet til høsten, og at Stortinget får en mulighet til å bidra før den endelige strategien legges. Jeg håper at statsråden kan kommentere det og selvfølgelig også legge til rette for det.

Ellers vil jeg igjen takke for debatten. Nå gjenstår imidlertid det aller, aller viktigste, og det er konkrete handlinger som det blir resultat av.

Statsråd Sylvia Brustad [18:36:40]: Jeg er enig med representanten Sjøli og andre som har sagt at det er viktig å gjøre noe med både inneklimate og uteklimate. Regjeringen har allerede gjort en del når det gjelder klimate ute, men vi må gjøre mer, slik også representanten Thorkildsen har vært inne på. Det har vi en plan for, ikke minst når det gjelder det som skjer i de store byene, som er svært viktig.

Når det gjelder inneklimate, skal vi i nær framtid ha møte med Kunnskapsdepartementet for å drøfte det videre, særlig i forhold til barnehager og skoler. Så det er et

møte som allerede er avtalt, og som er et ledd i arbeidet med strategien.

Så slutter jeg meg til det som også flere talere har vært inne på, nemlig at det dessverre er altfor mange foreldre og også andre som dette gjelder, som får for dårlig opplæring. Hvordan vi skal sikre at flere får nødvendig opplæring til å takle den situasjonen, mener jeg blir en svært viktig del av det arbeidet vi nå er i gang med. Forebygging er selvfølgelig kjempeviktig. I og med at vi vet noe om hva vi kan gjøre, selv om vi ikke vet nok, får vi gjøre det. Men det at vi ikke vet nok, gjør også at når vi ser at forekomsten er noe økende, må vi også sette inn enda mer i forhold til behandlinga, tidlig diagnose, opplæring og oppfølging, som er helt nødvendig.

Så vil jeg også bare si at jeg er enig i at det ligger mye verdifullt i det som tidligere er gjort av arbeid med strategiplaner – det var Holten Hjemdal som var inne på det. Vi ønsker selvfølgelig å bringe videre det som fortsatt er gjeldende i forhold til det vi vet i dag, og som er bra i de planene. Vi har det med oss videre.

Jeg tror representanten Thorkildsen har helt rett i at kunnskapen rundt dette med inneklima, ikke minst, og hvor stor betydning det kan ha særlig for unger som har astma eller er i ferd med å utvikle astma, ikke alltid og overalt er god nok. Det tror jeg en skal være særdeles oppmerksom på i en tid hvor det bygges mye – og det er bra, det. Men en må også huske på at en skal passe på nettopp de tingene. Det har vi dialog med Kommunenes Sentralforbund om, og det må vi ha for å fokusere mer på det.

Ellers er det åpenbart at vi må forske mer. Det er noe vi vil komme tilbake til på egnet måte.

Jeg mener – i likhet med representanten Sjøli – at det har vært veldig mange gode innlegg og mange gode innspill her, og jeg hører det som er sagt om at en ønsker å bidra med mer. Det tar jeg med meg, og jeg skal komme tilbake på egnet måte for å få det til. Jeg ønsker at flest mulig kan bidra. I tillegg til Stortinget er det klart at Norges Astma- og Allergiforbund skal spille en helt sentral rolle i utforming av denne strategien.

Presidenten: Da er debatten i sak nr. 5 avslutta.

Etter at det var ringt til votering i 5 minutt, sa

presidenten: Stortinget skal da votere i sakene nr. 1 og 3.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det sett fram i 34 forslag. Det er

- forslaga nr. 1 og 2, frå Ingebrigt S. Sørfonn på vegner av Framstegspartiet, Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre
- forslaga nr. 3–6, frå Øyvind Korsberg på vegner av Framstegspartiet, Høgre og Venstre
- forslaga nr. 7–9, frå Øyvind Korsberg på vegner av Framstegspartiet og Høgre
- forslag nr. 10, frå Ingebrigt S. Sørfonn på vegner av Framstegspartiet og Kristeleg Folkeparti

- forslaga nr. 11–30 og 34, frå Øyvind Korsberg på vegner av Framstegspartiet
- forslaga nr. 31 og 32, frå Torbjørn Hansen på vegner av Høgre og Venstre
- forslag nr. 33, frå Torbjørn Hansen på vegner av Høgre

Forslaga nr. 1–33 er tekne inn i innstillinga, mens forslag nr. 34 er delt ut på representantane sine plassar i salen.

Gunvor Eldegard – til stemmeforklaring.

Gunvor Eldegard (A) [18:48:45]: Forslag nr. 34, frå Framstegspartiet, som er delt ut på representantplassane i salen, er veldig likt det Regjeringa har varsla når det gjeld Regjeringa nye næringsfond. Men det skal me behandla i samband med statsbudsjettet for 2008, og me vel å koma tilbake til det då. Sidan Framstegspartiet ikkje ønskjer å oversenda det, som eg har spurt om før i dag, må me velja å stemma imot.

Presidenten: Me startar med å votere over forslag nr. 31, frå Høgre og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget gjev Regjeringa fullmakt til eit nedsalg av staten sine eigarinteresser i Entra Eiendom AS til 0 pst.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Høgre og Venstre blei med 81 mot 20 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 18.49.44)

Presidenten: Det blir så votert over forslaga nr. 11–30 og 34, unnateke nr. 16, frå Framstegspartiet.

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber Regjeringa fremme forslag om å styrke Argentum Fondsinvesteringer AS i tråd med selskapets investeringsstrategi.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber Regjeringa utrede muligheten for å etablere flere fond knyttet til både såkorn og vekstfase bygget opp etter en fond-i-fond-modell.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber Regjeringa opprette et infrastrukturfond, pålydende 300 mrd. kroner. Avkastningen øremerkes veiinvesteringer med 70 pst., jernbane- og kollektivtiltak, inkludert bussbasert kollektivtrafikk, 25 pst. og bredbånd 5 pst.»

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber Regjeringa opprette et eget fond på 30 mrd. kroner for gjennomføring av rassikringstiltak i vegsektoren.»

Forslag nr. 15 lyder:

«Stortinget ber Regjeringa utrede muligheten av etablering av ett eller flere strukturfond etter en fond-i-fond-løsning som forvaltes profesjonelt og som kan bidra når norske bedrifter har behov for økt kapitalstyrke.»

Forslag nr. 17 lyder:

«Stortinget gir Regjeringen fullmakt til å børsnotere Mesta AS for deretter å selge seg ut av selskapet.»

Forslag nr. 18 lyder:

«Stortinget gir Regjeringen fullmakt til å selge aksjene i SAS AB.»

Forslag nr. 19 lyder:

«Stortinget gir Regjeringen fullmakt til et nedslag i Norsk Hydro ASA til 34 pst.»

Forslag nr. 20 lyder:

«Stortinget gir Regjeringen fullmakt til et nedslag i Statoil ASA til 34 pst.»

Forslag nr. 21 lyder:

«Stortinget gir Regjeringen fullmakt til et nedslag i Telenor ASA til 34 pst.»

Forslag nr. 22 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme sak for Stortinget om en omstilling av Posten Norge AS.»

Forslag nr. 23 lyder:

«Stortinget gir Regjeringen fullmakt til å børsnotere Statkraft SF for deretter å gjennomføre et nedslag til 51 pst. eierandel.»

Forslag nr. 24 lyder:

«Stortinget gir Regjeringen fullmakt til å børsnotere Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS for deretter å gjennomføre et nedslag til 70 pst. statlig eierandel.»

Forslag nr. 25 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen avvikle Enova SF.»

Forslag nr. 26 lyder:

«Stortinget gir Regjeringen fullmakt til å overføre den statlige eierandelen i Industritjeneste AS til Oslo kommune.»

Forslag nr. 27 lyder:

«Stortinget gir Regjeringen fullmakt til å avhende eierskapet i Kompetansesenteret for IT i helse- og sosialsektoren AS.»

Forslag nr. 28 lyder:

«Stortinget gir Regjeringen fullmakt til et nedslag i Simula Research Laboratory AS til 60 pst. eierandel.»

Forslag nr. 29 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme sak om overføring av skog og eiendomsarealer til kommunene og at Statskog SF avvikles.»

Forslag nr. 30 lyder:

«Stortinget gir Regjeringen fullmakt til å avhende eierskapet i UNINETT AS.»

Forslag nr. 34 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen opprette et næringsfond på 2 mrd. kroner som kan bidra til å løfte fram konkurransedyktige nyskapsprosjekter.»

V o t e r i n g :

Forslaga frå Framstegspartiet blei med 81 mot 21 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 18.50.25)

Presidenten: Det blir så votert over forslag nr. 33, frå Høgre.

Forslaget lyder:

«Stortinget gir Regjeringen fullmakt til et nedslag av statens eierinteresser i Mesta AS til 34 pst.»

Presidenten reknar med at Framstegspartiet no ønskjer å støtte forslaget subsidiært. – Det blir nikka.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Høgre blei med 67 mot 35 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 18.50.59)

Presidenten: Det blir så votert over forslag nr. 32, frå Høgre og Venstre.

Forslaget lyder:

«Stortinget gir Regjeringen fullmakt til et nedslag av statens eierinteresser i Telenor ASA til 51 pst., og ned til 34 pst. ved en fusjon-/oppkjøpstransaksjon der selskaps aksjer blir brukt som oppgjør- eller bytemiddel.»

Presidenten reknar med at Framstegspartiet no ønskjer å støtte forslaget subsidiært.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Høgre og Venstre blei med 61 mot 41 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 18.51.31)

Presidenten: Det blir så votert over forslag nr. 10, frå Framstegspartiet og Kristeleg Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget gir Regjeringen fullmakt til å børsnotere Entra Eiendom AS ved salg av aksjer eller ved en aksjeemisjon slik at statens eierandel kan reduseres til minimum 34 pst.»

Presidenten reknar med at Høgre og Venstre no ønskjer å støtte forslaget subsidiært. – Det blir nikka.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Framstegspartiet og Kristeleg Folkeparti blei med 54 mot 48 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 18.52.09)

Presidenten: Det blir votert over forslag nr. 16, frå Framstegspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen gjennom vedtak i generalforsamlingen i Entra Eiendom AS om å følge en strategi som skal være å holde selskapets utleie av eiendommer til statlige myndigheter på minimum 92 pst. av den totale eiendomsportefølje.»

Presidenten reknar med at Venstre vil støtte forslaget subsidiært.

– Det blir nikka.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Framstegspartiet blei med 74 mot 27 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 18.52.45)

Presidenten: Det blir votert over forslaga nr. 7–9, frå Framstegspartiet og Høgre.

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget gir Regjeringen fullmakt til å avvikle statens eierskap i Flytoget AS.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget gir Regjeringen fullmakt til nedslag i Kongsberg Gruppen ASA til 34 pst.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget gir Regjeringen fullmakt til å avhende eierskapet i Statskonsult AS.»

V o t e r i n g :

Forslaga frå Framstegspartiet og Høgre blei med 66 mot 35 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 18.53.16)

Presidenten: Det blir votert over forslaga nr. 3–6, frå Framstegspartiet, Høgre og Venstre.

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget gir Regjeringen fullmakt til å avhende eierskapet i Baneservice AS.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget gir Regjeringen fullmakt til salg av aksjene i Cermaq ASA.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget gir Regjeringen fullmakt til salg av aksjene i BaneTele AS.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge til rette for og fremme forslag om salg av utvalgte deler av Statskog SFs produktive skogeiendommer.»

V o t e r i n g :

Forslaga frå Framstegspartiet, Høgre og Venstre blei med 60 mot 41 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 18.53.49)

Presidenten: Det blir votert over forslaga nr. 1 og 2, frå Framstegspartiet, Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem en egen melding innen våren 2008 om hvordan det norske private eierskapet kan styrkes.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget gir Regjeringen fullmakt til et nedslag av statens eierinteresser i Yara International ASA til 34 pst.»

V o t e r i n g :

Forslaga frå Framstegspartiet, Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre blei med 53 mot 48 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 18.54.16)

Komiteen hadde tilrådd:

St.meld. nr. 13 (2006-2007) – om et aktivt og langsiktig eierskap – vert lagd ved protokollen.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen blei samrøystes vedteken.

Presidenten: I sak nr. 2 ligg det ikkje føre noko vote-ringstema.

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Under debatten er det sett fram tre forslag. Det er

– forslag nr. 1, frå Petter Løvik på vegner av Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre

– forslaga nr. 2 og 3, frå Kåre Fostervold på vegner av Framstegspartiet.

Det blir først votert over forslaga nr. 2 og 3, frå Framstegspartiet.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at flomforebygging og opprydding etter flom dekkjes av staten fullt ut.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Endringene skal inkludere flomskader etter de store flommene som rammet deler av landet i perioden 2003-2007.»

V o t e r i n g :

Forslaga frå Framstegspartiet blei med 80 mot 21 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 18.55.34)

Presidenten: Det blir så votert over forslag nr. 1, frå Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen gjennomgå og forenkle regelverket for kompensasjon for flom, ras og naturskade med sikte på økt likebehandling, og på at staten tar et større økonomisk ansvar når kommuner rammes uforholdsmessig hardt.»

Presidenten reknar med at Framstegspartiet no ønskjer å støtte forslaget subsidiært. – Det blir nikka.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre blei med 53 mot 48 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 18.56.08)

Komiteen hadde tilrådd:

Dokument nr. 8:28 (2006-2007) – representantforslag fra stortingsrepresentantene André N. Skjelstad, Gunnar Kvassheim og Gunvald Ludvigsen om en gjennomgang av regelverket for kompensasjon til kommuner som ram-

mes uforholdsmessig hardt av flom, ras og naturskade
– vedlegges protokollen.

S a k n r . 6

Referat

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen blei samrøystes vedteken.

Presidenten: Det ligg ikkje føre noko referat.
Dermed er dagens kart ferdigbehandla.

Presidenten: I sakene nr. 4 og 5 ligg det ikkje føre
noko vøteringstema.

Møtet slutt kl. 18.58.
